

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN FLÖRT ŞİDDETİNE
YÖNELİK TUTUMLARI:SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Asilay Burcu AYYILDIZ

Enstitü Anabilim Dalı : Sosyal Hizmet

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Hasan Hüseyin TAYLAN

EYLÜL – 2019

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

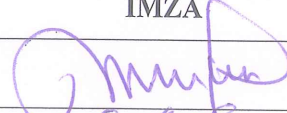
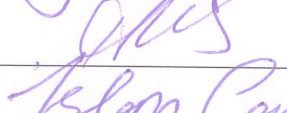
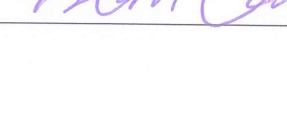
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN FLÖRT ŞİDDETİNE
YÖNELİK TUTUMLARI:SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Asilay Burcu AYYILDIZ

Enstitü Anabilim Dalı : Sosyal Hizmet

“Bu tez 04/09/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ	İMZA
Doç. Dr. Yusuf GENÇ	BAŞARILI	
Doç. Dr. Hasan Haseyin TAYLAN	Basarılı	
Doç. Dr. İpek İslam CAN	Basarılı	

 SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	T.C. SAKARYA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ TEZ SAVUNULABİLİRLİK VE ORJİNALLİK BEYAN FORMU	Sayfa : 1/1
--	---	-------------

Öğrencinin

Adı Soyadı	:	ASILAY BURCU AYYILDIZ
Öğrenci Numarası	:	1660Y59008
Enstitü Anabilim Dalı	:	SOSYAL HİZMET
Enstitü Bilim Dalı	:	
Programı	:	☒ YÜKSEK LİSANS ☐ DOKTORA
Tezin Başlığı	:	ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN FLÖRT ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUMLARI:SAKARYA ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ
Benzerlik Oranı	:	%19

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

☒ Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi beyan ederim.

04/09/2019
Öğrenci İmza

☐ Sakarya Üniversitesi Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez çalışması ile ilgili gerekli düzenleme tarafımda yapılmış olup, yeniden değerlendirilmek üzere@sakarya.edu.tr adresine yüklenmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

...../...../20.....
Öğrenci İmza

Uygundur

Danışman
Unvanı / Adı-Soyadı: Doç. Dr. Hasan H. TAYLAN

Tarih:04/09/2019

İmza:

☐KABUL EDİLMİŞTİR

☐REDDEDİLMİŞTİR

EYK Tarih ve No:

Enstitü Birim Sorumlusu Onayı

ÖNSÖZ

“Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumları Sakarya Üniversitesi Örneği” adlı çalışmamda her türlü bilgisi ve deneyimi ile zaman fark etmeksizin benim yanımda olan, desteklerini esirgemeyen değerli danışmanım Doç.Dr. Hasan Hüseyin TAYLAN’ a teşekkür ediyorum.

Tez aşamamda her türlü akademik destek ve motivasyon sağlayan değerli hocam ve arkadaşım Arş.Gör.Hüseyin Zahid KARA’ya , tezin zor aşamalarında yanımda olup engin bilgileri ile bana yol gösteren, bana sabretmeyi öğreten, başarı için hırsın değil çalışmanın önemli olduğunu aşıl原因 ve tezin her aşamasında moral-motivasyon sağlayan maddi-manevi ve psikolojik desteklerini esirgemeyen değerli hocam Mustafa Çağrı KILIÇ’ a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Çalışmamın başından beri benden hiçbir desteğini esirgemeyen, her zaman yanımda olan bana eğitimin önemini aşıl原因 çalışmanın verdiği bütün stresi benimle yaşayıp beni toparlayan annem Esin AYYILDIZ’ a, babam Vedat AYYILDIZ’ a, babaannem Necmiye AYYILDIZ’ a, abim Dr.Bekir AYYILDIZ’a ablam Dr.Merve AYYILDIZ’ a anlayışları, sabırları ve emekleri için teşekkür ediyorum.

Çalışmanın en zor ve en stresli aşamasında hayatıma giren, bana pozitif enerji veren sürekli motivasyon sağlayan, hep yanımda olan sevgili hayat arkadaşım Murat ÇELİKADAM’ a çok teşekkür ederim.

Son olarak akademik eğitimimin başından beri beni hep destekleyen, eğitimim için her türlü imkânlarını zorlayıp bana her şeyin en güzelini sunan, tez çalışmamın içerisinde kaybettiğim değerli büyüğüm, atam, babam, dedem Bekir AYYILDIZ’ a şükranlarımı sunuyor her şey için sonsuz teşekkür ediyorum.

Asilay Burcu AYYILDIZ

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
KISALTMALAR	v
TABLolar LİSTESİ.....	vi
ÖZET.....	ix
ABSTRACT	x

GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: KAVRAMSAL ÇERÇEVE	6
1.1. Kavramsal Olarak Şiddet	6
1.2. Şiddete Neden Olan Faktörler	10
1.2.1. Bireysel Faktörler.....	12
1.2.2. Çevresel Faktörler	14
1.2.2.1. Toplumsal Faktörler	17
1.2.2.2. Ailesel Faktörler	20
1.3. Şiddet Türleri	22
1.3.1. Duygusal Şiddet.....	24
1.3.2. Fiziksel Şiddet.....	25
1.3.3. Cinsel Şiddet	27
1.3.4. Sözel Şiddet	29
1.3.5. Ekonomik Şiddet.....	30
1.4. Duygusal İlişkiler ve Özellikler	31
1.4.1. Yetişkinliğe Geçiş ve Duygusal İlişkiler	33
1.4.2. Flört Etme ya da Birlikte Çıkma	34
1.4.3. Flört Şiddetinin Tanımı.....	37
1.4.4. Flörtün Gelişim Kuramlarında Ele Alınışı.....	39
1.4.4.1. Sullivan’ın Kişiler Arası Gelişim Kuramı	39
1.4.4.2. Erikson’un Psikososyal Gelişim Kuramı.....	43
1.4.5. Flört Şiddetinin Risk Faktörleri ve Görülme Sıklığı.....	44
1.4.6. Flört Şiddetinin Önlenmesi	50
1.4.7. Flört Şiddetinin Sonuçları	53

1.4.8. Ergenlerde Flört Şiddeti	55
1.4.9. Üniversitelerde Flört Şiddeti	57
1.5. İlgili Araştırmalar	58

BÖLÜM 2: ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ.....64

2.1. Araştırma Modeli	64
2.2. Araştırma Sorusu ve Hipotezler	64
2.3.Araştırmanın Sınırlılıkları	66
2.4.Evren ve Örneklem	66
2.5. Veri Toplama Araçları	67
2.6. Verilerin Analizi.....	67

BÖLÜM 3: ARAŞTIRMANIN BULGULARI68

3.1.Demografik Değişkenler	68
3.2.Tutum Ölçeklerinin İncelenmesi.....	69
3.3.Tutum Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	70
3.3.1.Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumların İncelenmesi	70
3.3.1.1.Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumu İle Yaş Arasındaki İlişki	75
3.3.1.2.Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumu İle Cinsiyet Arasındaki İlişki	76
3.3.1.3.Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumu İle Gelir Arasındaki İlişki	77
3.3.1.4.Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumu İle Anne-Baba Eğitim Düzeyi Arasındaki İlişki.....	78
3.3.1.5.Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumu İle Kardeş Sayısı Arasındaki ilişki	80
3.3.2.Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumların İncelenmesi	81

3.3.2.1.Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu İle Yaş Arasındaki İlişki	83
3.3.2.2.Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu İle Cinsiyet Arasındaki İlişki	85
3.3.2.3.Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu İle Gelir Arasındaki İlişki	85
3.3.2.4. Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu İle Anne-Baba Eğitim Düzeyi Arasındaki İlişki.....	86
3.3.2.5.Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu İle Kardeş Sayısı Arasındaki İlişki	89
3.3.3.Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumların İncelenmesi	90
3.3.3.1.Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumu İle Yaş Arasındaki İlişki	92
3.3.3.2.Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumu İle Cinsiyet Arasındaki İlişki	93
3.3.3.3.Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumu İle Gelir Arasındaki İlişki	94
3.3.3.4.Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumu İle Anne-Baba Eğitim Düzeyi Arasındaki İlişki.....	94
3.3.3.5.Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumu İle Kardeş Sayısı Arasındaki İlişki	95
3.3.4.Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumların İncelenmesi	96
3.3.4.1.Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu İle Yaş Arasındaki İlişki	98
3.3.4.2.Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu İle Cinsiyet Arasındaki İlişki	99
3.3.4.3.Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu İle Gelir Arasındaki İlişki	100
3.3.4.4.Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu İle Anne-Baba Eğitim Düzeyi Arasındaki İlişki.....	101

3.3.4.5.Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu İle Kardeş Sayısı Arasındaki İlişki	101
---	-----

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	103
KAYNAKÇA	106
EKLER.....	118
ÖZGEÇMİŞ.....	121

KISALTMALAR

DVRT (Dating Violence Research Team) : Flört Şiddeti Araştırma Ekibi

ANOVA : Varyans Analizi

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1	: Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramına Göre Gelişimin Sekiz Evresi	43
Tablo 2	: Demografik Değişkenler	68
Tablo 3	: Tutum Puanlarına Ait Betimsel İstatistikler	69
Tablo 4	: Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği.....	72
Tablo 5	: Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Yaşa Göre Analizi (ANOVA)	75
Tablo 6	: Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Yaş Grupları Arasındaki Farklılığı (Tukey testi)	76
Tablo 7	: Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Cinsiyete Göre Analizi (t-testi)	76
Tablo 8	: Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Gelire Göre Analizi (ANOVA)	77
Tablo 9	: Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Gelire Göre Analizi (Games-Howell)	78
Tablo 10	: Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumu İle Anne-Baba Eğitim Düzeyi Arasındaki İlişki (ANOVA)	79
Tablo 11	: Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumu İle Anne Eğitim Düzeyi Arasındaki İlişki (Tukey testi)	80
Tablo 12	: Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Analizi (ANOVA)	81
Tablo 13	: Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Ölçeği	82
Tablo 14	: Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Yaşa Göre Analizi (ANOVA)	84
Tablo 15	: Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Yaş Grupları Arasındaki Farklılığı (Tukey testi)	84
Tablo 16	: Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Cinsiyete Göre Analizi (t-testi)	85
Tablo 17	: Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Gelire Göre Analizi (ANOVA)	86

Tablo 18	: Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu İle Anne-Baba Eğitim Düzeyi Arasındaki İlişki (ANOVA)	87
Tablo 19	: Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu İle Anne Eğitim Düzeyi Arasındaki İlişki (Tukey testi)	88
Tablo 20	: Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu İle Baba Eğitim Düzeyi Arasındaki İlişki (Tukey testi)	89
Tablo 21	: Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Analizi (ANOVA)	90
Tablo 22	: Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği.....	91
Tablo 23	: Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Yaşa Göre Analizi (ANOVA)	92
Tablo 24	: Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Yaş Grupları Arasındaki Farklılığı (TUKEY testi).....	93
Tablo 25	: Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Cinsiyete Göre Analizi (t-testi)	93
Tablo 26	: Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Gelire Göre Analizi (ANOVA)	94
Tablo 27	: Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumu İle Anne-Baba Eğitim Düzeyi Arasındaki İlişki (ANOVA)	95
Tablo 28	: Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Analizi (ANOVA)	96
Tablo 29	: Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği	97
Tablo 30	: Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Yaşa Göre Analizi (ANOVA)	98
Tablo 31	: Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Yaş Grupları Arasındaki Farklılığı (Tukey testi)	99
Tablo 32	: Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Cinsiyete Göre Analizi (t-testi)	99
Tablo 33	: Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Gelire Göre Analizi (ANOVA)	100
Tablo 34	: Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu İle Anne-Baba Eğitim Düzeyi Arasındaki İlişki.....	101

Tablo 35 : Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Analizi (ANOVA)	102
---	-----

Sakarya Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Özeti

Yüksek Lisans	X	Doktora		
Tezin Başlığı: Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumları: Sakarya Üniversitesi Örneği				
Tezin Yazarı: Asilay Burcu AYYILDIZ Danışman: Doç. Dr. Hasan Hüseyin TAYLAN				
Kabul Tarihi: 04/09/2019		Sayfa Sayısı: x (ön kısım)+ 118(tez) + 3 (ek)		
Anabilim Dalı: Sosyal Hizmet				
Şiddet olgusu hem bireylere hem topluma çok ciddi zararlar verebilmekte ve insan hayatını tehdit etmektedir. Her yıl çok sayıda insan şiddet sebebiyle hayatını kaybetmekte, çok ciddi yaralanmalar yaşamakta, psikolojik ve fiziksel olarak hayatını olumsuz yönde değiştiren etkilere maruz kalmaktadır. Şiddet kavramı çok boyutlu ve karmaşık bir kavram olup tanımlanmasıyla ilgili bir takım güçlükler bulunmaktadır. Ayrıca şiddetin pek çok çeşidi bulunmakta ve insan hayatının neredeyse her alanında ortaya çıkabilmektedir. Bu çalışmanın odak noktasını şiddet çeşitlerinden biri olan flört şiddeti oluşturmaktadır. Flört şiddeti kısaca duygusal ilişkilerde partnerlerin birbirlerine uyguladıkları şiddet olup aile içi şiddetten farklı olarak genelde ergenlerde ve üniversite öğrencilerinde sıklıkla görülmektedir. Kimliğin oluşum aşamasında görülmesi sebebiyle insanların yaşamlarını ciddi anlamda etkileyebilmekte ve değiştirebilmektedir. Bu noktada bireylerin şiddete yönelik tutumları son derece önemlidir. Çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin flört şiddetine maruz kalma ve uygulama durumları ile flört şiddetine yönelik tutumlarını tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda çalışmanın evrenini 2017-2018 eğitim öğretim döneminde Sakarya Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örnekleme 400 öğrenci dâhil edilmiş ve anket uygulaması yapılmıştır. Sonuç olarak flört şiddeti uygulama ve flört şiddetine yönelik tutumların yaşa, cinsiyete ve anne ile babanın eğitim durumlarında göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.				
Anahtar Kelimeler: Şiddet, Flört Şiddeti, Duygusal Şiddet, Fiziksel Şiddet.				

Sakarya University
Institute of Social Sciences Abstract of Thesis

Master Degree	☒	Ph.D.	☐
Title of Thesis: Dating Violence Attitudes In University Students: Case Of Sakarya University			
Author of Thesis: Asilay Burcu AYYILDIZ Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Hasan Hüseyin TAYLAN			
Accepted Date: 04/09/2019		Number of Pages: x(pre text)+118 (main body) + 3 (app)	
Department: Social Work			
Depending on the violence, every year many people face serious injuries, are exposed to psychological and physical effects that change their lives negatively and even die. In this matter, violence effects harms people and society which treatens people's lives There are many types of violence and it can be seen in almost every part of human lifes. Dating violence is one of these types of violence and this article focus on that situation. Shortly dating violence is described as the violence perpetrated by the dating partners in an emotional relationship. Dating violence is different than domestic violence and is seen more frequent among the teenagers and university students. Violence affects people's personality and lives as it is occurred in personality development. Aim of the study is to determine the university students' situation in perpetration of and exposure to dating violence and also their attitude to this type of violence. In accordance with this purpose, population of the study consists of students who study at Sakarya University from 2017 to 2018 education period. 400 students included in the sampling and a survey was conducted. As a result, it is determined that dating violence and attitudes towards to dating violence may vary according to age, sex and parents educational background.			
Keywords: Violence, Dating Violence, Emotinal Violence, Physical Violence.			

GİRİŞ

Problem

Şiddet insan hayatının bütün alanlarında karşılaşılabilen, her yıl binlerce kişinin ölümüyle ve daha fazlasının ise yaralanmasıyla sonuçlanan, dünya genelinde gittikçe artan son derece önemli bir sosyal sağlık problemidir. Her yıl şiddet yüzünden dünyada 1.6 milyon insanın hayatını kaybettiği kayıtlara geçmiştir (World Health Organization, 2002). Sayının bu kadar fazla olması şiddetin ürkütücü yanlarını ortaya koymaktadır.

İnsan hayatının bütün alanlarında yer alan şiddet, hem bireylere hem de topluma çok ciddi zararlar verebildiğinden dolayı önemli ve ciddi bir olgudur. Şiddetin tarihi en az insanlık tarihi kadar eski olduğundan ve bir yandan insanların düşünceleriyle beslenmesi bir yandan da çok yönlü boyutlarının mevcut olması sebebiyle şiddet kavramının belirli bir tanımının yapılması son derece güçtür.

Ergenlik ve genç yetişkinlik dönemlerinde bireylerin şiddete maruz kalması, özellikle gençlerin flört ilişkilerinde partnerleri tarafından şiddete maruz kalmaları, gelecek yaşamlarında şiddet görme ihtimallerini arttırmaktadır. Bununla birlikte bu tür şiddet hem fiziksel zararlara hem de psikolojik ve cinsel gelişim üzerinde çok ciddi hasarlara sebep olabilmektedir. Centers for Disease Control and Prevention tarafından yayımlanan 2008 yılı verilerine göre, gençlerin yaklaşık olarak %25'i her yıl fiziksel, cinsel ve psikolojik yolla flört şiddetine maruz kalmaktadır (İftar, 2016). Şiddet ile özellikle de flört şiddeti ile erken yaşta karşılaşılması büyük bir problemdir. Bu durum bireylerde telafi edilemez hasarlar bırakmaktadır.

Konu

“Fiziksel kuvvet veya gücün, hedefli biçimde kendisine, diğer kişilere, topluluğa veya gruba fiziki zarar ya da fiziki zarar alarak son bulma olasılığını arttırmasına, psiko-sosyal açıdan hasara, gelişim problemlerine, ölüme veya maddi yoksunluğa sebebiyet verecek biçimde gerçekten ya da tehditsel şekilde kullanım göstermektedir.” Yalnızca şiddetin buradaki tanıma bakıldığında bile şiddetin ne kadar büyük ve ciddi bir problem olduğu ve üzerinde dikkatle durulması gerektiği anlaşılmaktadır. Her ne kadar genel

olarak şiddet kavramı son derece problemlili olsa da şiddet türleri üzerine ayrı ayrı araştırmaların yapılması literatüre önemli katkılar sağlayacaktır.

Günümüz şartlarında şiddetin şiddete yol açtığıyla ilgili kabullenilmiş yargı bulunmaktadır. Şiddet edinilmiş değil öğrenilmiş bir davranıştır. Bireyler, ilk olarak ebeveynlerinden, şiddet görmüşlerse veya bir biçimde şiddete tanıklık etmişlerse yaşamlarında da şiddet içeren davranışlara veya şiddet kapsamında nitelendirebilecek hislere eğilimli olmaları beklenilmektedir (Genç, vd., 2017: 410). Çocukların anne-babalarını rol model olarak görmeleri de aynı zamanda şiddetin aktarımına neden olmaktadır.

Çocukluk döneminde oluşan ve neredeyse hayatın bütün evrelerinde uygulanan şiddet, öğrenilmiş davranıştır. Şiddetin türü ve uygulama biçimi; başka bireylerden görme ve dinleme ile öğrenilmektedir. Şiddetin en basit yolu çocukluk döneminde fiziksel şiddet olarak uygulanır. Yaş ilerledikçe ve tecrübe kazanıldıkça şiddetin diğer çeşitleri de kullanım alanına girmektedir (Genç, 2016: 147). Şiddet, insan yaşamında aile, okul, iş, sosyal çevre, gündelik işler ve özel ilişkilerde bile görülebilmektedir. İlişkilerde görülen şiddet üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde, konuyla ilgili ilk çalışmaların evliliklerdeki şiddete odaklandığı, genç bireyler üzerindeki flört şiddetinin ise ilk başlarda ikinci plana atıldığı, ancak yakın zamanlarda bu konunun da önem kazandığı görülmektedir.

Şiddetin içinde bulunduğu ilişkilerin çoğunda, şiddetin birçok türüne rastlamaktayız. Örnek olarak, ulusal istatistikler, aile içinde ya da yakın partnerler arasında fiziksel veya cinsel şiddetin birlikte yaşanma yüzdesinin 41,9 olduğunu göstermektedir (Sargın, 2010-2012). Yüzdenin oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Şiddet çeşitlerinden birinin diğerinden daha çok kullanıldığı veya diğerinden daha az kullanıldığı düşünülemez. Fakat bazı zamanlarda şiddeti yaşamış kadınların ve şiddetin mağdur ettiği kişiler için hizmeti amaçlayan kamu kurumlarının psikolojik (duygusal-sözel) şiddeti ya da ekonomik şiddeti “önemsiz” ya da “kabul edilebilir” saydıklarına rastlıyoruz (Sargın, 2010-2012). Buradan kişilerin yaşadığı fiziksel ve cinsel şiddetin bilinçaltılarında ağır hasarlar bıraktığını, ekonomik ve psikolojik olarak adlandırdığımız şiddet türlerinin ise gözle görülemeyen etkiler bırakması kişilerin bu şiddet türlerini hafife almalarına ve bir problem olarak görmemelerine neden olmuştur.

Amaç

Konu ile ilgili dünyada yapılan araştırmalar benzerlik göstermektedir. Söz konusu araştırmalara bir örnek olarak Mason ve diğerkleri (2014) tarafından yapılan çalışma gösterilebilir. Bu çalışmanın sonuçlarına göre gençlerin %26.1'i yaşamakta oldukları flört ilişkilerinde psikolojik şiddete, %11.9'u ise fiziksel şiddete maruz kalmaktadırlar.

Türkiye'de yapılan bir çalışmada ise araştırmaya 148 üniversite öğrencisi katılmış, katılımcılardan %31.6'sı flört ilişkisinde şiddete uğrayan bir arkadaşlarının olduğunu, şiddet mağduru arkadaşlarının ise %87'sinin cinsiyetinin kadın olduğunu belirtmişler. Bunun dışında katılımcılardan 12 kişinin şiddet gördüğü, 10 kişinin de uyguladığı tespit edilmiştir (Özcebe vd., 2002). Sadece bu veriler bile bizlere flört şiddetinin ne kadar önem arz eden bir konu olduğunu ve flört şiddeti üzerinde çalışırken ciddi bir çalışma prensibinin gerekli olduğunu göstermektedir. Şiddetin görmezden gelinecek bir kavram olmaması sebebiyle şiddetin tanımlarının yapılması, şiddeti oluşturan ve şiddete sebep olan durumları tespit etmek amaçlanmıştır. Elde edilen veriler sonucunda şiddete ortam hazırlayan durumları engelleyici çözümler üretmek hedeflenmiştir. Bu amaç doğrultusunda çalışmada öncelikle genel olarak şiddet kavramı ele alınacaktır. Şiddet kavramı ve kavramla ilgili tanımlar incelendikten sonra şiddete neden olan bireysel, çevresel ve toplumsal faktörlere değinilecektir. Sonrasında duygusal, fiziksel, cinsel, sözel ve ekonomik gibi kategorilere ayrılan şiddet çeşitleri ele alınacaktır.

Önem

Flört şiddeti ile ilgili literatürde az sayıda araştırmanın olduğu görölmektedir. Özellikle Türkiye'de yapılan çalışmalara bakıldığında flört şiddetinin nispeten yeni bir araştırma konusu olduğu görölmektedir. Duygusal ilişkilerde görölen şiddet üzerine yapılan çalışmalar daha çok evli çiftler arasındaki şiddete odaklanmaktadır. Ancak flört şiddeti, ergenlik ve üniversite dönemlerinde yani bireylerin kişiliklerinin tam anlamıyla oluşup gelişmeye başladığı dönemde göröldüğünden en az evlilik içi şiddet kadar ve hatta belki de daha fazla önemlidir. Çünkü söz konusu dönemde bireylerin şiddete maruz kalmaları veya tanık olmaları, hayatlarının ilerleyen dönemlerinde şiddet uygulamalarına veya şiddet görmelerine ve bu durumu normal bir durum gibi algılamalarına sebep olabilmektedir.

Flört şiddeti ile ilgili çalışmanın az olması, konunun yeni olması, çift sorunlarının sadece evliliklerde değil evlilik öncesinde olması ve bu sorunların göz ardı edilmesinin büyük sorunlar doğuracağı yadsınamaz bir gerçektir. Bu tür sorunları tespit etmek ve sorunların gelişmesini önlemek önem arz etmektedir. Bu sebepten dolayı yapılan bu çalışmanın; flört şiddeti ile ilgili yapılan sayılı çalışmalardan olacak olması ve gelecek araştırmalara öncülük edecek olması çalışmanın önemini oluşturmaktadır.

Yöntem

Araştırmanın evrenini Sakarya Üniversitesinde 2017-2018 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören fakülte öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise; Sakarya Üniversitesi bünyesinde bulunan Fen Edebiyat, İşletme, Siyasal Bilgiler, İlahiyat, Hukuk, Mühendislik, Sağlık Bilimleri ve Eğitim Fakültesi öğrencilerinden basit tesadüfî örnekleme tekniğiyle seçilen 400 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklemin demografisine ilişkin bilgiler bulgular bölümünde yer almaktadır.

Araştırmanın verileri için Price, Byers ve DVRT (Dating Violence Research Team) (1999) tarafından geliştirilen ve araştırmacılar tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Ölçekleri" uygulanmıştır.

"Flörtte Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçekleri" kadın ve erkeklerin flörtte fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddet tutumlarını belirlemek amacıyla Price, Byers ve Flört Şiddeti Araştırma Ekibi (1999) tarafından geliştirilmiştir. Ölçekler 5'li likert tipindedir ve 1) "Kesinlikle katılmıyorum" iken 5) "Kesinlikle katılıyorum" şeklindedir. Ölçekler, "Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği", "Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Ölçeği", "Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği" ve "Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği" şeklindedir. Ölçeklerden alınan yüksek puanlar flört şiddetine yönelik kabul düzeyinin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir (Yumuşak, 2013: 78-79).

Elde edilen veriler, t-testi ve Anova kullanılarak değerlendirilecektir. Verilerin analizi %95 güven düzeyi ile çalışılmıştır. Maddeler içi ölçeklerden elde edilen basıklık ve çarpıklık değerlerinin +3 ile -3 arasında olması normal dağılım için yeterli görülmektedir (Groeneveld ve Meeden, 1984; Moors, 1986; Hopkins ve Weeks, 1990;

De Carlo, 1997). Tutum puanları basıklık ve çarpıklık değerlerinin +3 ile -3 arasında olduğu ve normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Bu nedenle tutum puanlarının demografik değişkenlere göre farklılık gösterme durumu parametrik test tekniklerinden t-testi ve Anova ile analiz edilmiştir.

BÖLÜM 1: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Kavramsal Olarak Şiddet

Anlam itibariyle şiddet kavramı, Fransızca'daki “violence” kelimesine karşılık gelmektedir. Yani bir kişiye baskı ve güç uygulayarak istenilen şeyleri baskı ile yaptırmayı amaçlamak ve/veya sahip olunan bir davranışı zorlayarak kabullendirmektir. Şiddetin temelinde zorbalık bulunmaktadır. Şiddetin içeriğinde; fiziksel güç, zorlama, kişiye psikolojik ya da bedensel can acıtma, incitme, saldırı ve bunları içeren davranışların çoğunu kapsamaktadır. Sözlükte anlam olarak bir davranışın sertliği, gerçekliği ve yoğunluğu anlamlarını ifade eden şiddet; bu sebeple kaba, sert eylem ve davranışlara işaret etmektedir (Güneri, 2016: 9). Buradan hareketle şiddetin tek boyutlu bir kavram olmadığı ve çeşitli şekillerde insanların karşısına çıkabildiği söylenebilmektedir.

Yalnızca eylemsel olarak görülmeyen şiddet, kendisini kimi zaman öfke, kızgınlık, kin, aşağılayıcı ve düşmanca tavır ve davranışlar şeklinde gösterebilmektedir. Eğitim görülen ya da çalışılan bir ortamda kişinin öneri ve düşüncelerinin önemsenmemesi, fırsat ve imkânlardan haberdar edilmemesi, hak ettiği şeylerin verilmemesi ve ondan saklanması gibi davranışlar da şiddet kapsamında yer almaktadır. Bu tip davranış ve tavırlar, şiddetin psikolojik yansımalarıdır (Bulut, 2010: 5). Şiddetin sadece fiziksel olmayıp psikolojik şekilde de kendisini gösterebilen yapısının olması, ne kadar tehlikeli olduğunu ortaya koymaktadır.

Şiddet en basit ve temel manasıyla sakinlik, anlaşma ve uyuma karşı bir davranıştır. Şiddet anlaşma, uzlaşma ve uyuşmayı bozmaktadır; bu durumları yok etmektedir (Özerkmen,2012: 2-3). Şiddet iyi olan şeyleri kötüye çevirmekte yaşam kalitesini düşürmektedir. Kural dışılık esas alınarak kişinin sahip olduğu, kendi gücünü kötüye kullanmasıdır. Buradaki “güç”, iki farklı anlama işaret etmektedir. Fiziksel güç ile birlikte bireyin toplumsal statüsünün ve bulunduğu konumun, hem maddi hem de manevi imkânlarını aynı zamanda güç faktörünü de içinde barındırmaktadır. Davranışın yakan, yıkan ve saldırı yönünü dışarı çıkartan şiddet, ortamda hem bireysel hem de kalabalık gruplarca toplu olarak görülebilmektedir (Özerkmen, 2012: 2-3). Bu noktada ise şiddetin fiziksel ve psikolojik boyutlarının yanı sıra bireysel ve toplumsal olarak da

ortaya çıkabildiği görülmektedir. Dolayısıyla toplum açısından şiddetin tehlike ve önemi dikkat çekmektedir. Ayrıca şiddet hakkında yapılan çalışmalarda şiddetin bütün boyutlarıyla ele alınmasının gerekliliği ve önemi de kendini göstermektedir.

Pek çok araştırmacı tarafından şiddet kavramı açıklanırken yalnızca fiziksel boyut üzerinde durulmakta, şiddet sadece fiziksel boyuta indirgenmeye çalışılmaktadır. Örneğin Steinmetz tarafından 1986 yılında yapılmış olan şiddet tanımı, “birine fiziksel anlamda hasar vermek, kuvvet kullanmak, incitmek amacıyla yapılan davranışlardır” şeklindedir. Bu noktada şiddetin sözel ve psikolojik yönü, bu anlamda yaratmakta olduğu faktörler tamamıyla görmezden gelinmiştir (Gökler, 2009:512). Şiddetin somut olarak ele alındığı görülmektedir. Aynı şekilde Strasburg tarafından 1978 yılında yapılmış olan şiddetin tanımı da buna benzemektedir. Strasburg tarafından şiddet, bir kimseye yönelik meşrulaştırılamayan, kontrolsüz güç ve tehdit şeklinde görülmüştür. Şiddet olgusu açıklanmaya veya tanımlanmaya çalışılırken psikolojik boyutunun görülmemesi yanlıştır (Gökler,2009:512). Fakat yakın zamanda yapılan çalışmalarda şiddetin psikolojik yönü ele alınmaya başlanmıştır. 2001 yılında Ergil tarafından gerçekleştirilen çalışma bunlardan biridir. Bu çalışmada şiddet, “bir kişi veya daha geniş anlamda toplumun, ruhsal, fiziksel ve ahlaki bütünlüğüne, sahip olduğu değerlere ve malına karşı gerçekleştirilen fiziksel ve psikolojik acı veya zarar” şeklinde belirtilmiştir (Gökler, 2009: 512). Şiddetin pek çok tanımının olması, ne kadar geniş kapsamlı ve komplike bir yapısının olduğunu göstermektedir. Ayrıca şiddetin iyi şekilde anlaşılabilmesi ve analiz edilebilmesi için tanımı yapılırken boyutlarından bazılarını gözden kaçırmamak gerekmektedir.

Türk Dil Kurumu tarafından yapına tanımda şiddet: Kişinin kendisi ile aynı fikirlerde bulunmayan kişilere karşı kaba kuvvet kullanması, başka bir tanımda ise duygu ve davranışlarda aşırılık olarak tanımlamıştır (url-1, 2018). Bu noktada Türk Dil Kurumu’nun şiddet tanımında şiddetin psikolojik boyutunun göz ardı edildiği dikkat çekmektedir.

Gayet büyük çapta şiddet olgusunu ele alan Dünya Sağlık Örgütü şiddet kavramını tanım olarak; fiziksel güç veya iktidar-lider olanların bilinçli bir şekilde sergilediği davranış olarak meydana çıkarmak amacıyla yaptığı gerçeklik veya tehdit biçiminde diğer kişiye yapılan ve yapılması neticesinde mağduriyet yaşayan kişilerde yaralanma,

ölüm, intihar veya psikolojik zarara neden olan veya bunların gerçekleşmesine ihtimal yaratan olarak belirtilmektedir (Avcı ve Yıldırım, 2014: 160). Tanımda şiddet iki kişi arasında geçen bir durum gibi yansıtılmıştır. Şiddet sadece bir kişi tarafından diğer bir kişiye uygulanmamaktadır. Kişiden kişiye olabileceği gibi kişiden topluluklara doğru ya da kalabalık topluluklardan bir bireye doğru da yaşanabilmektedir. Ayrıca şiddet davranışı kişi tarafından kendisine de yöneltilebilmektedir (Avcı ve Yıldırım, 2014: 160). Burada dikkat çeken nokta, şiddetin yalnızca karşı tarafa uygulanan bir şey olmadığı, insanların bütün boyutlarıyla şiddeti kendi kendilerine de uygulayabildikleri bir eylemdir. Dolayısıyla tanımlar dışında şiddetin özelliklerinin de incelenmesi gerekmektedir.

Şiddetin ana hatlarıyla temel özellikleri şu şekilde sıralanabilmektedir (Kocacık, 2001):

- Çoğu zaman şiddet kasten gerçekleştirilmektedir.
- Şiddetin yaralanma, zekâ ve gelişim geriliği, intihar ve ölüm gibi sonuçları mevcuttur.
- Şiddet olgusu değerlendirilirken psikolojik şiddetin göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Örnek olarak, tehdit ve mobbing de şiddet çeşitleri içerisinde ve çok ciddi sonuçlar doğurmaktadır.
- Kişilerin sahip oldukları yetkiyi ve gücü kasten kötüye kullanmaları şiddet kavramı içinde kabul edilmektedir.

Gündelik konuşmada çoğunlukla fiziksel anlamda cezalandırılmaları içeren şiddet kavramı, çok sayıda bilim dalı içerisinde oldukça kapsayıcı ve çok yönlü bir fenomen olarak değerlendirilmektedir (Özerkmen, 2012: 3). Oysa şiddet tek bir yönden somut olarak ele alınamayacak kadar çeşitli ve kapsamlı bir konudur. Şiddet geniş anlamıyla birey üzerindeki fiziksel, psikolojik ve duygusal etkileri büyük çoğunlukla ölçülemeyen ve açıkça gözlemlenemeyen somut ve dolaylı bir biçimde varlığı hissedilen eylemler ve baskılardır. Bir davranışın kendi içerisinde şiddet barındırıyor olması durumunda bu davranışa “saldırgan davranış” ismi verilmektedir (Özerkmen, 2012: 3). Saldırgan davranışa yönelik olarak daha önce yapılmış olan tanımlardan biri, davranışçı yaklaşıma aittir. Saldırgan davranışlar davranışçı yaklaşım tarafından bir davranışın diğer kişilere

zarar vermesi olarak nitelendirilmektedir (Ayan, 2007: 207). Saldırgan davranışın da yapılan tanımlarından görüldüğü gibi şiddetin tanımlarına benzemektedir.

Şiddet ve saldırganlık özlerinde birbirlerinden farklı kavramlar olsalar ve ayrı noktalara işaret etseler de birbirleriyle yakından ilişkilidirler. Bireyde bulunan saldırganlık duygusu, şiddet olgusunu ortaya çıkaran temel faktörlerden biridir. Saldırganlık eğiliminin, bireylerde doğal olarak mevcut olduğu kabul edilmektedir. Bu yönelim, bireysel ya da toplumsal bakımdan başka bir kişiye ya da kişilere zarar verecek biçimde şiddetin yansıması ve dışı vurumu olarak ifade edilmektedir (Ayan, 2007: 207). Şiddet eğilimi ve şiddetin nasıl ortaya çıktığı ile birlikte şiddetin neden gerçekleştirildiği de üzerinde durulması gereken bir husustur.

Şiddet, bireyin yalnızca bir eylemi gerçekleştirmesi, bir şeyi yapması amacıyla gerçekleştirilmemektedir. Yani sadece bir şeyi yapmaya yönelik olarak gerçekleştirilen zorlama değildir. Kimi zaman şiddet, bireyi bir eylemi gerçekleştirmemeye, bir şeyi yapmamaya ya da bir konu hakkında istediği gibi düşünmemeye zorlayan baskı, eylem ya da düşüncelerdir (Karaarslan, 2017: 8). Görüldüğü üzere şiddet bazı durumlarda bir eylem olarak, bazı durumlarda ise bir eylemsizlik veya engelleme olarak ortaya çıkmaktadır. Bu noktanın açıklığa kavuşturulması için şiddet hakkında bazı tespitlere göz atmak gerekmektedir.

2006 yılında Gümüş tarafından gerçekleştirilen çalışmada, şiddet üzerinde birtakım tespitler yapılmıştır. Söz konusu çalışmaya göre bir şeyi şiddet olarak nitelendirebilmek, ona şiddet diyebilmek için iki ögeye bağlı şekilde değerlendirme yapmak gerekmektedir. Öncelikle zorlama gücünü elde bulundurmaktır (Merdan, 2014: 9). Zorlama gücünden ziyade ikinci olarak ise bir zorbalığın, zorlamanın olması gerekmektedir. Gücü elinde bulunduran kişi ya da kişilerin bu gücü kendi istek ve çıkarları doğrultusunda kullanması gerekmektedir. Açık bir şekilde gözlemlenememesi, şiddetin var olmadığını göstermemektedir (Merdan, 2014: 9). Burada şiddetin insanlarda içsel olarak bulunan bir şey olup olmadığı sorusu akıllara gelmektedir.

Freud tarafından gerçekleştirilen çalışmalardan yola çıkarak şiddet konusuna açıklık getirilebilmektedir. Freud'a göre insanın doğası gereği her kişinin doğuştan sahip olduğu önemli iki dürtü mevcuttur (Güneri, 2016: 9). Bu dürtüler her insanda eşit miktarda olmamakla birlikte kişinin bu dürtüleri yönetme biçimi de farklıdır. Bu iki

dürtüden biri saldırganlık diğeri ise cinselliktir. Saldırganlık; bir eylem veya eylemde bulunan kişinin amacına, maksadına işaret etmektedir. Saldırganlık kavramında eğer eylemsel olarak yapılan bir vurgu mevcut durumda ise, başka bir kişiye zarar verme faaliyeti şeklinde belirtilmektedir. Kişinin niyetini vurgulamakta olan bir durum varsa “hedefi herhangi bir şekilde zarar vermek” niyetiyle başlayan eylem olarak belirtilmektedir (Güneri, 2016: 9). Bu niyet kişinin kendine, çevresine, ilişkilerine yaşam kalitesine de zarar vermektedir.

Bunun haricinde zorbalık da bir saldırganlık çeşidi olarak nitelendirilmektedir. Ancak bir davranışın zorbalık olarak nitelendirilebilmesi için içerisinde saldırganlık barındırmasının yanı sıra adaletsiz, eşit olmayan bir güç ilişkisi bulunmaktadır. Bütün bu açıklamalardan yola çıkarak bir kişinin kendisiyle hem psikolojik hem de biyolojik olarak eşit konumda olan bir başka kişiye vurması, saldırganlık davranışı olarak belirtilmektedir. Bu durumun bir şiddet çeşidi olduğu kesin olarak ancak ortada bir denge, güç eşitliği bulunması sebebiyle, yani bu anlamda herhangi bir eşitsizlik bulunmadığından dolayı zorbalık kabul edilmesi yanlıştır (Kocacık, 2001: 6). Temel kriterin eşitlik olduğu görülmektedir. Zorbalık ve şiddet kendi içlerinde saldırganlığı barındırmaktadır. Bu anlamda düşünüldüğünde hem zorbalık hem de şiddet, saldırganlık kapsamına girmektedir. Burada zorbalığı diğer eylem ve olgulardan ayırmanın en kesin yolu, zorbalığın tamamıyla güç eşitsizliğine dayanmakta olduğunun bilinmesidir (Kocacık, 2001: 6). Bu eşitsizliğin doğurduğu üstünlüğü bastırma, korkutma ve dayatma biçiminde kullanma zorbalığı ortaya çıkarmaktadır.

Şiddet insanların içlerinde bastırmış olduğu duyguları tehlikeli bir şekilde dışarı atma biçimidir. Kişinin çevresi, ailesi, yetiştiriliş biçimi, karşılaştığı olaylar ve bunlar karşısındaki edinimleri bilinçaltının oluşturduğu durumlar sonucunda var olan eylemdir. Şiddet edinilmiş bir davranış olmasına karşın uygulanan şiddet biçimi öğrenilmiş bir davranıştır.

1.2. Şiddete Neden Olan Faktörler

En az insanlık tarihi kadar eski olan ve hiçbir zaman insanlığın gündeminden eksik olmayan şiddet, hem bireysel hem de toplumsal özellikleriyle beraber karmaşık bir yapı teşkil etmektedir. Bu sebeple şiddetin tanımlanması ve tam olarak ortaya konulması hiçbir zaman kolay olmamıştır. Dolayısıyla şiddet davranışının ve eğiliminin doğasının

anlaşılması ve şiddet olgusuna karşı koruyucu önlemlerin geliştirilebilmesi için şiddetin risk faktörlerinin ve nedenlerinin bilinmesi gerekmektedir (Aküzüm ve Oral, 2015: 22). Şiddete neden olan sebepler şiddeti önlemede son derece önem arz etmektedir.

Çok boyutlu ve karmaşık bir yapı olan şiddetin tek bir sebeple ilişkilendirilmesi oldukça zordur, şiddetin meydana çıkmasında pek çok faktör rol oynayabilmektedir. Çeşitli kaynaklarda, insanlardaki şiddet eğiliminin kaynağı ile alakalı birbirinden farklı görüşler mevcuttur (İnandı ve Yıldız, 2014: 139-140). Bu görüşlerin çeşitliliği şiddetin temel sebeplerinin belirlenmesinde yardımcı olmaktadır. Görüşlerden birine göre şiddetin biyolojik tarafı önemli bulunurken, bir diğer görüşe göre ise sosyal unsurlar şiddet eğiliminin artış göstermesine yol açtığı savunulmaktadır. Şiddetin biyolojik tarafını savunanlara göre, sağlıklı bir psikoloji ve kalıtsal faktörler şiddetin meydana gelmesinde etkili iken, sosyal tarafını savunanlara göre ise bireylerin içinde bulundukları koşullar ve durumlar şiddete sebep olmaktadır (İnandı ve Yıldız, 2014: 139-140). Bu noktada şiddetin nedenleri üzerine araştırma örnekleri vermek faydalı olacaktır.

Krug ve arkadaşları (2002) tarafından yapılan bir çalışmada, şiddetin nedenleri, bireyden başlayarak toplumu da içerisine alacak biçimde pek çok alanda ele alarak incelenmekte ve bu faktörlerin bireylerde şiddet mağduru olma ya da şiddet uygulayan olma durumlarını etkilediği belirtilmektedir. Şiddetin sebepleri de “kişisel ve biyolojik etkenler”, “içinde yaşanılan çevre”, “aile ve arkadaşların bulunduğu yakın çevre” ve son olarak “toplum ya da geniş çevre” şeklinde ifade edilmektedir. Kişinin içinde bulunduğu sosyal çevre, psikolojik durum, yaşamsal kaygılar, kişinin bilinçaltı, yaşanılan travmalar da şiddetin sebeplerini çeşitlendirmekte şiddeti doğurmaktadır.

1970’li yıllarda şiddetin sebeplerinin daha iyi anlaşılabilmesi için geliştirilmiş olan “Ekolojik Model”e göre şiddet, “birden fazla faktörün bir araya gelmesi sonucunda meydana çıkan karmaşık bir problemdir”. Şiddet; bireysel, çevresel, toplumsal ve kültürel faktörlerin bir arada etki göstermesi neticesinde ortaya çıkmaktadır (İftar, 2016: 9-10). Bu durumda şiddetin tek bir sebebinin olduğu ya da şiddete neden olan faktörleri tekil düşünmek yanlıştır. Bir başka deyişle şiddet, psiko-biyolojik faktörlerin dış çevre ile etkileşiminin bir sonucudur”. Bu faktörler Ekolojik Model’e göre, şiddet davranışının meydana çıkması için risk oluşturmaktadır. Şiddete sebep olan risk

faktörleri ise bireysel faktörler, çevresel faktörler, ailesel faktörler ve toplumsal faktörler olarak sıralanabilmektedir (İftar, 2016: 9-10). Şiddeti doğuran faktörlere geniş bir ağda bakmak, araştırma alanımızı geniş tutmak daha doğru sonuçlara ulaşmamızı sağlamaktadır.

1.2.1. Bireysel Faktörler

Şiddet, türü ya da yönü açısından bireyden bireye farklılık göstermektedir. Aynı koşullar altında bir birey tarafından şiddet davranışı gösterilirken, bir başka bireyin şiddete başvurmaması bireysel özelliklerin şiddet eğiliminde etkili olduğunu düşündürmektedir (Haskan, 2009: 33). Dolayısıyla şiddetin ortaya çıkışında kişiden kişiye göre farklılık gösteren faktörler ve kişisel özellikler son derece önemlidir.

Şiddet ve saldırganlık davranışlarının meydana gelmesindeki bireysel faktörler; kişilerin biyolojik, davranışsal ve psikolojik özellikleri olarak sıralanmaktadır. Biyolojik etkenlerde hormon ve cinsiyet farklılıkları başta gelmektedir. Hemen hemen toplumların tamamında kadınlara oranla erkekler çok daha fazla saldırgan davranışlar göstermektedirler. Kadınlık hormonları tarafından saldırganlık dürtüsü bastırılırken, saldırganlık ile erkeklik hormonları arasındaki bağlantı daha bireyin doğmasından önce anne karnın kendisini göstermeye başlamaktadır (Kapıcıoğlu, 2008: 27). Bu noktada cinsiyet farklılığının şiddet konusunda ayırt edici bir durum olduğu fark edilmektedir.

Bunun yanında sebebi tam olarak belirlenememekle birlikte kadınlarda adet öncesi gerginlik saldırgan davranışları arttırmaktadır. Aynı zamanda iç salgı bezlerinde ortaya çıkan bozukluklar, nörotransmitterler(nöronlar arası iletişimi sağlayan kimyasallar) ve kalıtsal faktörler şiddetin diğer biyolojik sebepleri arasında sayılırken, beynin frontal ve temporal lobları ile limbik sistem şiddet ve saldırganlık davranışlarından sorumlu tutulmaktadır (Kaya Sakarya, 2013: 42).

Bunların dışında beyinde ve vücutta dopamine çevrilen madde ve hormon işlevi gören nörotransmitter seviyelerindeki artışın da saldırgan davranışları tetiklediği tespit edilmiştir. Alkol de düşünme sürecinde azalmaya ve dürtü kontrolünün yapılamamasına sebep olmaktadır. Şiddet davranışı ve alkol kullanımı arasında belirgin bir ilişkinin mevcut olduğu bulgulanmıştır (İncecik vd., 2009: 5). Aynı zamanda iç salgı bezlerinin işlevsel bozukluğunun da kişilerde suç oranını anlamlı biçimde yükselttiği tespit

edilmiştir. Örneğin hipoglisemi hastası olan bir kişide belirgin saldırganlık hali görülmüştür. Bireylerdeki psikopatolojilerin de saldırganlık ve şiddetle ilişkisi bulunmaktadır (Eyüboğlu, 2014; Kapıcıoğlu, 2008: 29). Burada üzerinde durulması gereken nokta söz konusu bireysel faktörlerin nasıl oluştuğudur.

Saldırganlığın türünü ve saldırganlık eğilimini etkilemekte olan önemli bireysel farklılıkları insanların çocukluk döneminden itibaren duygusal, zihinsel, psikoseksüel ve sosyal gelişimleri, öğrenmeleri, deneyimleri, örnek aldıkları modeller ve olaylara yüklemekte oldukları anlamlar oluşturmaktadır (Yakut, 2012: 38). Dolayısıyla genel olarak kişilik özellikleri son derece önemlidir.

Hiperaktivite, davranış kontrolünün zayıf olması, dikkat problemleri ve dürtüsellik şiddete sebep olan davranış ve kişilik özellikleri arasında sayılabilmektedir. Ayrıca zekâ seviyesinin düşük durumda olması ile şiddet davranışları gösterme arasında bir ilişkinin olduğu çeşitli çalışmalarla ortaya konmuştur (Kızmaz, 2006: 58). Diğer bireysel risk faktörleri arasında akademik başarısızlık, zorba bir akran grubunda olmak, reddedilmek ve sosyal yalnızlık gibi durumlar da sayılabilmektedir (Haskan Avcı, 2014: 288). Dolayısıyla bireysel risk faktörleri yalnızca biyolojik değil psikolojik de olabilmektedir.

Bütün bunlarla birlikte kişilerin hayatlarında karşılaştıkları bazı krizlerle başa çıkamamaları da şiddetin nedenlerinden biri olarak belirtilmektedir. Hastalık, işsizlik, yeni bir kardeşin olması, yalnızlık, boşanma, evliliklerde karşılaşılan problemler, sevdiklerinden ayrılma ve ölüm gibi durumlar, krizlerin meydana çıkma sebeplerindendir. Kişilerin karşılaştıkları hem bireysel hem de toplumsal engellenmeler, bunlarla başa çıkamamak ve daha sonra meydana çıkan engellenmişlik ve yoksunluk duygusu da şiddetin önemli sebepleri arasında sayılmaktadır (Yakut, 2012: 41). Bu durum kişinin atlatamadığı travmaların şiddetin sebeplerini oluşturduğunu göstermektedir. Ayrıca çocukluk döneminde şiddete tanık olma ya da şiddet görme, yetişkinlik döneminde şiddet uygulayıcısı olma ihtimalini arttırmaktadır. Benzer şekilde aile üyelerine şiddet uygulandığına şahit olmak da kişinin gelecekteki davranışlarını büyük oranda etkileyebilmektedir (İncecik vd., 2009: 6). Şiddete sürekli şahit olmak kişilerin bu durumu normalleştirmesine ve uygulamasına sebep olmaktadır.

Şiddetin türleri ve şiddete neden olan sebepler düşünüldüğünde sadece bireysel faktörlerin üzerinde durmak yeterli değildir. Çünkü bireyin gelişiminde ve bir takım

davranış ve alışkanlıklar kazanmasında (şiddet de bunların içinde olabilmektedir) çevre de son derece etkili ve önemlidir.

1.2.2. Çevresel Faktörler

Birey, içerisinde yaşamakta olduğu çevre ile sürekli olarak etkileşim halinde olduğundan dolayı hem çevresini etkilemekte hem de çevresinden etkilenmektedir. Bireyin yaşadığı çevrede şiddet eğilimine veya doğrudan şiddete ait unsurların yer alması, bireyin şiddet eğilimine ve şiddete daha yatkın bir duruma gelmesine sebep olmaktadır. Bu durum da çevrenin birey üzerindeki şekillendirici gücünü ve etkisini gözler önüne sermektedir (Ögel vd., 2006: 64). Birey içinde bulunduğu çevrenin standartlarına ve yaşam şekline uyum sağlamaktadır. Şiddet davranışlarının sebepleri değerlendirildiğinde toplum ve medyanın şiddet ile alakalı duyarlılıkları çevresel faktörleri meydana getirirken, şiddet ve uyuşturucu araçlarına ulaşım, eğitim yetersizlikleri ve düzensizlik gibi durumlar da toplumsal faktörleri meydana getirmektedir (Ögel vd., 2006: 64). Çevre denildiğinde ilk olarak akla aile ve arkadaş çevresi gelmektedir.

Şiddete neden olan çevresel faktörlerin en önemlisi arkadaş çevresidir. Her ne kadar bütün çağlarda arkadaşlık ilişkileri önemli olsa da günümüzün bireyci toplumlarında sayıca ailelerin küçülmesi, geniş aile ilişkilerinin azalması, okullarda geçen sürenin artması ve okul dışında örgütlü şekilde faaliyet gösteren grupların çok sayıda gelişmesi ile giderek daha fazla önem kazanmaktadır (Hortaçsu, 2003: 243). Arkadaş çevresinin oluşumunda en etkili ortam ise okuldur. Çocukların okula başlamaları ile birlikte, tek sosyal çevreleri aile olmaktan çıkmaktadır. Ergenlik dönemine giren çocuklar, kendi ortam ve çevrelerinde özellikle sevilen ve sayılan insanlar olmayı çok istemektedirler. Kendilerine devamlı olarak sevgi ve ilgi gösterilmesini arzu etmektedirler (Saygılı, 2011: 45). Söz konusu arzu veya istek her ne kadar bireysel bir durum olsa da doğrudan çevreye yönelik olduğundan çevrenin etkisi burada son derece önemli gözükmektedir.

Hayatının ilk yıllarında ailesinin içinde ve/veya ailesinin sosyal çevresi içerisinde zaman geçiren çocuk, zaman ilerledikçe kendi seçmekte olduğu kişilerle iletişime geçerek yeni çevrelere dâhil olmaya başlamaktadır. Bu yeni çevre, aileden sonra çocuğun en güçlü çevresi olan arkadaş gruplarıdır. Artık çocuk, okul içerisinde başlamakta olan arkadaşlık ilişkilerini okulun dışına da taşımaya ve sonrasında okul

haricinde de arkadaşlar edinmeye başlamaktadır. Sevgiyi paylaşmak, kabul ve ilgi görmek, bir grubun üyesi olmak isteyen çocuk kendisini tek başına hissetmemek için arkadaş grubuna uymaya ve grubuyla birlikte hareket etmeye çalışmaktadır (Peker, 1994: 55). Bu durum çocuğun gruba dâhil olmak, grup tarafından benimsenmek için çocuğu kendinde bulunmayan davranışlara yönelmesine sebep olmaktadır. Çocuğun dâhil olduğu grubun şiddete meyilli olması durumunun büyük bir risk faktörü oluşturması ile birlikte çocukların bir araya geldiklerinde yalnızca oyun amaçlı olarak gerçekleştirdikleri bir takım eylemler de şiddet niteliği taşıyan davranışlar olarak risk faktörü oluşturabilmektedir. Örneğin; arkadaşını korumak amacıyla başka birine sataşma, arkadaş grubuyla çeteleşme gibi davranışlar şiddet niteliği taşımaktadır (Peker, 1994: 55). Bunun dışında çocuğun içerisinde bulunduğu arkadaş grubuna karşı çıkması oldukça zordur. Grubun çoğunluğunun istediği davranışı istemeyerek de olsa yapmak zorunda kalmaktadır. Aksi halde oyunbozanlıkla, korkaklıkla suçlanmaktadır ki bu durum hiçbir çocuğun düşmek istemeyeceği bir durumdur (Peker, 1994: 55). Çocukluktan sonraki süreç ise kişiliğin oluşmaya başladığı dönem olduğundan son derece önemli ve şiddete karşı tutum açısından önemlidir.

Çocukluğun ileriki döneminde, yani ergenlik ve genç yetişkinlik dönemlerinde bir grup tarafından kabul görme arzusu, bir gruba dâhil olma isteği ve reddedilme korkusu sonucunda madde ve alkol bağımlılığı, oldukça önemli başka bir risk faktörü olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla beraber kişinin boş zamanlarını nasıl geçirdiği, aile bağlarının sağlam olup olmadığı ve dâhil olduğu çevrenin ve arkadaş grubunun niteliği de bu dönemde üzerinde durulması gereken faktörlerdendir (Demirkan, 2014: 34). Bunların haricinde çevre denildiğinde yalnızca aile, arkadaş çevresi ve okul kastedilmemekte, gündelik hayatta karşılaşılan televizyon ve gazete gibi araçlar da bireyin çevresini meydana getirmektedir.

Şiddete neden olan çevresel faktörlerden biri de kitle iletişim araçlarıdır. En genel tanımıyla kitle iletişim araçları; gazete, dergi, sinema, televizyon ve internet gibi kitlelere ulaşan ve haber ve düşünceleri kısa zamanda geniş kitlelere ulaştırabilmek amacı taşıyan araçlardır. Bu araçlar insanların habere, bilgiye ve çeşitli fikirlere en kısa zamanda ulaşabilmelerini sağlayan görsel ve/veya yazılı her çeşit aracı kapsamaktadır (Demirkan, 2014: 36). Kitle iletişim araçlarının özellikleri göz önünde

bulundurulduğunda, birey üzerinde bir takım davranış ve tutumların kazanılması açısından ne kadar etkili olabilecekleri anlaşılmaktadır.

Yüzyıllardır insanlar bilgi alışverişinde bulunmak ve çevrelerinde olan biten olaylardan haberdar olabilmek için çeşitli teknikler kullanmışlardır. Bu bilgi alışverişi özellikle matbaanın icadıyla yeni bir boyut kazanarak zaman içinde daha kolay ve hızlı bir hale gelmiştir. Teknolojinin gelişmesiyle günümüzde insanlar neredeyse her yerde ve her anda kitle iletişim araçlarına ulaşabilir durumda olup hayatın büyük bir bölümü bu araçlar tarafından işgal edilmiştir (Kocadaş, 2005). Bu noktada kitle iletişim araçlarının hem olumlu hem de olumsuz boyutları olduğu söylenebilir. Bilgi alışverişinin hızlı bir şekilde gerçekleştirebilmesi olumlu boyuta örnek olmakla birlikte zararlı ve tehlikeli bilgi ve davranışların da aynı hızla insanlara ulaşabilmesi olumsuz boyuta örnektir. Bu noktada şiddete eğilimin kitle iletişim araçlarıyla artıp artmayacağı sorusu akıllara gelmektedir.

Kitle iletişim araçlarının ana özelliği bireylerin düşünce yapılarına etki ederek toplumda ortak bir bilinç yaratmak ve bu bilinci yeni nesillere aktarmaktır. Kitle iletişim araçları toplumun hayat biçimini gençlere aktararak, gençlerin toplumsallaşmasında önemli rol oynamaktadır. Toplumsallaşma toplumun değişik kurumlarıyla ilişkili olarak süreklilik gösteren bir durumdur. Bugün gençlerin eğitim öğretim sürecine ebeveynlerin ve eğitim birimlerinin yanında kitle iletişim araçları da büyük oranda etkilemektedir (Taylan,2011). Böylelikle kitle iletişim araçlarının kontrol edilmediğinde büyük sorunlara yol açmakta bireyleri yönlendirmede büyük bir güç olduğu görülmektedir.

Son yıllarda gerek dünya genelinde gerekse Türkiye’de, kitle iletişim araçlarının insanların şiddet niteliği taşıyan davranışlara yönelmesinde bir etkisinin olup olmadığı ile ilgili pek çok araştırma yapılmaktadır. Özellikle televizyon ve bilgisayar üzerinden maruz kalınan şiddet içerikli görüntülerin hem çocuklar hem de yetişkinlerin şiddet içerikli davranışlara yönelmesinde etkisi olduğunu gösteren pek çok araştırma mevcuttur. Araştırmacılar, yapmış oldukları çalışmaların tamamında yüksek miktarda saldırganlık içeren televizyon programları seyretmenin yetişkinlerde ve çocuklarda saldırganlığı arttırdığını gösteren bulgular elde etmişlerdir (Burger, 2006: 582). İzleyicilerin sürekli bu sahnelerle maruz kalması şiddeti normalleştirmeye başladıkları sonucunu doğurmuştur.

Konuyla ilgili bir araştırmaya göre, medyada görülen şiddete kısa süreli ve uzun süreli maruz kalma neticesinde değişik etkiler meydana çıkmaktadır. Kısa süreli maruz kalan kişilerde, sözel ve fiziksel saldırgan davranışlarda, saldırgan duygu ve düşüncelerde artış ve kaygı bozukluğu gözlemlenmektedir. Medyadaki şiddete uzun süreli maruz kalan kişilerde ise saldırganlık ve şiddet içeren davranış ve eylemlerde artış olduğu bulgulanmıştır (Berkowitz vd., 2003: 90). Bu durum programın içeriğinin dışında bu tür şiddet içerikli programlara maruz kalma süresinin de kişileri etkilediğini göstermektedir.

Şiddete neden olan çevresel faktörler başlığı altında çevre denilince akla gelen toplum ve ailenin de şiddete sebep olabildiği dikkat çekmektedir. Bu sebeple çevresel faktörler altında toplumsal ve ailesel faktörlerin de incelenmesi gerekmektedir.

1.2.2.1. Toplumsal Faktörler

Psikolojik, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel boyutlar ile birlikte kitle iletişim araçlarında bulunan şiddet unsurları, topluma yansımakta ve toplumu etkilemektedir. Ayrıca toplum yaşamından medyaya karşı da bir etkileşim söz konusudur (Can, 2007: 32). Kitle iletişim araçlarında şiddet içerikli görüntülerin sürekli olarak sunulması, kişilerde şiddetin benimsenmesine ya da pekiştirilmesine sebep olan bir etki göstermektedir. Yaygın olarak şiddetin sunulması, insanların şiddet davranışını normal ve sıradan bir davranış olarak algılamasına neden olmaktadır (Yavuz, 2009: 22). Burada algı yaratma ve genel olarak insanların algılarını etkileme konusunda kitle iletişim araçlarının fazlasıyla işlevli olmaları dikkat çekmektedir.

Sosyal öğrenme kuramına göre şiddet/saldırganlık, taklit ya da gözlem yoluyla öğrenilmekte ve ne kadar çok pekiştirilirse o kadar çok gerçekleşmektedir. Bu kurama göre şiddete maruz kalınmasa bile televizyonda, haberlerde ya da filmlerde şiddet örnekleriyle karşılaşmak, model alma yoluyla problem çözmek için şiddetin öğrenilmesine ve şiddet davranışlarının yaratacağı sonuçlara karşı duyarsız hale gelinerek şiddete ve saldırganlığa eğilimli olmaya sebep olmaktadır (Kapıcıoğlu, 2008: 31). Konuyla ilgili araştırmalar, saldırgan modelleri seyreden ve medyadaki şiddet görüntülerini izleyen kişilerin daha fazla şiddet ve saldırgan davranışlar gösterme eğiliminde olduklarını ortaya koymaktadır (Balkıs vd., 2005: 88). Bunun haricinde kişinin şiddete doğrudan tanık olması da şiddeti kanıksamasına sebep olabilmektedir.

Kişinin ailesinde ve toplumsal çevresinde bir problem çözme aracı olarak şiddet kullanılmakta ise, kişi de bir problem çözme yöntemi olarak şiddeti kolayca benimsemektedir. Çünkü topluma yeni katılan kişiler toplumu ve toplumun davranış özelliklerini taklit etme yoluyla sosyalleşmektedirler (Can, 2013: 206). Ayrıca göç, yoksulluk, işsizlik ve parçalanmış ailelerin yoğun olarak bulunduğu düzensiz çevre gibi sosyo-ekonomik sebepler de şiddetin belirlenmesinde güçlü risk faktörleri arasındadır (Ögel vd., 2006: 66). Görüldüğü üzere şiddetle ilgili toplumsal faktörler çok boyutlu olarak kendini gösterebilmektedir.

Konuyla ilgili araştırmalar, düşük kültürel düzey ve sosyo-ekonomik seviye ile şiddet davranışları arasında yakın ve doğrudan bir ilişki bulunduğunu ve gelir seviyesi düşük, eğitimsiz ve işsiz olan bireylerden oluşan toplumsal grupların şiddete çok daha fazla eğilimli olduğunu göstermektedir (Can, 2007: 33). Temel gereksinimlerini karşılamada sosyo-ekonomik olanaklardan yeteri kadar faydalanamayan ve bu olanaklara ulaşma konusunda bir takım engellerle karşılaşan kişiler, şiddeti gereksinimlerini karşılamada bir araç olarak kullanabilmektedirler (Yakut, 2012: 44). Bu durum da kişilerin şiddeti kullanma sıklığını artırmaktadır.

Şiddet ile daha çok sosyo-ekonomik açıdan düşük seviyede olan kişiler arasında kullanılan bir problem çözme yöntemi olarak karşılaşılsa da şiddetin toplumun bütün kesimlerinde görülen yaygın bir olgu olduğu dikkat çekmektedir. Aynı zamanda şehirleşme ile birlikte toplumsal denetimin zayıflaması, ilişkilerin giderek yüzeysel hale gelmesi de suç, saldırganlık ve şiddet davranışları üzerinde etkili olabilmektedir (Karasu, 2008: 267-268). Şehirlerdeki kalabalık yaşam kontrolü zorlaştırmaktadır. Şehirlerdeki çevre kirliliği, yoğun trafik, kalabalık, ulaşım zorlukları, yüksek hizmet maliyetleri, geçim kaygısı, ekonomik bunalımlar ve işsizlik gibi problemlerin varlığı, insanların psikolojilerinde olumsuz etkilere sebep olmakta ve bu durum şiddet ve saldırganlık oranlarını arttırmaktadır (Karasu, 2008: 267-268). Toplumsal etmenler şiddeti bu kadar çok tetikleyebildiğine göre “şiddetin altında yatan unsurların ne olduğu?” sorusu gündeme gelmektedir.

Genellikle şiddetin altında kültürel anlayışlar ve toplumsal değerler yatmaktadır. Örneğin insanlar şiddetle bir disiplin şekli olarak karşılaştıklarında, hayatlarının ilerleyen döneminde kendi çocuklarını da aynı yöntemle eğitebilmektedirler (Haskan

Avcı, 2014: 290-291). Her toplumun belirli bir kültüre sahip durumda olduğu düşünüldüğünde, şiddetin sebeplerinin de toplumlardaki kültüre bağlı olarak değişkenlik göstermesi beklenen bir durumdur. Toplumda kaba kuvvet kullanılarak problemlerin çözülmeye çalışıldığı ve bu tür davranışların kültürel temellere dayandığı görülmektedir. Özellikle ataerkil yapının daha fazla baskın olduğu bölgelerde cesaret gösterme, intikam alma ve cesur olma gibi konularda şiddetin kullanıldığını gözlemlemek oldukça kolaydır (Göktaş, 2010: 23). Dolayısıyla toplumsal faktörler içinde kültürün son derece önemli ve etkili bir unsur olduğunun altını çizmek gerekmektedir.

Toplumun sosyo-demografik yapısındaki değişiklikler, sosyo-ekonomik ve cinsiyetler arası eşitsizlikler, rüşvet, yoksulluk, aile ve çocuk politikaları, adalet sisteminin işleyişi, yasalardaki yetersizlikler ve ateşli silahlara erişimin kolay olması gibi temel konular, toplumda şiddetin görülme sıklığını fazlasıyla etkilemektedir (Güler ve Akın, 2012: 1840). Şiddet olaylarının toplumlarda yaygın şekilde görülmesi, insanların şiddet eylemlerine giderek alışmasına ve şiddet davranışının sıradanlaşmasına sebep olmaktadır. Bu durum, şiddetin normal bir davranış şekli olarak algılanmasına ve meşrulaşmasına yol açabilmektedir (Göktaş, 2010: 24). Şiddetin normal bir davranış olarak algılanmasının ve dahası alışkanlık olarak görülmesinin ne kadar tehlikeli olduğu kolayca fark edilebilmektedir.

Ortaya her ne şekilde çıkarsa çıksın, bütün toplumlarda görülen ve insanlar üzerinde pek çok olumsuz etkisi olan şiddet, kişilerin ruhsal ve bedensel olarak zarar görmelerine sebep olan toplumsal bir olgudur (Özkan, 2008: 42). Şiddet, güçsüz üzerinde güçlüünün egemenlik sağlamak ve kendi isteklerini kabul ettirmek için dengeleri bozan, hayatını tehdit eden ve yok edebilen bir davranış çeşidi olarak toplumun sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir (Altun, 2006: 33). Şiddetin temelinde var olan üstünlük sağlama amacının çoğu zaman telafisi olmayan hatalara sebebiyet verdiği görülmektedir.

Şiddete neden olan faktörler arasında son olarak ele alınacak olan ailesel faktörler, belki de en önemli faktördür. Çünkü aile, kişiliğin gelişiminde birey üzerinde en büyük etkisi olan ilk unsurdur.

1.2.2.2. Ailesel Faktörler

İnsanlar ilk sosyal deneyimlerini ailede yaşarlar. Çocuk üzerinde ailenin etkisi genellikle anne karnındayken başlamaktadır. Ailenin çocuğu isteyip istememesi ve çocuğa karşı gösterilen davranış ve tavırlar, çocuğun hayatının ileri dönemlerinde fazlasıyla etkili olmaktadır. Ailenin dağılmış bir aile ya da ataerkil bir yapıda olması, çocuğun farklı aile bireyleriyle olan ilişkisi, annenin çalışıp çalışmaması gibi faktörler, gelişim sürecinde çocuğu etkilemektedir (Yavuzer, 1998: 127). Aileye dair hemen her unsurun çocuk gelişimine etki etmesi ve böylece bireyin gelişim sürecine yön vermesi pek çok açıdan önemlidir. Bu noktada konuyla alakalı olarak şiddetin aile ile olan ilişkisini incelemek gerekmektedir.

Şiddetin kaynakları arasında en önemlilerden biri olarak görülen aile, çocukluktan yetişkin bir birey olana kadar insanların bütün davranışlarına rol model olması sebebiyle oldukça önemlidir (Vahip, 2002: 314). Aile bireyin kişiliğinin oluşmasında taklit ettiği, örnek aldığı bir yapıdır. Kuşaklararası saldırganlık döngüsünün en önemli etmeni ailedir. Fonagy ve Target tarafından çocukluktaki duygusal ve fiziksel istismarın nasıl saldırganlığa sebep olduğuna dair bir model sunulmuştur. Söz konusu modele göre duygusal ve fiziksel istismara maruz kalmış olan çocuklarda dört aşamalı bir gelişim meydana gelmektedir (Vahip, 2002: 314):

- Gelişimde bozukluk yaşanması ve kişinin kendini güvensiz hissetmesi
- Saldırganlık,
- Kendisini ifade ederken saldırganlığı öne çıkarması,
- Saldırganlığı önleyememe.

Aile içerisinde şiddet dört taraflı olarak gerçekleşmektedir. Bu boyutlar ilk olarak ebeveynlerden çocuklara, ikincisi çocuklar arasında, üçüncü olarak çocuklardan ebeveynlere ve son olarak ise bir ebeveynden diğerine karşı uygulanan şiddet şeklindedir.

Günümüzde erkeklerin eşlerine uyguladığı şiddetten daha çok ebeveynlerin çocuklarına şiddet uygulaması yaygındır. Şiddetin var olduğu ailelerde büyüyen çocuklar, anne ve babalarından bu davranış kalıplarını öğrenerek uygulamaya eğilimli olmaktadır

(Uçar, 2016: 29). Çocukların görsel ve duygusal hafızasına yerleşen şiddet çocuğun şiddeti uygulamasına yol açmaktadır. Çocukların, anne ve babaları tarafından onaylanmayan bir davranış gösterdiklerinde, aileleri tarafından fiziksel olarak cezalandırılmaları, çoğunlukla şiddetin aile içerisinde öğrenilmesine ve kırgınlık, yorgunluk, gerginlik gibi durumlarda şiddetin hoş görülebileceğine inanmalarına ve daha önemlisi haklı yere şiddet uygulayabilecekleri şeklinde bir düşünceye sahip olmalarına sebep olmaktadır (Uçar, 2016: 29). Bununla birlikte aile içinde çocukların şiddete uğrama durumları da son derece önemlidir.

Çocukların aile içerisinde maruz kalmakta oldukları şiddet çeşitleri şu şekildedir; fiziksel şiddet, duygusal şiddet, ekonomik şiddet ve cinsel şiddet. Aile içerisindeki şiddet bütünüyle çocuğun yaşam kalitesini etkilemektedir. Çocuğun hayata hazırlanması ve gelişim göstermesi gereken bu büyüme sürecinde şiddetle başa çıkmaya çalışması, onun bütün yaşamını etkilemektedir (Özgentürk, 2012: 58-66). Bu durum çocukta tedirgin, güvensiz ve saldırgan bir yapıya sebebiyet vermektedir. Yapılan bilimsel araştırmaların sonuçlarına göre şiddete şahit olan ya da şiddet gören çocuklarda güçsüzlük, korku, depresyon, üzüntü, eğitim başarısının düşmesi, sosyal aktivitelerden uzaklaşma, öğrenilmiş çaresizlik ve saldırgan davranışlar gösterme gibi tavır ve durumlar görülmektedir (Özgentürk, 2012: 58-66). Söz konusu sonuçlar, şiddetin özellikle aile içinde gerçekleşmesi durumunda bireylerin ne derecede etkilendiğini göstermektedir.

Aile içerisinde çocuklara yönelik şiddet, hangi sebeple ortaya çıkarsa çıksın, böyle bir durum önemli bir toplumsal problemdir (Ayan, 2007: 207-208). Bu problemin önlenmesi için gerekli olan önlemlerin zamanında alınması, ileride daha büyük toplumsal problemlere yol açmaması için son derece önemlidir.

Parçalanmış aileler, çocukların şiddete ve suça başvurma durumlarında oldukça önemli olan bir başka faktördür. Bowlby, bir çocuğun yaşamının ilk beş yılını annesinden ayrı geçirmesinin, suç da dâhil olmak üzere çocuğun ilerleyen yaşamında telafi edilmesi mümkün olmayan olumsuz etkilere sebep olabileceğini belirtmektedir (Koç, 2011: 98). Dolayısıyla ailenin birlikte olması çocuk açısından oldukça önemlidir.

Yakın duygusal ilişkilerde kadın partnerine şiddet uygulayan erkekler için en önemli risk faktörleri, çocuklukta şiddete maruz kalma (sert fiziksel şiddet biçimi içeren

cezalandırma türlerine maruz kalma ya da aile içi şiddet biçimlerine tanık olunması); edinilmiş tutumlar (şiddetin bir çatışma çözme aracı olarak kullanılmasını onaylayan bir şiddet kültüründe ya da toplumsal cinsiyet rolleri hiyerarşisini onaylayan bir cinsiyetçi bir kültürel ortamda yetiştirilmiş olunması) ve düşük eğitim seviyesine sahip olma ya da genç olma gibi sosyo-demografik faktörlerden oluşmaktadır (Uluocak, vd,2014). Bu faktörlerinin birinin ya da birkaçının olması şiddetin uygulanma riskini artırmaktadır.

Yine konuyla ilgili yapılmış olan araştırmalara göre, anne ve babaların çocuklarıyla kurdukları olumlu ilişkiler arttıkça çocukların kurban ya da zorba olma ihtimalleri azalmaktadır. Çocuklarının okul içi ve okul dışı problemleriyle daha fazla ilgilenen ailelerin çocuklarında şiddet ve saldırganlığa yönelik davranışların daha az görüldüğü bilinmektedir. Dolayısıyla aile içerisinde anne ve babanın tutumları, ileriki yıllarda çocukların davranış ve tutumlarına altyapı oluşturmaktadır (Totan ve Yöndem, 2007: 61). Aile içi sıcak iletişimin ve ailedeki kişiler arası doğru tutumun çocuklar üzerinde olumlu etkisi görülmektedir.

Şiddete neden olan faktörler ana hatlarıyla bu şekildedir. Söz konusu faktörlerin ardından üzerinde durulması gereken önemli konulardan biri de şiddetin ne gibi çeşitleri olduğudur.

1.3. Şiddet Türleri

Şiddet konusunda yapılmış olan araştırmalar incelendiğinde, şiddetin çeşitleri konusunda birbirinin eksiklerini tamamlayan ve birbirine benzeyen çeşitli tanımlar yapıldığı görülmektedir.

Söz konusu tanımlara örnek vermek gerekirse ilk olarak Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanmış olan 'Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı'nda şiddet çeşitleri şu şekilde sıralanmaktadır (T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2013: 7-8):

- Fiziksel Şiddet
- Psikolojik Şiddet
- Ekonomik Şiddet

- Cinsel Şiddet

Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı'nın yayımlanmış olduğu bir araştırmada ise şiddet çeşitleri şu şekilde sıralanmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2008: 2):

- Kendisine yöneltilmiş şiddet: Kendi kötüye kullanma ya da intihar davranışı.
- Kişiler arası şiddet: Sözel, fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddet.
- Kolektif şiddet: Sosyal, ekonomik ve politik şiddet.

Gümüş'e göre ise şiddet çeşitleri üçe ayrılmaktadır; fiziki, yapısal ve psişik şiddet. Fiziki şiddet, mala ve kişilere zarar vermek olarak ikiye ayrılmaktadır. Mala zarar verme Vandalizm, yakma ve kırma; kişiye zarar verme ise yaralama, cinayet ya da tecavüzdür. Yapısal şiddet savaşlar, işgaller, çeteler, mafya örgütleri, terörizm, emir verme, yoksun bırakma ve hiyerarşi kurma gibi eylemlerdir. Psişik şiddet ise tehdit, kötü muamele, ayrımcılık ve küfür gibi davranışlardır (Gümüş, 2006: 13-18). Şiddetin çeşitlerine göre sınıflandırmasını yapan başka isimler de dikkat çekmektedir.

Fromm da şiddeti çeşitlerine göre sınıflandırmıştır. Şiddetin en hastaliksız ve normal şekli, ona göre çocuk oyunlarında meydana çıkan şiddettir. Bu tür şiddete oyuncu şiddeti denilmektedir. Oyuncu şiddetinde nefret ya da yıkıcılık mevcut değildir. Şiddetin bir başka çeşidi ise tepkisel şiddettir. Fromm'a göre bir kişinin başkasının ya da kendisinin, yaşama hakkının, onurunun, özgürlüğünün zedelenmesi ya da malının korunması için kullanılmakta olan şiddet çeşidi tepkisel şiddettir. Bu şiddet korkudan doğmaktadır ve koruma değil yıkım amacı taşımaktadır (Fromm, 1994: 18-20). Bunun dışında tepkisel şiddetin başka bir türü, engellemelerden doğmakta olan şiddettir. Bu şiddet çeşidine gelindiği zaman şiddetin varoluş sebebi de değişmektedir. Saldırganlıkla ortaya çıkan ve engellemelerden doğan bir şiddet çeşidi ise kıskançlıktan doğan düşmanlık ismini almaktadır. Tepkisel şiddetin bir adım ilerisinde olan şiddet çeşidi ise oç alıcı veya intikamcı şiddettir. Buna ikinci şiddet denilmektedir. Bir başka şiddet çeşidi ise bir canlı üzerinde kesin ve tam bir denetim sağlama dürtüsü şeklindeki ödünleyici şiddettir. Ödünleyici şiddet, hayatın hizmetinde olmayıp tam tersine hayatın yerini alan oldukça hastalıklı bir durumdur (Fromm, 1994: 18-20).

Bunların haricinde şiddet çeşitleri genel olarak duygusal şiddet, fiziksel şiddet, cinsel şiddet, sözel şiddet ve ekonomik şiddet şeklinde ele alınmaktadır.

1.3.1. Duygusal Şiddet

Duygusal şiddet, duygusal ihtiyaçların ve duyguların, aşağılama, zorlama, cezalandırma, gerginlik ve öfke boşaltma amacıyla bir kişi tarafından karşı tarafa baskı uygulamak için tutarlı bir şekilde kötüye kullanılması, bir tehdit ve yaptırım aracı olarak kullanılmasıdır. Şefkat, sevgi, onay, destek ve ilgi gibi duygusal ihtiyaçların ve duyguların göz ardı edilmesi, küçümsenmesi, dile, ırka, dine, geçmişe ya da kültürel gruba ait değer verilmekte olan inançların aşağılanması ya da onlara aykırı davranmaya zorlanması şeklindeki davranışlar duygusal şiddete dair davranışlara örnek olarak verilebilmektedir (Çetiner, 2006: 41). Duygusal şiddetin fiziksel olarak kendini göstermiyor oluşu, şiddeti uygulayan kişinin bunu saklama ihtimalinin olduğunu düşündürmektedir. Bu açıdan duygusal şiddetin üzerinde dikkatlice durulması gerekmektedir.

Duygusal şiddet çok boyutlu olup hayatın her alanında görülebilmektedir. Aileden arkadaş çevresine, okuldan iş hayatına kadar insanlar pek çok alanda duygusal şiddetle karşılaşabilmektedirler. Aile içinde çocuklara karşı olan duygusal şiddet; duygusal anlamda çocukların istismar edilmesi, çocuğun sosyal gelişimine ve zihinsel sağlığına zarar verme gibi davranışları kapsamaktadır. Duygusal istismarın yıkıcı etkileri, cinsel ya da fiziksel istismardaki kadar somut olmasa da psikolojik anlamdaki olumsuz etkileri hem cinsel hem de fiziksel istismarın etkilerinden çok daha uzun süreli olabilmektedir. Çocuğa aldırmmamak veya onu görmezlikten gelmek, yetersiz sıcaklık ve ilgi, ileri seviyede ceza, utandırmak ya da aşağılamak, sürekli olarak azarlamak gibi davranışlar duygusal şiddet örnekleridir (Tekin, 2011: 34). Bu örneklere bakıldığında duygusal şiddetin aslında mağdur tarafın yalnızca duygularını değil psikolojisini ve düşünce yapısını da etkilediği söylenebilir.

Duygusal şiddet, bireyleri duygusal olduğu kadar zihinsel açıdan da yıpratın ve son derece ciddi sonuçlara yol açabilen bir şiddet çeşididir. Duygusal şiddet kendi içerisinde yıldırma, zorbalık, taciz davranışları ve vakalarını da içermektedir. Duygusal şiddet kendini ekonomik ve sosyal hayatta çeşitli şekillerde gösterebilmektedir. Bunlardan bazıları şu şekildedir (Tınaz, 2008: 27-28):

- Bireyin arkasından konuşmak
- Birey hakkında kötü söylemler yaymak
- Kasten bireyi görmemezlikten gelmek ve bireyle konuşmamak
- Fikirlerin ve düşüncelerin dikkate alınmaması, önemsenmemesi
- Bireyin hak ettiği birtakım fırsat ve avantajlardan kasıtlı olarak haberdar etmemek
- Herhangi bir sebepten dolayı bireyi dışlamak
- Kasıtlı olarak bireyi dinlememek, duymamazlıktan gelmek
- Bireyin ihtiyacı olan herhangi bir şeyi bireye vermemek
- Bireyin ilgi alanı dışında bireye görevler vermek
- Bireyin moralini bozacak olan konuşmalar yapmak
- Şantaj yapmak
- Bireyin çalışmasını ve her hareketi irdeleyerek açığını aramak
- Bireyi kasten suçlu hissettirmeye çalışmak

Şiddetin belki de en sık rastlanan ve fark edilmesi ile ispatlanması en kolay olan çeşidi ise fiziksel şiddettir.

1.3.2. Fiziksel Şiddet

Şiddet olgusu düşünüldüğünde akıllarda ilk olarak fiziksel şiddet şekillenir. Burada bir kişiden bir başka kişiye yönelik olarak gerçekleşen ve tamamen kasıtlı olarak bir fiziksel zarar verme eylemi söz konusudur. Fiziksel şiddet davranışları (Özerkmen,2012: 14):

- Bütün vurma eylemleri,
- Tükürmek,
- Isırmak,

- Takip etmek,
- Kişiyi rahatsız edecek şekilde taklitler ve el kol hareketleri yapmak,
- Kişiyi ait olan herhangi bir eşyaya kasıtlı olarak zarar vermek,
- Kişinin bir eşyasını çalmak,
- Kişiyi silahla ya da zarar verebilecek olan herhangi bir nesne ile tehdit etmek,
- Bir nesne fırlatmak,
- Odaya kilitlemek,
- İtmek,
- Boğazını sıkmak,
- Öldürmek (cinayet, zehirleme, suikast vb.)

Ve buna benzer bütün davranışlar fiziksel şiddet kapsamında değerlendirilmektedir. Oldukça ciddi ve yıkıcı sonuçları bulunan fiziksel şiddet sağlık açısından çok önemli problemlerden ölüme kadar gidebilmektedir. Bir kişinin bedensel bütünlüğüne yönelik olarak acı veren ve sert edimlere işaret eden fiziksel şiddet de tıpkı duygusal şiddet gibi aile içinde, sosyal hayatta ve iş hayatında kendini gösterebilmektedir (Karaarslan, 2017: 27). Fiziksel şiddetin ne kadar tehlikeli olduğu bilinmekle birlikte sürekli artması durumunda yaratacağı etkiler son derece yıpratıcıdır.

Fiziksel şiddet dövmekten çok daha fazlasını içerebilmekte ve fazlasıyla dramatik sonuçlara yol açabilmektedir. Genellikle bir tokatla başlamakta, ancak sürekli artarak çeşitli aletlerin kullanıldığı boyutlara varabilmektedir. Fiziksel şiddete uğrayan kişilerin sağlıkları çok ciddi anlamda bozulabilmekte, bedenlerinde izler ve yaralar kalabilmektedir. Vücut üzerinde fiziksel şiddetin temel bulguları genellikle sıyrıklar, kırıklar ve yanıklar şeklindedir. Yaralanmalar en çok yüzde, göğüste, kollarda, genital bölgelerde ve sırtta görülmektedir (Polat, 2016: 25-26). Şiddetin anlık ve plansız olduğu zamanlarda daha çok vücudun görünen ve kolay ulaşılan yerlere, planlı olduğu zamanlarda ise daha çok vücudun görünmeyen yerlerine ve daha çok acı duyulacak yerlere uygulandığı görülmektedir.

Bir diğ er Şiddet  eŐidi ise belki de hem duygusal hem de fiziksel Şiddetle bağlantılı olarak kabul edilebilen ve romantik ilişkiler ile cinsellik odaklı ortaya çıkan cinsel Şiddettir.

1.3.3. Cinsel Şiddet

Cinsel Şiddet, Dünya Sağlık  rg t 'ne (2002) göre, cinsel bir davranış gerçekleŐtirme amacı taşıyan giriŐim, cinsel içerikli istenmeyen yaklaşımlar ve yorumlar ya da ticari amaç için kişiyi cinsel anlamda kullanma, kurbanla olan iliŐkisine bakılmaksızın iş veya ev gibi herhangi bir ortamda gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış olarak tanımlanmıştır. Bununla beraber kişiye uygulanmakta olan baskı fiziksel g  ten farklı olarak Şantaj, sindirme, işe almama ya da iŐten kovma gibi durumları içerebilmektedir (Yavuz, 2001: 113). Görüldüğü üzere fiziksel Şiddetin dışında psikolojik baskı, mobbing gibi durumlar da söz konusudur. Ayrıca kişinin rıza göstermekten aciz halde olduğu, örneğin uyuşturucu madde etkisi altındayken, sarhoŐken ya da zihinsel olarak bulunduğu durumu kavrayamayacak olduğu durumlarda kişiye cinsel olarak yaklaŐmak, cinsel Şiddet kapsamına girmektedir. Cinsel bir saldırı genellikle erkeklerden kadınlara yönelik olmakta ve temelde cinsel doyum sağlamak amacıyla erkeğin kadını aşağılamak ve kadına hükmetmek motivasyonuyla gerçekleŐtirdiėi cinsel içerikli bir Şiddet davranışıdır (Yavuz, 2001: 113). Görüldüğü üzere cinsel Şiddet de birden fazla boyutta uygulanabilmektedir. Ayrıca bilindiği üzere özellikle kadınlara cinsel Şiddet açısından çok daha fazla risk altındadırlar.

Kadınlara maruz kaldıkları cinsel Şiddetin oranları incelendiğinde, yapılan araŐtırmalardan elde edilen bulgular durumun ne kadar ciddi olduğu göstermektedir. Ancak cinsel Şiddet olaylarına karşı toplumun olumsuz algıları ve toplumda cinselliğin tabu bir konu olması, cinsel Şiddet mağduru olan kadının fail tarafından kendisine yeniden zarar verileceğinden korkması ve toplum tarafından maruz bırakılacağı damgalanmadan dolayı cinsel Şiddet vakalarının çoğu devlet kurumlarına bildirilmemektedir. Bu sebeple cinsel Şiddet vakalarının bilinenden çok daha yüksek oranlarda olduğu düŐünülmektedir. Toplumun konuyla ilgili önyargılı tutumları, mağdur durumdaki kadının ikinci kez aynı mağduriyeti yaşamasına neden olabilmektedir ( amaŐ ve Meşe, 2016: 63-64). Toplumun tavrının kişi üzerindeki etkisi oldukça dikkat

çekicidir. Bu durum söz konusu mağduriyetleri yaşayan bireylere karşı takınılması gereken tutum üzerinde çok dikkatli olmak gerektiğini hatırlatmaktadır.

Cinsel şiddet olayları farklı ortamlarda ve farklı koşullar altında meydana gelebilmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (2002) tarafından cinsel şiddet davranışları şu şekilde örneklendirilmiştir (Kaya, 2018: 17-18):

- Yabancılar tarafından gerçekleştirilen tecavüz
- Flört ya da evlilik ilişkisi içerisinde gerçekleşen tecavüz
- Silahlı çatışma esnasında sistematik tecavüz
- Fiziksel ya da zihinsel olarak engelli olan insanların cinsel istismarı
- İstenmeyen cinsel yaklaşımlar veya yapılan bir iyiliğe karşılık olarak cinsel birliktelik teklifini de kapsayan cinsel taciz
- Çocukların cinsel istismarı
- Zorla birlikte yaşama ya da evlendirme
- Çocukların evlendirilmesi
- Cinsel yolla bulaşan hastalıklardan ya da gebelikten korunmak için tedbir alma hakkının engellenmesi
- Bireyin cinsel bütünlüğüne yönelik olarak şiddet içerikli olan eylemler (Bekaret için muayeneye zorlama gibi)
- Cinsel sömürü amacıyla insanların ticaretinin yapılması ve zorla insanlara seks işçiliği yaptırma
- Kürtaja zorlama

Şiddetin bir diğer çeşidi ise hem cinsel hem de duygusal şiddet içinde kendini gösterebilen ve belki de en sık karşılaşılan, insanların isteyerek veya farkında olmayarak uygulayabildikleri sözel şiddettir.

1.3.4. Sözel Şiddet

Duygusal şiddetle bağlantılı olan sözel şiddet, duygusal şiddet olduklarında oldukça sık gözlemlenen bir olaydır. Özellikle yaşlılara ve kadınlara yönelik olan şiddet en çok görülen eylem biçimidir. Sözel şiddet, hareket ve sözlerin düzenli bir biçimde sindirme, cezalandırma ve korkutma aracı olarak kullanılmasıdır. Sözel şiddetle ilişkili davranışlardan en belirgin olanı kişinin değer vermekte olduğu konulara yönelik olarak güvenini sarsmak ve kişiyi yaralamak maksadıyla belirli aralıklarla çok ağır sözler ve hakaretler söylemektir. Kişiyi çok sık olumsuz biçimde eleştirmek ve küçük düşürücü isimler takmak ve alay etmek, sözlü şiddet kapsamına girmektedir. Sözel şiddetin uygulanış şekilleri şu şekilde sıralanabilmektedir (Polat, 2016: 32-33):

- Kişinin ihtiyaçlarını karşılamamak ve onu bir birey olarak kabul etmemek
- Kişiyi kendinden ve toplumsal ilişkilerden uzak tutmak ve bu tür ilişkilere girmesini sağlayacak olan fırsatlar sağlamamak ya da bu tür fırsatları kasıtlı olarak engellemek
- Kişiyi yalnız olduğuna inandırmak
- Kişinin yardım taleplerini reddetmek ve ona hiçbir işe yaramıyor hissi yaşatmak
- Kişiyi her hatadan sorumlu tutmak ve onu günah keçisi olarak kullanmak
- Kişiyi sözel saldırılar ile tehdit etmek, korkutmak ve ona gözdağı vererek korku ve gerginlik dolu bir ortamda yaşamasına sebep olmak
- Kişinin yapamayacağı şeyleri başarması için ona baskı uygulamak, kaldıramayacağı sorumluluklar vermek
- Kişiyi kendi çıkarları için kullanmak
- Kişinin onuru zedeleyecek ve küçük düşürecek davranışlarda bulunmak
- Kişide yetersizlik hissi yaratacak olan takma isimlerle onu çağırmak ve bu tür davranışları sistematik olarak uygulamak

Bir başka şiddet çeşidi ise genellikle evli çiftler arasında görülebilen ekonomik şiddettir.

1.3.5. Ekonomik Şiddet

Özellikle kadın yaşamını önemli bir oranda etkilemekte olan, kişiyi fakir ve bağımlı hale getiren şiddet çeşidi ekonomik şiddettir (Fawole, 2008: 170). Ekonomik şiddet, gelişmekte olan ve gelişmiş ülkelerin ekonomik ve toplumsal kalkınmalarını engellemektedir. Dünya üzerinde fakirlik, ekonomik şiddetin hem nedeni hem de sonucudur (Riger ve Krieglstein, 2000: 639). Özellikle kadınlar açısından ekonomik özgürlüğün önemli olduğu düşünüldüğünde, ekonomik şiddete maruz kalan kadınlara bu şiddet türünün ne kadar tehlikeli ve yıkıcı etkileri olabileceği rahatlıkla anlaşılmaktadır.

Ekonomik şiddet; paranın ve ekonomik kaynakların kişi üzerinde bir tehdit, kontrol etme ve yaptırım aracı olarak kullanılması şeklinde gerçekleşmektedir. Ekonomik şiddet davranışları kişinin çalışmasına izin vermeme, çalışıyorsa iş hayatını olumsuz yönde etkileyecek kısıtlamalar getirme, istemediği bir işte çalışmaya zorlama, iş yerinde sık sık olay çıkararak çeşitli gerekçelerle işe girmesini engelleme, çalışma hayatında ilerlemesine ve yükselmesine engel olma, gibi davranışları içinde barındırmaktadır (Gürkan ve Coşar, 2009: 125). Bu tür davranışlar bize daha çok işyerlerinde uygulanan psikolojik taciz adı verilen ve daha çok ekonomik şiddeti içinde barındıran mobbingi hatırlatmaktadır. Mobbing rahatsız edici davranışlarla ortaya çıkan zaman ilerledikçe acıya vermeye dönüşen ve olayların sarmal biçimde hız kazandığı çeşitli aşamalardan oluşan bir süreçtir (Tınaz, 2006: 16). Bu sürecin içerisinde aşağılama, alay, tehdit, şiddet, psikolojik taciz, vb. kişiyi yıldırma amaçlı yapılan bütün eylemler bulunmaktadır.

Bunun dışında kişinin gelirine ve mal varlığına el koyma, kişinin para harcama özgürlüğünü ondan alma, kişiye az para verme ve az parayla yapılması mümkün olmayan işleri yapmasını talep etme, sağlık hizmetlerinden faydalanmasını engelleme, ailenin gelir ve giderleri, tasarrufları konusunda kişiyi bilgilendirmeme, ortak mal-mülk ve miras gibi konularda ayrımcı davranma, çalışmayı reddederek kişinin gelirini harcama, aileyi ilgilendiren ekonomik konular hakkında kişinin fikrini almama gibi durumları içermektedir (Gürkan ve Coşar, 2009: 125). Bu gibi davranışlara maruz kalma kişilerde ekonomik güçsüzlük, özgüven kaybı, depresyon, duygusal gerilimler oluşturmaktadır.

Şiddetle ilgili tanım ve açıklamalar, şiddete neden olan faktörler ve şiddet çeşitlerinden sonra duygusal ilişkilere ve bu tür ilişkilerde sıklıkla rastlanabilen flört şiddetine odaklanmak gerekmektedir.

1.4. Duygusal İlişkiler ve Özellikler

İnsanlar tek başlarına yaşayamayan, başka insanlarla birlikte var olan ve samimi ilişkiler arayan varlıklardır. Aşk ya da yakın ilişki, bazı durumlarda kişisel bir ilişki, bazı durumlarda kişisel ilişkilerin bir özelliği ya özel bir ögesi, bazı durumlarda da bir insandan diğerine duyulan belirli bir duyguyu anlatmak maksadıyla kullanılmaktadır. Burada önemli olan, aşk ya da yakın ilişki için her zaman “diğer” bir kişinin varlığının gerekli olduğudur (Atak ve Taştan, 2012: 530). Duygusal ilişkiler insanların hayatında önemli bir yere sahip olmakla birlikte insanların yalnızlıklarını gidermekte de rol oynamaktadır.

Bütün toplumlarda ve bütün kültürlerde duygusal ilişkilerin yaşanması, bu tür ilişkilere dair alışkanlıklar, kişilerin algıları ve davranış biçimleri farklılık göstermektedir. Örneğin kültüre bağlı olarak doğu toplumlarında duygusal ilişkilerin daha özel alanlarda yaşanması hoş karşılanır ve kabul görürken batı kültüründe genelde kesin sınırlardan ziyade açıkça yaşanmasında çok bir sakınca görülmemektedir. Hangi coğrafi bölgede ve hangi zaman diliminde olursa olsun duygusal ilişkiler ve özellikle aşk, kişilerin tüm düşünsel ve duygusal süreçlerini ve fizyolojilerini derinden etkilemekte olan bir görev üstlenmektedir (Özaydınlık, 2014: 19). Her ne kadar kültüre, coğrafyaya, bireysel ve toplumsal farklılıklara göre değişim gösterse de duygusal ilişkilerde ortak olan bir takım özellikler olduğu da bilinmektedir.

Collins, duygusal ilişkilerin beş temel özelliği üzerinde durmuştur. Bunlardan birincisi katılımdır. Katılım genel olarak gençlik flörtünün olup olmadığını, ilişkinin devam süresini, flörtün başladığı yaşı, flörtün tutarlılığını ve sıklığını ifade etmektedir. Kayda değer bulgular, katılım zamanlaması ve boyutunun gençlik karmaşası için kişisel işleyişin göstergeleri ile alakalı olduğunu göstermektedir. Söz konusu özelliklerden ikincisi partner tercihidir. Partner tercihinde gençlerin kiminle duygusal tecrübesi olduğu, onların gelişimsel değerini kesin surette etkilemektedir (Collins, 2003: 12). Kişisel tercihlerin belirlediği bir durumdur. Diğer bir özellik içeriktir. İçerik, duygusal ilişki kurmuş olan partnerlerin paylaşmakta oldukları aktiviteleri, zamanlarını nasıl

harcadıklarını, genç partnerlerin birlikte neler yaptıklarını, paylaşmakta oldukları aktivitelerin çeşitliliğini ve birlikteyken yapmaktan kaçındıkları durum ve aktiviteleri ifade etmektedir. Dördüncü özellik kalitedir. Genellikle duygusal bir ilişkinin kalitesi, ilişkinin sağladığı iyi tecrübelerin derecesinden bahsetmektedir. Bu beş özellikten sonuncusu duygusal ve bilişsel süreçlerdir. Hayatın herhangi bir döneminde yaşanan ilişkiyi tanımlama, beklentiler, algılar, kendine özgü duygusal yanıtlar ve kendisi, başka bir birey ve ilişki ile ilgili nitelikleri göz önünde bulundurmaya gerektirmektedir (Collins, 2003: 12). Duygusal ilişkilerin özellikleri ile birlikte bu tür ilişkilerin bir takım faktörlerden etkilendiği de bilinmektedir.

Duygusal ilişkilerin özellikleri kadar ilişkileri etkilemekte olan iki önemli faktör bulunmaktadır. Bunlardan birincisi sevgidir. Maslow tarafından sevgi; sağlıklı sevgi ve sağlıklı sevgi şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Sağlıklı sevgi sahiplenici ve bencil olmayan, doğal, estetik, ruh sağlığını artırıcı, duygusal savunmaların, kaygı, kin ve kuşkuvarın en az seviyede yaşandığı sevgi çeşididir. Sağlıklı sevgi ise bencildir. Sağlıklı bir sevgi kişinin kendisini gerçekleştirmesine imkân tanırken sağlıklı sevgi kişinin gelişimini engelleyebilmektedir (Doğan, 2012: 51). Bu noktada sevgi faktörünün hem kurulan ilişkileri hem de bireylerin kendisini doğrudan etkilemekte olduğu dikkat çekmektedir. Sevgiyle ilgili bir diğer faktör de ilgi çekicidir.

Duygusal ilişkileri etkileyen bir başka faktör ise bağlanma davranışıdır. Eğer çocukluk döneminde kişinin ihtiyaçları karşılanmış ve kişi değerli görülmüş ise kendisini bir ilişkide destek alacak şekilde ve sevmeye layık görmektedir. Tam tersi durumda ise, çocukluk döneminde onaylanmayan ve beğenilmeyen kişiler kendilerini destek alamayacak kadar değersiz hissedebilmekte ve sevmeye layık olmadıklarını düşünebilmektedirler. Yani kişinin bağlanma davranışı, ilişkinin oluşmasında ya da oluşmamasında, sürdürülmesinde ya da sürdürülmemesinde oldukça önemli bir rol oynamaktadır (Eryorulmaz, 2012: 296-298). Bağlanma kişilerin hem kendilerini hem de ilişkilerinin durumlarını etkilemektedir. Konuyla ilgili araştırmalar, güvenli bağlanma davranışı gösteren kişilerin hem daha mutlu ve sadık duygusal ilişkiler yaşamakta olduklarını hem de yaşadıkları ilişkide karşılaştıkları problemlere karşı daha yapıcı çözüm önerileri getirebildiklerini göstermiştir (Eryorulmaz, 2012: 296-298). Dolayısıyla sevgi ile bağlanmanın yakından ilişkili unsurlar olduğu ve ilişkiler üzerinde büyük

etkileri olduğu söylenebilir. Öte yandan duygusal ilişkiler pek çok etmene göre farklılaşabilmektedir.

Bireyin ilişkileri, içerisinde bulunduğu sosyal duruma, eğitime, yaşa, aile ortamına, siyasi ideolojilere ve dini inançlara bağlı olarak değışiklik gösterebilmektedir. Konuyla ilgili gerçekleştirilen psikolojik araştırmalar, üç temel etmenin önemli olduğunu göstermektedir. Bunlardan birincisi benzerliktir. Algılanan benzerlik, kişileri birbirlerine yaklaştırmakta ve ilişkinin uzun süreli olmasını sağlamaktadır. İkinci etmen tamamlayıcılıktır. Tamamlayıcılığın kişilerin eş seçiminde oldukça önemli bir rol oynadığı ifade edilmektedir. Üçüncü önemli etmen ise olumlu etkileşimlerdir. Uzun süreli olan ilişkilerde olumlu tarafların olumsuzlardan çok daha baskın olduğu belirtilmektedir (Öngün, 2016: 16). Çiftlerin düşünce-yaşam şekli-kültür-inanış olarak birbirine benzemesi, çiftlerin birbirlerinin eksik yönlerini tamamlamaları, çiftlerin ilişkilerinde olumlu durumları artırmaları, olaylara bakış açılarını olumlu yönde yapmaları ilişkilerinin uzun ve sağlıklı olmasına etki etmektedir.

Duygusal ilişkiler genellikle yetişkinliğe geçiş aşamasında görülmekte ve bu aşamada son derece etkili olmaktadır. Bu sebeple söz konusu dönem ile duygusal ilişkilerin bir arada incelenmesi de gerekmektedir.

1.4.1. Yetişkinliğe Geçiş ve Duygusal İlişkiler

Duygusal ilişki kavramı, her bireyin hayatının değışik dönemlerinde farklı şekillerde ortaya çıkmaktadır. Ergenlik döneminde geçici ve tecrübe edinme üzerine kurulu olan duygusal ilişkiler, genç yetişkinlik ve geç ergenlik dönemlerinin oldukça önemli bir bileşeni dönemindedir. Genellikle üniversite zamanına denk gelen bu dönemde bireyler, bu duygusal ilişkiler aracılığıyla üç temel gelişim aşamasını yerine getirmektedir: Bunlardan birincisi kendine özgü bir kimlik oluşturmak, ikincisi karşı cinsle yakın ilişki yaşamak ve ilişki becerilerini geliştirmek, üçüncüsü ise cinsel arzu ve isteklerle sağlıklı bir biçimde başa çıkabilmektir (Saraç vd., 2015: 74). Duygusal ilişkilerin etkinliği bu noktada görülmektedir. Özellikle bireylerin kendilerini ve insanları tanımalarında da duygusal ilişkiler son derece etkilidir.

Toplum içerisinde bulunan ve yakın ilişkiler yaşayan yetişkinler, ilişki yaşadıkları karşılarındaki kişide hem kendilerine çekici gelen hem de can sıkıcı ve tatsız gelen

nitelikleri keşfetmektedirler. Ayrıca kendi kişiliklerini daha yakından tanımak isteğinde olanların kendilerinde başkalarının neyi çekici bulduğunu ve neyi can sıkıcı ve itici bulduğunu, kısaca onları nasıl değerlendirdiğini öğrenebilmektedirler (Atak ve Taştan, 2012: 540). İnsanlara kendini ifade etme becerisinin gelişmesinde etkin rol oynamaktadır.

Genç yetişkinlik döneminde yakınlığı ve bağlılığı tam olarak gerçekleştirememiş olan bireyler yalıtılmışlık hissi yaşamaktadırlar. Bu anlamda bireylerde başka birine duyulan ihtiyacın temelde yakınlık ihtiyacından kaynaklanmakta olduğu söylenebilmektedir (Akın vd., 2015: 120). Duygusal ve ruhsal yakınlık kişilerde bağlanma ve güven ihtiyacını gidermektedir.

Duygusal ilişkiler incelendiğinde karşılaşılan temel kavramlardan biri flört etme veya birlikte çıkma kavramlarıdır.

1.4.2. Flört Etme ya da Birlikte Çıkma

Her insanın hayatında yaşama ihtimali olduğu dönemlerde(ergenliğe geçiş, ergenlik, nişanlılık, evlilik, vb, dönemlerde) hem davranışsal hem de duygusal bir durum olan flört ilişkisi özellikle ergenlik döneminde bireyler üzerinde oldukça etkili olmaktadır. Özellikle erken ergenlik döneminde kişilerde karşı cinsiyetle yakınlık kurma isteği ve karşı cinsiyete olan ilgi artmaktadır (Sakarya, 2013: 24). Flört etmenin çeşitli kuramcılar tarafından farklı şekillerde tanımlandığı görülmektedir.

Prager'e göre (1995) ergenlik döneminde bireylerin flört ilişkisi yaşamaya başlamalarındaki sebeplerin başında, bilişsel olarak gelişim yaşayan kişinin yakınlık tecrübelerinin önemli olduğunu anlamaya başlaması gelmektedir. Sonrasında ise bilişsel gelişmeyle beraber cinsel olgunlaşma da yaşamakta olan bireyler yeni yakınlıklar kurmaya başlamaktadır. Cinsel olgunlaşma ile birlikte de aşk, flört etme ya da birlikte çıkma yaşanmaktadır.

Hortaçsu (2003b) tarafından flört; insanların birbirlerini tanımak ve birbirlerine karşı olan uyumlarını test etmek maksadıyla sevgililik, arkadaşlık ve cinsellik aşamalarının yaşanmakta olduğu duygusal ihtiyaç çeşidi olarak tanımlanmıştır. Ülkemizde çiftlerin birbirlerine karşı uyumlarını test etmelerine arkadaşlık, sevgililik ve nişanlılık dönemlerinde rastlanmaktadır. Bu dönemlerde daha çok çiftlerin fikir alışverişlerinde

bulunulması, farklı kültürlerden olan çiftlerde yeni kültürlerle uyum sağlanmaya çalışılması, ailelerin tanışması şeklinde görülmektedir.

Connollu ve Goldberg tarafından 1999 yılında gerçekleştirilmiş olan araştırmada ergenlikte yaşanan romantik ilişkinin dört evre şeklinde ilerlemekte olduğu tespit edilmiştir. Bu evreler şu şekildedir (Diyarbakirli, 2007: 23-24):

- **Geçici Tutku Evresi:** Bu evre süresince bireyler, toplumsallaşma sürecinde olması muhtemel olan cinsel ve romantik eşlerini bulmakla ilgilenmektedirler. Bu dönemde bireyler ilk olarak kendilerini tanıma, benlik kavramlarını genişletme ve kendilerini etraflarındaki diğer kişilerin potansiyel eşleri olarak görme eğilimindedirler. Romantik ilişkiler kısa süreli ancak yoğun olarak yaşanmaktadır.
- **Statü Evresi:** Bu evre süresince romantik etkinlikteki birincil amaç, arkadaş grubunda bir yer edinmek ve elde edilen bu konumu hem sürdürmek hem de genişletmektir. Bu evrede ilişkiyi yanlış şekilde sürdürmek ya da yanlış kişiyle flört etmek bireyin grup içerisindeki yerine zarar verebilmektedir.
- **Yakınlık Evresi:** Bu evrede bireyler, romantik eşleriyle gerçekçi ve anlamlı bağlar kurmaktadır. Bu evre boyunca bireyler kendilerini romantik bir eş olma bakımından keşfetmeye devam etmektedirler ve daha önceki evrelerde görülen kişisel statü ile ilgili endişeleri bir kenara bırakarak ilişkilerinin duygusal boyutuna yeterli seviyede katılmaktadırlar. Bu dönemde ilişkiler bireyin kafasını meşgul etmekte ve bir açıdan hırs kaynağı durumuna gelmektedir.
- **Bağlanma:** Bu evrede bireyde gelecekle ilgili romantik eşe planlar vaat etme ile ilgili kaygılar belirmeye başlamaktadır. Romantik bağların geleceği ve uzun süreli gelişimi ön plana geçmektedir. Ancak bu durum tam olarak evliliğe hazır olduğu anlamına gelmemektedir. Çünkü bu evre bazı toplumlarda yirmili yaşların başlarında başlamaktadır ve bu yaşlar evlilik için oldukça erken bir döneme karşılık gelmektedir.

Flört, farklı kişilik yapısındaki insanlarla nasıl anlaşma sağlanabileceğini göstermekte olan bir yoldur. Birey, flört ilişkisi sırasında eşiyle karşılıklı anlayışı, işbirliğini,

toplumsal görevleri ve sorumluluğu öğrenmektedir. (Diyarbakirli, 2007: 25). Bu durum bireylerin davranışlarını, duygu ve düşüncelerini hem denetlemeyi hem de düzenlemeyi öğrenmelerini sağlamaktadır.

Kadın-erkek arkadaşlıklarında paylaşılan değerler, beklentiler, amaçlar, düşünce ve duygular daha kolay benimsenmekle birlikte tutum ve davranışlardaki değişimler daha kolay ve çabuk yaşanmaktadır. Bu arkadaşlıklar, bireylerin çalışma çabalarını ve güçlerini arttırmakla birlikte problemlerin çözülmesinde, yaratıcılığın artmasında ve engellerin aşılmasında olumlu etki göstermektedir (Dinçer, 2008: 39). Bireyin gelişimi üzerine büyük etkileri olan flört ilişkisinin özellikle yetişkinlik öncesinde son derece etkili olduğu bilinmektedir.

Bireylerin, özellikle ergenlik dönemlerindeki toplumsal gelişimlerinde flört ilişkisinin büyük bir etkisi bulunmaktadır. Gelişim psikolojisinde flört; toplumsal gelişime hazırlık, kendini açığa vurma, yakınlık ve ilişki becerileri edinme ile açılanmaktadır. Başarılı bir şekilde flört ilişkisinin yaşanması toplumsal statünün yükselmesi, hayatın anlamı, kişinin kendisine toplumsal anlamda, eğitim düzeyi, yaş ve sosyo-ekonomik düzey anlamında yakın eşler bulması ve kendisini olumlu değerlendirmesidir. Flört, başka insanlarla nasıl birliktelik yaşanacağını ve bireylerin sosyal davranış şeklini öğrenmelerine yardımcı olmaktadır (Diyarbakirli, 2007: 27-28). Flörtün bireyler üzerinde öğretici etkisiyle birlikte özgüven ve rahatlık gibi etkilerinin de mevcut olduğu bilinmektedir.

Üniversite yıllarında romantik ilişkilerin hem kadınlar hem de erkekler için destekleyici ilişkiler arasında yer aldığı belirtilmektedir. Arkadaş grubu haricinde romantik eşleriyle birlikte vakit geçirmekte olan bireylerin, özerkliklerini pekiştirdikleri ve bakış açılarını belirtirken çok daha rahat oldukları görülmektedir. Yakın ve düzenli romantik ilişki kuramayan bireyler ise daha az sosyal olmaktadırlar (Furman ve Buhrmester, 1992: 108).

Flört kavramı her ne kadar gündelik hayatta da çok fazla karşılaşılan bir kavram olsa da daha iyi anlaşılabilmesi için kavramın bilimsel olarak nasıl ele alındığı, bazı gelişim kuramlarında ne şekilde incelendiğinin de üzerinde durulması gerekmektedir

1.4.3. Flört Şiddetinin Tanımı

Flört şiddeti nispeten yeni bir kavram olsa da konuyla ilgili literatür incelendiğinde, normal şiddette olduğu gibi flört şiddetinde de tek tip bir tanım yapmanın oldukça zor olduğu görülmektedir. Ancak bu özelliğine rağmen genel bir tanım yapmak gerekirse, evlilik öncesi yaşanan ilişkilerde partnerlerden birisinin diğerine ya da her ikisinin birbirine karşı tokat, itme, tekme ve vurma gibi fiziksel; küsme, gözle taciz etme ve kıskanma gibi psikolojik olarak uygulamakta oldukları şiddet şekline flört şiddeti denilmektedir (Yumuşak, 2013: 24). Görüldüğü üzere tıpkı genel şiddet gibi flört şiddeti de tek bir boyuttan ibaret değildir. Ancak genellikle iki kişi arasında görülmektedir.

Şiddetin kişilerarası türlerinden biri olan flört şiddeti, partnerlerin flört ilişkisinde birbirlerine karşı duygusal, fiziksel, cinsel ve sözel şiddet ile içerisinde şiddeti gizli ya da aleni olarak barındırmakta olan davranışlar uygulaması ve birbirlerine sosyal olarak kısıtlamalar getirmesidir (Aslan vd., 2008). Amerikan Hastalık Koruma ve Önleme Merkezi tarafından flört şiddeti, “Bir flört ilişkisi kapsamında olan herhangi bir fiziksel şiddet, cinsel saldırı, duygusal ve sözel kötü muamele” şeklinde tanımlanmıştır (Ramisetty-Mikler vd., 2006: 423). Bu noktada flört şiddetinin farklı açılardan çeşitli yorumlarının yapıldığı dikkat çekmektedir.

Flört şiddetiyle ilgili eski bir tanım, “Fiziksel güç ya da kısıtlamanın başka birini yaralamak ya da ona acı çektirmek amacıyla kullanılması ve tehdidi” şeklindedir (Sugarman ve Hotaling, 1989). Bu noktada genel şiddet ile ilgili tanımlar göz önünde bulundurulduğunda, genel şiddet ve flört şiddeti davranışları arasında önemli bir takım benzerlikler olduğu dikkat çekmektedir. Ayrıca bu tanımda her ne kadar flört şiddetiyle ilgili genel bir açıklama yapılmış olsa da günümüzde yapılan tanımlarda flört şiddetinin cinsel ve psikolojik boyutlarına da yer verilmektedir. Flört şiddetiyle ilgili modern tanımlarda partnerin cinsel, fiziksel veya psikolojik bütünlüğünü tehlikeye atacak ve onun hem gelişimi hem de sağlığı için zararlı olan her çeşit davranış flört şiddeti kapsamına girmektedir. Ayrıca buna ek olarak cinsel, fiziksel ve psikolojik olarak başka birisini yönetim ya da kontrol amacıyla şiddetin belirli bir seviyede kullanılması da flört şiddeti kapsamı dahilinde ele alınabilmektedir (Lavoie vd., 2000: 20). Görüldüğü üzere flört şiddeti farklı şekillerde ortaya çıkabilmekte ve birden fazla şiddet türünü içerisinde bulundurabilmektedir.

Genel olarak duygusal, psikolojik veya sözel flört şiddeti, karşı cinsi incitmeye veya sindirmeye yönelik sözel ya da sözel olmayan eylemlerin kullanılmasını içermektedir. (Murphy ve Hoover, 1999: 42). Genellikle bedensel hasarı amaçlayan fiziksel şiddete oranla duygusal şiddet, bireylerin öz değerlerine ve kişisel bütünlüğüne zarar veren eylemler ile partnerlerine bağımlılıklarını arttıran ve sıklıkla korku uyandıran sözler şeklindedir. Bir flört ilişkisinde fiziksel ya da psikolojik bir şiddet davranışı yaşandığında bu durum muhtemelen güç dengeleriyle ve cinsel zorlamayla alakalı olabilmektedir (Smith ve Donnelly, 2001: 57-58). Daha kolay fark edilebilir ve gözlemlenebilir olması sebebiyle fiziksel şiddete ağırlık verip duygusal şiddetin göz ardı edilmemesi gerekmektedir.

Sözel veya duygusal flört şiddeti, en az fiziksel flört şiddeti kadar önemli olup, flört partnerine aynı seviyede zarar verebilmektedir. Sözel veya duygusal flört şiddeti içerisinde aşağılamak, azarlamak, arkadaşlarının karşısında küçük düşürücü davranışlarda bulunmak gibi davranışlar bulunmaktadır. Ayrıca ilgili literatürde tehdit edici davranışlar ile psikolojik şiddet aynı kategori altında ve genelde birbirlerinin yerine kullanılmaktadır. Flört partnerini eşyalarına zarar vermekle tehdit etmek, partneri yaralamaya yönelik tehdit, partnere vurmak için hazırlanmak ancak son anda durmak, partnere doğru eşya fırlatmak ama özellikle isabet ettirmemek gibi davranışlar ve bunların yanı sıra görmezden gelmek, terk etmeyle tehdit etmek, ölüm tehdidi ve duygusal taviz de sözel veya duygusal flört şiddetine örnektir (Offenhauer ve Buchalter, 2011). Her ne kadar fiziksel ve duygusal şiddet son derece dikkat edilmesi gereken boyutlar olsa da flört şiddeti yalnızca fiziksel ve duygusal boyutlardan ibaret değildir. Belki fiziksel şiddetle bağlantılı olarak kabul edilebilecek bir başka boyutu daha bulunmaktadır.

Fiziksel ve psikolojik şiddetin dışında flört şiddetinin üçüncü boyutu ise cinsel/seksüel flört şiddetidir. Cinsel flört şiddeti davranışları arasında tecavüz girişimi, kürtaj ve hatta doğum kontrolünü de içine almakta olan cinsel istismarın diğer biçimleri gösterilebilir. İstemeden cinsel ilişkiye zorlamak veya daha fazla cinsel ilişkiye zorlamak da flört şiddetinin cinsel boyutu dâhilindedir (Smith ve Donnelly, 2001: 59). Şiddetin boyutlarını inceledikten sonra fiziksel şiddetin sebepleri üzerinde durmak gerekmektedir.

Flört şiddetine sebep olan bir takım etmenler de bulunmaktadır. Flört şiddetine etki eden etmenler nedensel olabilmekle birlikte şiddetin sonucu olarak da gerçekleşebilmektedir. Örneğin, madde kullanımı veya bağımlılığı flört şiddeti ihtimalini yükseltmektedir ancak flört şiddetinin bir sonucu olarak da madde kullanımı yaşanabilmektedir. İlgili literatür incelendiğinde genel olarak araştırmaların bireysel, ailesel ya da akranlar üzerinde yürütülmüş olduğu görülmektedir. Bununla birlikte çeşitli demografik ve sosyokültürel etkenlerin de flört şiddetine bir etkisinin olup olmadığını inceleyen araştırmalar da mevcuttur (Yumuşak, 2013: 27). Çiftlerin içinde bulunduğu flört ilişkisinde yaşanan olaylar sonucunda şiddete neden olan sebepler kimi zaman sonuç da olabilmektedir

Flört şiddetinin risk faktörleri ve ne sıklıkta karşılaşıldığının incelenmesi, bu tür şiddetin ne kadar kritik olduğunun ve üzerinde önemle durulması gerektiğinin anlaşılması açısından önemlidir.

1.4.4. Flörtün Gelişim Kuramlarında Ele Alınışı

Çeşitli gelişim kuramlarında flörtün ve duygusal ilişkilerin farklı şekillerde ele alındığı görülmektedir. Bu noktada en çok dikkat çeken kuramlar ile Sullivan'ın Kişiler Arası Gelişim Kuramı ve Erikson'ın Psikososyal Gelişim Kuramı'dır.

1.4.4.1. Sullivan'ın Kişiler Arası Gelişim Kuramı

Sullivan'a ait olan kuram, kişiler arası ilişki davranışlarını vurgulamaktadır. Yaptığı araştırmalarda Sullivan, toplumsal ilişkiler ve sosyal iletişim ve etkileşim üzerinde, kişilik gelişimi ve kültür arasındaki etkileşimi göz önünde bulundurmakta olan toplumsal öğeler üzerinde durmaktadır. Sullivan bir yandan kişilik gelişimi ve kültür etkileşiminde ortaya çıkan toplumsal öğe üzerinde dururken diğer yandan da toplum içinde etkileşim kurulan sosyal çevrenin etkisiyle benliğin geliştiğini açıklamaktadır (Sakarya, 2013: 32). Görüldüğü üzere Sullivan için gelişimin sosyal tarafı daha önemlidir.

Gelişimin biyolojik boyutundan çok sosyal boyutuna vurgu yapan Sullivan, kuramında bireylerin başkalarıyla kurdukları ilişkilerinde görülen farklılaşmalar üzerinde durmaktadır. Söz konusu farklılaşmalar kapsamında aile, yakınlık, akran baskısı, arkadaş grupları ve akran grubuna uyma gibi örnekler yer almaktadır. Ergenlik

döneminde akran grubuyla olumlu ilişkiler yaşayan bireyler sosyal olarak sağlıklı gelişim göstermektedirler. Akran grubuyla olan ilişkilerde olumsuzluklar yaşayan bireyler ise psikolojik açıdan iyi olmamakta ve davranış bozuklukları, madde bağımlılığı, okuldan kaçma, okulu bırakma gibi bir takım olumsuzluklar yaşayabilmektedirler (Sakarya, 2013: 32). Bunlarla birlikte bilindiği üzere genel olarak gelişim, bir takım aşamalar ve evreler şeklinde gerçekleşmekte ve çoğu kuramcı tarafından bu şekilde ele alınmaktadır.

Diğer gelişim kuramcılarında olduğu gibi Sullivan'ın da insan gelişiminde bir takım gelişim evrelerine inandığı görülmektedir. Bununla birlikte ileri sürmüş olduğu evrelerin her topluma uyarlanabilir ve evrensel olmadığının da belirtilmesi gerekmektedir. Sullivan'ın kuramında bebeklikten ileri ergenlik evresine doğru ihtiyaçların gelişimsel ilerlemesi şu şekilde sıralanmaktadır (Burger, 2006: 584):

- Bebeklik evresinde şefkat ve temas ihtiyacı vardır.
- İlk çocukluk evresinde yetişkinlerin çocuk oyunlarına katılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.
- Çocukluk evresinde sosyal akran gruplarına katılma ve akranlar tarafından kabul görme ihtiyacı bulunmaktadır.
- Ön ergenlik evresinde aynı cinsiyetten olan arkadaşlarla yakınlık kurma ihtiyacı mevcuttur.
- Erken ergenlik evresinde karşı cinsiyetteki akranlarla yakınlık kurma ve cinsel temas ihtiyacı vardır.
- İleri ergenlik evresinde yetişkin topluma girme ihtiyacı bulunmaktadır.

Sullivan'ın kişisel ihtiyaçların ilerlemesi hakkındaki görüşleri incelendiğinde, yakınlık kapasitesinin ergenlik önce geliştiği ve buna bağlı olarak bireyin aynı cinsiyetten olan bir kişiyle ilişki kurduğu söylenebilmektedir. Sullivan'a göre yakınlık (aynı cinsiyetten olan bir kişiyle arkadaşlık ilişkisi) ergenlik döneminden önce, cinsel yakınlık (karşı cinsiyetten olan bir kişiyle arkadaşlık ilişkisi) ise ergenlik döneminde ortaya çıkmaktadır (Burger, 2006: 584). Bu noktada yakınlığın kendi içinde ayrıldığı ve bireyin içinde bulunduğu gelişim dönemine göre farklılık gösterdiği görülmektedir.

Bununla birlikte Sullivan’a göre evrelerin tümünde bireyin kendisini değerlendirmesi noktasında etkili olan bir grup ya da kişi bulunmaktadır. Gelişim evrelerinde etkili olan grup ya da kişilerin sıralaması ise şu şekildedir (Altıntaş ve Gültekin, 2003):

- Bebeklik evresinde etkili olan kişi annedir.
- İlk çocukluk evresinde etkili olan grup ya da kişi aile/aile bireyleridir.
- Çocukluk evresinde etkili olan grup ya da kişi akran grubu ve okuldur.
- Ön ergenlik evresinde etkili olan grup ya da kişi yakın arkadaş/yakın arkadaş grubudur.
- Erken ergenlikte etkili olan grup ya da kişi karşı cinsiyetteki ilgi duyulan işi ve arkadaşlardır.
- İleri ergenlik evresinde sevgili konumundaki kişi etkilidir.

Sullivan, psikososyal gelişimi kümülatif olarak ele almaktadır. Yani bir evrede yaşanan gelişim diğer evredeki gelişimi kapsamına almakta ve ileri evrelerdeki gelişimi etkilemektedir. Örneğin, önceki yaşanan doyurulmalar ve engellenmeler, daha sonraki kimlik ve ilişki gelişimini etkiler. Kişisel ilişki yaklaşımında bebeğin şefkat ve temas ihtiyacı engellendiyse ve giderilmediyse, yaşamış olduğu kaygıyı gidermek için daha sonra oldukça yoğun bir güven ortamına ihtiyaç duyacaktır. Önemli kişisel değişimler yaşanırken geçmiş ilişkilerdeki sağlam temellerin olmasıyla değişim de başarılı şekilde gerçekleşmektedir (Altıntaş ve Gültekin, 2003). Bebeklik dönemi kişilik gelişimi açısından son derece önemlidir ve bu dönemde özellikle annenin büyük bir rol üstlenmesi gerektiği bilinmektedir.

Dil kazanımının tam anlamıyla oluşmamış olduğu ara dönem olan bebeklikteki temel ihtiyaç, anne tarafından sıcak davranışlar görmek ve biyolojik ihtiyaçlarının sevecen bir yaklaşımla karşılanmasıdır. Anne tarafından bebeğin ihtiyaçlarının karşılanamaması durumunda bebekte oldukça yoğun bir kaygı durumu yaşanmaktadır (Çok, 1997). Söz konusu kaygı ise çocuğun ilerleyen dönemlerde gelişimine büyük zarar verebilmektedir. Bebeklik sonrasında ise çocukluk dönemi gelmektedir.

İlk çocukluk evresi dil kazanımının çocukta tam olarak gerçekleşmesiyle ortaya çıkmaktadır. Çocuk, rahat bir şekilde duygularını ifade edebilmektedir. Aile, bu evrede çocuğun sosyalleşmesi için baskıda bulunmakta ve aile iyeleri kendi değerlerini çocuğa aktarmaya çalışmaktadır. Bu evrede çocuk işbirliğini, yönergeleri yerine getirmeyi ve onlara uymayı öğrenmektedir. Bu kazanımların çocuk tarafından edinilmesinde oyun oynamanın önemli bir yeri vardır (Çok, 1997). Oyun oynamakla birlikte çocukluk döneminde okul ortamının da büyük etkisi bulunmaktadır.

İlişkilerin sayısının arttığı çocuk evresi okulun ilk yılları tarafından kapsamaktadır. Çocuk bu evrede, ilişkilerini derinleştirmek istemektedir. Okula başlamayla çocuklar, sosyal çevrelerini ailelerinin dışına taşımakta ve farklı sosyal tecrübeler yaşamaya başlamaktadırlar. Çocuklar işbirliğini, yarışmayı ve toplumsallaşmayı öğrenmektedirler (Altıntaş ve Gültekin, 2003). Çocukluk döneminde önemli bir yeri olan okulun belki de en büyük etkisi bireyin çevresinin gelişmesini ve farklı insanlarla ilişki kurmasını sağlamaktadır. Bir sonraki dönem olan ön ergenlik ise gelişim açısından son derece kritiktir.

Ön ergenlik döneminde birey, aynı cinsiyetten olan bir veya birkaç arkadaşla odaklanmaktadır. Bu arkadaşlarla yakınlığı anlama ve kendini açma becerileri öğrenilmekte ve aynı zamanda güvene, sadakate, bağlılığa ve dürüstlüğü dayanan karşılıklı ve yakın bir arkadaşlık ilişkisi kurulmaktadır. Bu duyguların yaşanabileceği, karşılıklı ve yakın bir arkadaşlık kurulacak olan kişinin gereksinimlerinin, bireyinkilerle paralel olması gerekmektedir (Sakarya, 2013: 35). Kişilerin isteklerinin, gereksinimlerinin, sevinçlerinin aynı ya da benzer olması aradaki bağı artırmaktadır. Sullivan'a göre, karşı cinsiyetle kurulacak olan yakın ilişkiden önce kendi cinsiyetiyle bu evrede yaşanacak olan yakınlık oldukça önemlidir. Ön ergenlikteki iyi bir arkadaş, kopuk aile ilişkilerinin bireye getirdiği olumsuzlukların aşılmasında yardımcı olabilmektedir. Buna karşılık bu evrede birey yakın bir arkadaşlık kuramazsa yalnızlık durumu yaşamakta ve bu durum kişinin yalıtılmasına sebep olabilmektedir (Sakarya, 2013: 35). Arkadaşlığın ve yakın ilişkilerin önemi belki de ön ergenlik ve ergenlik döneminde kendini göstermektedir.

Ön ergenlik evresinin sona ermesiyle birlikte erken ergenlik evresi başlamaktadır. Erken ergenlikte biyolojik değişimler, cinsellik ve güçlü seks dürtüleri meydana çıkmaktadır.

Bu evrede birey, aynı cinsiyetteki arkadaşlardan uzaklaşarak karşı cinsiyetle yakınlık kurmaya doğru yönelmektedir. Bu geçişte birey, karşı cinsiyetle ilgili güvensizliğin ve kalıp yargıların etkisiyle kaygı yaşamaktadır. Yakınlık ihtiyacının şiddeti bu evrede artmakta ve ergenler üzerinde yakın arkadaşlar bulmak için güdüleyici olmaktadır (Burger, 2006). Bir sonraki dönem olan ileri ergenlikte ise cinsellik ön plandadır.

İleri ergenlik döneminde ise bireyler, cinsel davranışlar boyutunda pek çok şeyi araştırmakta, öğrenmekte ve nelerin kendilerine uygun olup olmadığına karar vermektedirler. Sullivan, ilk ve ileri ergenlik evreleri arasındaki en belirgin farkın, ileri ergenlikteki cinsel davranış boyutunda doyum verici ve yeterli etkinliğin yaşanması olduğunu belirtmektedir (Burger, 2006).

Sullivan'ın Kişiler Arası Gelişim Kuramının ardından flört ilişkileri bağlamında ele alınması gereken dikkat çekici kuramlardan biri de Psikososyal gelişim kuramıdır.

1.4.4.2. Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramı

Erikson'a ait olan Psikososyal Gelişim Kuramında, gelişim dönemlerinin her birine belirli bir dönüm noktasının ya da psikososyal bir bunalımın eşlik ettiği, ardışık olarak ilerleyen sekiz evre bulunmaktadır. Kurama göre bunalımların hepsinde biri olumlu, diğeri olumsuz olmak üzere iki olası çözüm vardır. Evrelerin herhangi birindeki bir bunalımı olumlu şekilde çözmede bir başarısızlıkla karşılaşılsa, daha sonraki dönemlerde yaşanan gelişim bu durumdan etkilenmektedir (Ganger ve Gardiner, 1998). Söz konusu sekiz evre Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1

Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramına Göre Gelişimin Sekiz Evresi

Dönem	Bunalım
Bebeklik	Güvene Karşı Güvensizlik
Küçük Çocukluk	Özerkliğe Karşı Kuşku ve Utanç
İlk Çocukluk	Girişkenliğe Karşı Suçluluk
Orta Çocukluk	Çalışkanlığa Karşı Aşağılık Duygusu
Ergenlik	Kimliğe Karşı Rol Karışıklığı
Genç Yetişkinlik	Yakınlığa Karşı Yalıtılmışlık
Orta Yetişkinlik	Üretkenliğe Karşı Durgunluk
İleri Yetişkinlik	Bütünlüğe Karşı Umutsuzluk

Kaynak: Sakarya, 2013

Psikososyal gelişim süreci, ergenliğin son dönemleri ve genç yetişkinlik dönemlerinde kişilerarası ilişkilere odaklanmaktadır. Yakınlığa karşı yalıtılmışlık şeklinde tanımlanan bu dönemde kişinin karşı cinsiyetle yakın ilişkiler kurabilmesi, psiko-sosyal gelişimdeki en önemli dönüm noktalarından biridir. Erikson’a göre iki bireyin kimlikleri yakın bir ilişkide birbirleriyle kaynaşmaktadır. İlişki yaşamakta olan iki birey birlikte bir hayat, bir kimlik ve bir gelecek kurarken, kendi bireysel kimliklerini de kaybetmemektedir (Diyarbakirli, 2007: 28). Bireyler uyum sağlarken kendi kişiliklerinden, kurallarından ödün vermemektedir. Buradan bireylerin gerçek bir yakınlık kurabilecek seviyeye gelmeden önce kendi kimlik bütünlüklerini kurmak zorunda oldukları neticesine ulaşılmaktadır. Eğer bireyde güvenli bir kimlik bütünlüğü mevcut değilse, başkalarına söz ve vaatler verme konusunda korkak ve isteksiz olmaktadır. Bu tür bireyler yaşadıkları ilişkilerde kimliklerini kaybetme korkusu yaşamaktadır. Örneğin, kimlik oluşturma süreci içinde olan genç bir kız birisiyle ciddi bir ilişki yaşamamanın, birey olarak kendisini keşfetme gelişimini engelleyeceğini hissedebilmektedir (Diyarbakirli, 2007: 28). Kimliği oluşmamış kişilerde güvensizlik, korku ve tedirginlik hakimdir. Kimlikleri tam olarak oluşturamamış durumdaki kişiler arasındaki ilişki, her ne kadar yakın gözükse de durumun böyle olmadığı rahatça anlaşılabilmektedir. Kendilerini düzenli ve ciddi bir ilişki içinde gören ancak kimlik oluşumunu tamamlayamamış durumdaki kişiler, bir tür “sahte yakınlık” göstermektedirler. İlişkileri ilk izlenim olarak yakın görülebilmektedir ancak yakından incelendiğinde bunun yüzeysel ve sığ bir yakınlık olduğu ortaya çıkmaktadır. Örneğin çiftler birbirlerine güven ve sadakatlerini sürekli olarak ifade ediyor olsalar da derinden derine bir güvensizlik hissedebilmekte ve kıskançlık duygusunu sıklıkla yaşayabilmekte, bazı kaygılarını birbirlerine ifade etmekten korkabilmektedirler (Diyarbakirli, 2007: 28).

Bunların haricinde şiddet de flört ilişkilerinde görülen bir olgudur. Oldukça yıkıcı ve tehlikeli etkilerinden dolayı flört şiddetinin üzerinde durmak gerekli ve önemlidir.

1.4.5. Flört Şiddetinin Risk Faktörleri ve Görülme Sıklığı

Genel şiddet davranışlarında görüldüğü gibi flört şiddetindeki risk faktörleri de şu şekilde sıralanabilmektedir (Kızmaz, 2006: 63):

- Yaş

- Cinsiyet farkları
- Partnerlerden birinin ya da her ikisinin alkol ve madde kullanması
- Toplumsal cinsiyet rolleri ve kadına uygulanan şiddetin benimsenmesi
- Çocukluk döneminde şiddete tanık olma ya da maruz kalma
- Kişilik bozuklukları
- Depresyon
- Düşük gelir
- Düşük akademik başarı

Özellikle üniversite dönemine karşılık gelen 17-29 yaş aralığı flört şiddeti için riskli dönem olarak kabul edilmekte ve bu dönemde istismar ve şiddet davranışlarının diğer dönemlere oranla çok daha fazla görüldüğü ifade edilirken bu riskin 30 yaş sonrasında azalmaya başladığı belirtilmektedir (Kılınçer ve Tuzgöl Dost, 2014: 167). Yaş dışında en çok dikkat çeken faktör ise cinsiyet farklılığı olarak gözükmemektedir.

Genellikle flört şiddeti erkekler tarafından kadınlara karşı uygulanıyor olsa da tersi durumların da olduğu görülmektedir. Flört şiddetinden çoğunlukla genç kadınlar etkilemekte ve bu tür şiddet bütün ırklar ve etnik gruplarda, sosyoekonomik ve kültürel seviyelerde görülebilmektedir (Martins vd., 2014: 130). Bu noktada bazı çalışmalar konuya ışık tutmaktadır.

Konuyla ilgili çalışmalar, özellikle erkeklerin kadınlara oranla daha saldırgan yapıda olduklarını ve şiddet içerikli davranışları kabul ettiklerini göstermektedir. Madde ve alkol kullanımı, flört eden partnerler için şiddet davranışları açısından oldukça önemli risk faktörleri arasındadır. Yapılan araştırmalara göre madde ve alkol kullanımı ile şiddet arasında karmaşık bir ilişki olsa da ciddi düzeyde bir bağlantı bulunmaktadır (Mason vd., 2014: 578). Ayrıca 28 çalışmanın toplu analizini yapan bir çalışmada alkol kullanımının dikkat çekecek derece belirgin olarak flört şiddeti riskini yükselttiği tespit edilmiştir (Temple vd., 2013). Bunların haricinde kişilik gelişimindeki en önemli dönemlerden biri olan çocukluk da şiddet algısı ve yaklaşımına doğrudan etki etmektedir.

Bir başka önemli faktör olan çocukken şiddete tanık olma ya da maruz kalmanın erkeklerin şiddet uygulama, kadınların ise şiddete maruz kalma ihtimalini iki kat arttırdığı belirtilmektedir. Ayrıca zorlayıcı ve katı ebeveynlik uygulamaları ve sosyal öğrenme ile saldırgan yöntemlerin öğrenilerek flört şiddete temel hazırladığı varsayılmaktadır (İftar, 2016: 25). Bireylerin şiddet görürken şiddete başvurmaları olasıdır. Diğer bir risk faktörü, kadınlara uygulanan şiddetin benimsenmesi ile toplumdaki cinsiyet rolleri, erkeklerin ise kadınlardan çok daha üstün olduklarının düşünülmesiyle erkekler tarafından şiddeti uygulanmasının meşru ve normal bir durum olduğunun kabullenilmesidir (İftar, 2016: 25). Flört şiddeti ile ilgili önemli bir detay ise bu tür şiddetin genellikle iki kişi arasındaki özel alanda gerçekleşiyor olmasıdır.

Flört şiddeti, bireylerin kendi aralarında yaşadıkları, genellikle gizli tutulan ve dışarıdan müdahale edilemeyen bir şiddet çeşidi olmasından dolayı şiddetin boyutları ve etkileri tam olarak belirlenememektedir. İlişkilerde kişiler, genellikle şiddeti diğer kişiyi kontrol altında tutmak amacıyla kullanmaktadırlar. Kişiyi kontrol edebilmeye çalışırken uygulanan şiddet, ciddi kazalara, yaralanmalara ve hatta ölüme sebep olabileceği için son derece önemlidir (Okan İbiloğlu, 2012: 213). Bununla birlikte flört şiddeti yalnızca şiddet mağduru bireyi etkilemekle sınırlı kalmamaktadır.

Çiftler arasında gerçekleşen şiddet yaşantılarının hem partnerler hem de toplum için büyük çapta olumsuz sonuçları ortaya çıkabilmektedir. Bu sebeple şiddetin yalnızca bir sağlık problemi olarak değil, sağlığa etki eden önemli bir risk faktörü şeklinde de görülmesi gerekmektedir (Subaşı ve Akın, 2005). Aynı zamanda flört şiddetinin olumsuz ve yıkıcı etkileri hem kısa süreli hem de uzun süreli olabilmektedir.

Flört şiddetinin bireyler üzerinde kısa vadede bırakmakta olduğu fiziksel izlerin yanı sıra, uzun vadede kişinin benlik değeri ve kendine güveni üzerinde gelişimini olumsuz yönde etkileyecek bir takım sonuçları da olabilmektedir (Aslan vd., 2008). Konu ile ilgili çalışmalara göz atıldığında, flört şiddetinin özellikle ergenlik dönemindeki kurbanlarının yaralanmalar, depresyon, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, madde bağımlılığı ve yakın ilişkilerinde tacize ve çatışmaya uğramamış olan diğer gençlere oranla oldukça düşük akademik performans gibi olumsuz psikolojik, sosyal ve fiziksel sağlık problemleri yaşamaya daha yatkın durumda oldukları görülmektedir (Moore vd., 2015: 41). Flört şiddeti mağdurlarının morarmalar, kırık/çatlak kol ve bacaklar gibi

fiziksel yaralanmalar, depresyon, travma sonrası stres bozukluğu gibi olumsuz psikolojik durumlarla karşılaştıkları belirtilmektedir (İftar, 2016: 25-26). Bunların haricinde flört şiddetinin zararlarının tam olarak tespit edilemediği durumlar da mevcuttur.

İlişkilerde yaşanan özellikle cinsel şiddetin, sağlığa ne gibi zararları olduğunun ölçülmesi güçtür. Bu şiddet türü, istenmeyen gebelik, riskli cinsel davranışlar, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, cinsel işlev bozuklukları, sağlığa zararlı madde kullanımı, yeme bozuklukları, uyku bozuklukları, depresyon, travma sonrası stres bozukluğu ve intihar düşüncelerini içermekte olan ciddi sağlık sorunlarının gelişmesine sebep olabilmektedir (Ames vd., 2014: 144). Mağdurlar ayrıca kendi bedenini reddetme, kendinden utanma, güvensizlik, nefret ve korku gibi duygular hissedebilmektedir (Subaşı ve Akın, 2005). Çeşitli çalışmalarda, kadınlarda cinsel istismar ve erkeklerde fiziksel istismar davranışının düşük özsaygıyla alakalı olduğu, ilişkilerde fiziksel saldırı eylemlerinin şiddetinin veya sayısının artması ile birlikte kadınlarda özsaygıların düştüğü ve depresif belirtilerin arttığı belirlenmiştir (Kılınçer ve Tuzgöl Dost, 2014: 169). Bu noktada risk faktörlerinin ardından flört şiddetinin ne sıklıkta görüldüğünün ele alınması gerekmektedir.

Flört şiddetinin görülme sıklığı incelendiğinde ise şaşırtıcı sonuçlarla karşılaşmaktadır. İlk olarak Dünya Sağlık Örgütü'nün 2013 yılında yayımlanmış olduğu kitapçıkta, dünya genelindeki kadınların %30'luk kısmının yakın ilişki yaşadıkları partnerleri tarafından cinsel ya da fiziksel şiddet gördüklerine yer verildiği dikkat çekmektedir (World Health Organization, 2013). Mason ve diğerleri (2014) yapmış oldukları araştırmada, bir üniversite hastanesine başvuran 12-18 yaş aralığındaki 282 kişiyi taramışlar ve yaşadıkları ilişkilerde %11.9'luk kısmın fiziksel şiddete, %26.1'lik kısmın ise psikolojik şiddete maruz kaldığı sonucuna ulaşmışlardır. Martins ve diğerlerinin (2014) aktardığına göre, Portekiz'de yaşayan 18-23 yaş aralığındaki üniversite öğrencileri arasında yapılan araştırmalar son bir yıl içerisinde birçok öğrencinin en az bir kere erkek ya da kız arkadaşları tarafından tacize uğradığını ortaya çıkarmıştır. Flört şiddetinin görülme sıklığı konusunda yaş aralığı 13-29 olan 4667 kişi ile yapılan bir araştırmada, katılımcıların %25.4'lük kısmı en az bir kere tacize maruz kaldıklarını ifade etmiş ve başta duygusal taciz davranışları olmak üzere (%19.5), ciddi fiziksel şiddet (%7.6) ve fiziksel taciz (%13.4) görüldüğü bulunmuştur. Ohnishi ve diğerleri

(2011), Japonya'daki üniversite öğrencilerinin yakın ilişki istismarını belirlemek için yapmış oldukları araştırmada, 274 adet katılımcının yaklaşık olarak yarısının en az bir kez kız ya da erkek sevgilisi tarafından sözlü, cinsel ve fiziksel tacize maruz kaldığını belirtmiştir. 2011 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde ergenler arasında yapılmış olan bir anket uygulamasında ise çalışmaya katılım gösteren lise öğrencilerinin yaklaşık %9'unun 12 aylık süre içerisinde erkek ya da kız arkadaşları tarafından darp edilmiş, kasıtlı olarak yaralanmış veya tokatlanmış oldukları bildirilmiştir (Moore vd., 2015). Söz konusu bulgular dünya genelinde flört şiddetinin sıklıkla karşılaşılan bir durum olduğunu göstermektedir. Durumun Türkiye'de nasıl olduğu ise bir başka üzerinde durulması gereken noktadır.

Türkiye'de flört şiddetinin oldukça yeni bir konu olması sebebiyle konuyla ilgili literatür ve araştırmaların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir (Yumuşak, 2013; Aba, 2008). Türkiye'de flört ilişkisi yaşayan gençler üzerinde yapılmış olan ilk araştırmalar arasında Özcebe ve diğerleri (2002) tarafından gerçekleştirilen, Ankara'daki bir grup üniversite öğrencisinin konuyla ilgili görüşlerinin araştırıldığı çalışma dikkat çekmektedir. Söz konusu çalışmaya göre araştırmaya katılım gösteren 148 öğrenciden %59.7'si daha önce bir flört ilişkisi yaşadığını ifade etmiş ve grubun %31.6'sı flört ilişkisi esnasında şiddet gören bir arkadaşları olduğunu belirtmiştir. Öğrenciler, şiddet gören arkadaşlarının cinsiyetinin %87.8 oranında kadın olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca gruptaki 10 öğrenci şiddet uyguladığını, 12 öğrenci ise şiddete maruz kaldığını belirtmiştir.

Aslan ve diğerleri (2008) tarafından Ankara'da gerçekleştirilen bir başka çalışmada ise birinci ve dördüncü sınıf hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin, flört şiddeti yaşama ve şiddet uygulama durumları ile konu hakkındaki görüşleri araştırılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre katılımcıların %28.6'lık kısmı önceki ilişkilerinde şiddet gördüklerini, %21.6'lık kısmı ise şu anda yaşamakta oldukları ilişkilerinde şiddet gördüklerini belirtmişlerdir. Araştırmanın diğer tarafı olan şiddet uygulama durumuyla ilgili olarak ise öğrencilerin %18.4'lük kısmı geçmişteki ilişkilerinde, %12.5'lik kısmı ise şimdiki ilişkilerinde şiddet uyguladıklarını ifade etmişlerdir.

Dağlı (2009) tarafından yapılan meslek yüksekokulu öğrencileri arasındaki flört şiddetine odaklanan çalışmada, erkek ve kız öğrencilerin en çok duygusal şiddete

(erkeklerde %41.2, kızlarda %62.6), en son olarak ise cinsel şiddete (erkeklerde %8.3, kızlarda %3.4) maruz kalmış oldukları bulgulanmıştır. Aba (2008) tarafından yapılan Akdeniz Üniversitesi yüksekokulları ve fakültelerinde öğrenim gören ve şu an flört ilişkisi yaşayan öğrenciler ile yapılan araştırmaya göre erkek ve kadınların diğer şiddet çeşitlerine göre çok daha yüksek oranda partnerlerine psikolojik şiddet uyguladığı ortaya çıkmıştır. Kabasakal ve Girli (2012) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, flört döneminde erkeklerin kadınlara fiziksel şiddetten çok sözel ve duygusal şiddet olarak kabul edilen davranışlar gösterdikleri tespit edilmiştir. Kaya Sakarya'nın (2013) araştırmasında, çiftler arası şiddeti erkek öğrencilerin kabul durumunun kız öğrencilere oranla çok daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Üniversite öğrencileri arasında yapılan diğer bir araştırmada, flört ilişkileri içerisinde şiddete başvurduğunu belirten öğrencilerin hem erkeğe hem de kadına yönelik flört şiddetini kabul etme seviyeleri, flört ilişkilerinde şiddet uygulamadıklarını ifade eden öğrencilere oranla çok daha yüksek durumdadır (Yumuşak, 2013). Demir ve diğerlerinin (2014) araştırma sonuçlarına göre ise üniversitede öğrenim gören öğrencilerin %73.9'u flört ilişkilerinde şiddete maruz kaldığını ve bunların %74.7'si duygusal şiddet, %15.1'i fiziksel şiddet, %5.4'ü cinsel şiddet ve %26.3'ü sözel şiddet gördüğünü ifade etmiştir.

Görüldüğü üzere, flört şiddetinden mağdur olanların sayısı sanıldığından çok daha fazla durumda olup mağdurların yaşadıkları sağlık sorunları giderek çeşitlenmekte ve küçük fiziksel rahatsızlıklardan, intihar ve cinayet gibi şiddetli zihinsel sağlık sorunlarına kadar oldukça geniş bir alanı kapsamına almaktadır. Gençlerin yakın ilişkilerdeki tecrübelerinin yetersiz olması, çevrelerinde şiddet tecrübesi yaşayanların olması ve anlaşmazlıkları çözme konusunda yeteri kadar beceriye sahip olmamaları gibi sebeplerle yaşadıkları şiddeti normal bir durum olarak algılamaları ve şiddetle karşılaştıklarında yardım isteyebilecekleri birilerinin olmaması sebebiyle problemlerin çözümü zorlaşabilmektedir. Özellikle ergenlikte karşılaşılan flört şiddeti, bireylerin yetişkinlikleri boyunca partner şiddetini tecrübe etmeleri ve potansiyel olarak daha sonraki nesilleri etkileyebilmeleri açısından son derece önemlidir. Bu sebeplerden dolayı şiddet ile birlikte meydana çıkan sağlık riskleri ve sorunları açısından şiddeti önleme çalışmaları oldukça önemlidir (İftar, 2016: 26).

Flört şiddetinin ne anlama geldiği, ne sıklıkta görüldüğü ve risk faktörlerinin neler olduğunun ele alınmasının ardından bu tür şiddetin önlenmesi için neler yapılması gerektiği son derece önemli ve üzerinde hassasiyetle durulması gereken bir konudur.

1.4.6. Flört Şiddetinin Önlenmesi

Son derece önemli bir konu ve ciddi bir halk sağlığı sorunu olan flört şiddetinin önlenmesi hem bireysel hem de toplumsal anlamda üzerinde durulması gereken bir konudur. Genel olarak flört şiddeti kurbanı kadınlarda depresif belirtiler ve alkol kullanımının, erkeklerde ise madde kullanımı ve anti-sosyal davranışların fazla olduğu bilinmektedir. Yalnızca bu veriler bile flört şiddetinin ciddiyetini ve hem azaltılması hem de önlenmesi için etkili ve kesin müdahalelerin yapılması gerektiğini ortaya koymaktadır (Yıldırım, 2016: 18). Burada önemli olan nelere dikkat edilmesi gerektiği ve ilgili kurumların ne gibi önerilerde bulunduğudır.

Dünya Sağlık Örgütü tarafından 2014 yılında yayımlanan “Global Status on Violence Prevention” isimli raporda şiddetin önlenmesi için ulusal, uluslararası ve yerel düzeyde önerilere yer verilmiştir. Raporda geçen söz konusu öneriler kısaca şu şekildedir (World Health Organization, 2014):

- Şiddetin önlenmesine yönelik ulusal bir eylem planı yapılmalı ve bu eylem planının hem uygulanması hem de izlenmesi gerekmektedir.
- Şiddetle ilgili daha fazla verilere ulaşabilmek için kapasitenin artırılması gerekmektedir.
- Önceliklerin belirlenmesi ve şiddetin nedenleri, sonuçları, önlenmesi ve maliyeti ile ilgili çalışmaların desteklenmesi gereklidir.
- Birincil korumaya yönelik programların geliştirilmesi ve uygulanması son derece önemlidir.
- Şiddet mağdurlarına yönelik çalışmaların artırılması gerekmektedir.
- Şiddetin önlenmesi konusunun eğitsel ve sosyal politikaların içine yerleştirilmesi ve dolayısıyla sosyal eşitlik ve toplumsal cinsiyetin teşvik edilmesi gereklidir.

- Kurumlar arası işbirliğinin yükseltilerek şiddetin önlenmesiyle ilgili bilgi alışverişinin sağlanması gereklidir.
- İnsan haklarının korunmasına yönelik olan uluslararası yasalar, anlaşmalar ve diğer mekanizmalara uymanın teşvik edilmesi ve izlenmesi gerekmektedir.
- Küresel silah ve uyuşturucu ticaretine yönelik uluslararası anlaşmaların yapılması gerekmektedir.

Şiddetin önlenmesine yönelik olarak toplamda 4 adet temel adım bulunmaktadır. Bu adımlar şu şekildedir (Yıldırım, 2016: 19):

- Problemin Saptanması: Birinci aşamada problemin ne zaman, nerede, kimler arasında ve ne büyüklükte meydana geldiği belirlenmektedir.
- Riskler ve Önlemlerin Belirlenmesi: İkinci aşamada problemin ortaya çıkma sebepleri saptanmakta ve ne gibi önlemlerin alınabileceği belirlenmektedir.
- Müdahale Programlarının Geliştirilmesi: Bu aşamada şiddete yönelik bir takım programlar geliştirilmekte ve bu programların etkinliği izlenmektedir.
- Son aşamada ise stratejilerin büyük çapta uygulanması ve etkinliklerinin izlenmesi yapılmaktadır.

Flört şiddetine yönelik olarak şimdiye kadar farklı sonuçlara ve metotlara sahip olan pek çok yöntem geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Flört şiddetinin önlenmesine yönelik kullanılan programların teknikleri ve teorik temelleri ile ilgili pek çok varyasyon mevcut olmasına rağmen genel olarak önleme, birincil koruma ve ikincil koruma şeklinde iki alt kategoriye ayrılmaktadır. Birincil koruma programlarında, genellikle bir okuldaki bütün nüfus hedef olarak alınmakta veya daha sonra flört ilişkisi yaşayan ve flört şiddetine maruz kalma ihtimali en yüksek olan bireylerin risk göstergeleri ile alakalı veriler kullanılarak şiddet belirlenmekte ve sonrasında şiddet henüz oluşmadan önce önleme programlarının sunulması amaçlanmaktadır. Genel olarak birincil koruma programları, flört ilişkilerindeki ilk şiddet önlendiğinde başarılı kabul edilmektedir. İkincil koruma programları ise birincil koruma programlarının aksine, bir ilişkide zaten mevcut olan şiddeti önlemeye yönelik şekilde tasarlanmış olup bu programlar, flört şiddeti mağduru olan birey şiddet yaşamakta olduğu partnerinden ayrıldığında veya fail

şiddet uygulamayı bıraktığında başarılı sayılmaktadır (Foshee, 1996: 40-41). Bu konuda bilgilendirme ve eğitimin ne kadar önemli olduğu örnek bir çalışmada açıkça görülmektedir.

Katılımcıların flört ilişkisiyle ilgili bilgi ve beceriler kazanmaları ve flört şiddetine yönelik olarak olumlu tutumlar geliştirmelerinin amaçlandığı bir çalışmada, verilen kısa süreli bir ilişki eğitiminin, katılımcılardan elde edilen verilere göre çatışmaların çözümüne ve iletişimin sağlanmasına yönelik becerilerde önemli bir gelişme oluşturduğu tespit edilmiştir. İletişim esnasında meydana gelen karşılıklı kaçınma ve geri çekilme davranışlarında da ciddi düzeyde bir azalma saptanmıştır. Öte yandan flört şiddetine yönelik tutumların da anlamlı bir gelişme gösterdiği gözlemlenmiştir (Antle vd., 2011: 175). Görüldüğü üzere eğitim bu noktada son derece önemli, etkili ve gereklidir. Ancak flört şiddetinin önlenmesine yönelik yapılacak olan faaliyetler bununla sınırlı değildir.

Bunların dışında flört şiddetinin önlenmesi konusunda bireysel anlamda yapılabilecek şeyler de bulunmaktadır. Baskı altında tutan davranışlar gösteren partnerin düzeleceğine ve değişeceğine inanmak, yaşananları kabullenerek ya da yok sayarak ilişkiye devam etmek durumu çok daha zorlaştırabilmekte ve partnerleri bir çözüme ulaştırmayabilmektedir (Fidan ve Yeşil, 2018: 19). Bu durumda amaç ilişkiyi kurtarma, karşı tarafa şans verme, ya da aşırı bağlanmanın söz konusu olduğu durumlarda ortaya çıkmaktadır. Şiddet mağduru durumundaki kişinin, güvendiği ve yakın hissettiği birisiyle durumu paylaşması ve destek alması, flört şiddetiyle başa çıkma konusunda atılacak olan ilk ve önemli adımlardan biridir. Bu sayede kişi kendisini daha güçlü ve dayanıklı hissedebilmekte ve alternatif çözüm yolları bulabilme konusunda kendinden emin adımlar atabilmektedir. Flört şiddetinin fiziksel şiddet boyutunda yaşandığı durumlarda ise polise, jandarmaya, kadın veya aile danışma hatlarına ve merkezlerine başvurulabilir. Bunların dışında eğer şiddet uygulayan taraf kendisini kabul ediyor ve olumsuz davranış ve duyguları sonlandırmak istiyorsa psikiyatri ya da psikoloji alanlarındaki uzmanlardan destek alınabilir (Fidan ve Yeşil, 2018: 19). Destek ile birlikte veya destek alma dışında kişiler kendi kendilerine de flört şiddetinden korunmak ve kaçınmak için bir takım önlemler alabilmektedir.

Flört şiddetinden bireysel anlamda korunma yolları şu şekilde sıralanabilmektedir (Mihçioğur ve Akın, 2015: 14-15):

- Nereye gidileceği ve gidilen yerden saat kaçta dönüleceği konusunda mutlaka üçüncü kişilerin bildirilmesi gerekmektedir.
- Kişinin buluşmaya mümkünse kendi aracıyla gitmesi, buluşmanın kötü gittiği bir durumda ortamdan uzaklaşabilmesi gerekmektedir.
- Henüz yeni tanışılan biriyle buluşulacağına, diğer bir çiftle hareket etmek çok daha güvenlidir.
- İstenmeyen bir durumla karşılaşıldığında kişi “Hayır” diyebilmelidir.
- Buluşma esnasında alkol dikkatli kullanılmalıdır.
- İlk buluşmada baş başa kalmak yerine halka açık, kalabalık alanlar tercih edilmelidir.
- Kişinin güvende olduğundan emin olması gerekmekte, gerekli görürse arkadaşlarına kendisini aratması ve her ihtimale karşı yanında nakit para bulundurması gerekmektedir.

Konunun ciddiyeti ve önemi, flört şiddetinin ne gibi sonuçlarının olduğunun incelenmesiyle daha çok açıklığa kavuşacaktır.

1.4.7. Flört Şiddetinin Sonuçları

Kişinin ilişki yaşadığı kişiler üzerindeki yetkisini kullanmakta olduğu davranış kontrolü kalıplarından biri olan flört şiddeti genellikle kendisini fiziksel şiddet ya da fiziksel şiddet tehdidi, zihinsel veya duygusal şiddet ve özellikle cinsel şiddet olarak göstermekte ve etkileri ile sonuçları da bu doğrultuda olmaktadır (Yıldırım, 2016: 17). Flört şiddetinin özellikle yakın zamanda daha fazla üzerinde durulmaya başlandığı dikkat çekmektedir.

Flört şiddeti, son birkaç yıl içerisinde önemli bir halk sağlığı sorunu ve sosyal bir problem durumuna gelmiştir. Flört şiddeti yalnızca endişe verici sıklığı ve hem ruhsal hem de fiziksel sağlık üzerine olan etkileri sebebiyle değil, bunlarla birlikte öğrenilmiş

kalıplar haline gelerek bireylerin yetişkinlik dönemlerine de taşınabilmesi ve hayat boyu devam edebilmesi sebebiyle de oldukça ciddi bir problemdir (Callahan vd., 2003: 672). Ayrıca konuyla ilgili bir çalışma flört şiddetinin mağdurlar üzerindeki çeşitli etkilerini göstermektedir.

Bonomi ve diğerleri tarafından yapılan araştırmada, cinsel/fiziksel flört şiddetine maruz kalan kadınlar, şiddete maruz kalmayanlara oranla sigara içme, yeme bozuklukları, kusma, bulantı, aktivitelere yönelik ilginin kaybı, depresif belirtiler, sık vajinal/anal/oral ilişki bakımından yüksek risk altında bulunmuştur. Fiziksel flört şiddeti mağduru olan erkekler ise şiddete uğramamış olanlarla karşılaştırıldığında yeme bozuklukları ve sigara içme bakımından daha yüksek risk altında bulunmuşlardır (Bonomi vd., 2013: 821). Bunun dışında bir başka çalışmada ise flört şiddetinin psikolojik etkileriyle ilgili bulgular mevcuttur.

Yapılan benzer bir araştırmada, flört şiddeti yaşadığını belirten pek çok erkek ve kadının son bir yıl içerisinde intihar girişimlerinin olduğu ve sigara içme sıklıklarının normalden çok daha fazla olduğu belirtilmiştir. Ayrıca kadınlar arasında flört şiddeti ile bir ay içinde en az bir kere yüksek depresif belirtiler ve esrar içme arasında, erkekler arasında ise flört şiddeti ile intihar düşüncesi ve aşırı yeme arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir (Ackard vd., 2007: 477). Konunun daha net anlaşılabilmesi için flört şiddetine maruz kalan ve kalmayan bireylerin karşılaştırılmasına bakmak gerekmektedir.

Flört şiddetine maruz kalmayan kişilerle karşılaştırıldığında, flört şiddeti kurbanı olan kadınlarda yetişkinlik döneminde yine şiddet kurbanı olma olasılığı ve aralıklı olarak alkol kullanımı artmaktadır. Flört şiddetine uğrayan erkekler ise esrar kullanımı, anti-sosyal davranışlar ve kadınlarda olduğu gibi yetişkinlik dönemlerinde de şiddet kurbanı olma bakımından yüksek risk altındadır (Exner-Cortens, 2013: 76). Bunların dışında konunun cinsellik boyutu da son derece önemlidir.

Cinsel şiddet olmadan fiziksel şiddet tecrübesi olan kadınlarda madde kullanımı (kokain ya da esrar kullanımı, aşırı alkol alma, alkol aldıktan sonra araç kullanma), riskli cinsel davranışlar (korunmasız olarak 15 yaşından önce ilk cinsel ilişki, son üç ay içerisinde üçten fazla partnerle cinsel ilişki), sağlıksız kilo kontrolü (müshil ve diyet hapi kullanımı), intihar eğilimi ve gebelik arasında ilişki bulunmaktadır. Hem cinsel hem de

fiziksel flört şiddeti tecrübesinin olması durumunda ise tüm bu risklerle birlikte cinsel ilişkiden önce madde kullanma riski artmaktadır (Silverman vd., 2001: 575). Flört şiddetinin sonuçları bunlarla sınırlı olmasa da konunun ciddiyeti ve önemini görmek için bunlar yeterli gözükmemektedir.

Görüldüğü üzere flört şiddetinin çok ciddi sağlık sonuçları bulunmaktadır. Bu sonuçlar kısa ya da uzun dönemli olabilmektedir. Kısa dönemli sonuçlar olarak yaralanma ve ölüm gibi durumlar görülebilmektedir. Uzun dönemli sonuçlar ise daha geniş kapsamlıdır. Sigara ve alkol kullanımı, yeme bozuklukları, öfke patlamaları, özgüvende azalma, travma sonrası stres bozukluğu, intihar düşüncesi veya girişimi, depresyon, anksiyete gibi sağlık problemleri flört şiddetinin uzun dönemli sonuçları arasındadır (Baldan ve Akış, 2017: 42). Psikolojik hasarların oluşması ve sonlanması fiziksel hasarların oluşması ve sonlanmasına göre daha uzun solukludur. Bunun dışında çok erken yaşta cinsel ilişkiye girme, cinsel ilişki öncesinde madde kullanımı ve çok fazla sayıda cinsel partnerin olması gibi durumlar neticesinde cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar ve istenmeyen gebelik gibi sonuçlarla karşılaşılabilir (Baldan ve Akış, 2017: 42). Bilinçsiz yaşanan ilişkiler istenmeyen sonuçlar doğurmaktadır

Flört şiddetinin sonuçlarının ardından bu tür şiddetin ergenler ve üniversite çağındaki bireylerde nasıl görüldüğüne değinmek gerekmektedir. Çünkü flört ilişkileri ve dolayısıyla flört şiddeti en çok bu dönemlerde kendini göstermekte ve insanları etkilemektedir.

1.4.8. Ergenlerde Flört Şiddeti

Sezer (2008) tarafından ergenlerdeki flört şiddeti, çıkmakta olan ergenlerden birinin diğerine kasıtlı olarak psikolojik, fiziksel ve cinsel saldırıda bulunması olarak tanımlanmıştır. Futris ve McDowell'ın (2001) yapmış oldukları araştırmada ergenlerin flört ilişkilerinde şiddete maruz kalma ve şiddet uygulamalarındaki risk faktörleri şu şekilde ifade edilmiştir:

- Şiddet uygulayan ergenlerin anne ve babalarının şiddet davranışlarına tanık olmuş olanları, flört ilişkilerinde şiddet uygulamayı kabul edilebilir bir davranış olarak görme inancı geliştirebilmektedir. Wolf ve Foshee (2003) tarafından, flört ilişkilerinde şiddet uygulama ile aile içinde şiddete maruz kalma arasındaki

ilişkinin erkeklere oranla kız ergenlerde daha düşük olduğu, erkeklerde ise kızlara oranda çok daha yüksek olduğu ifade edilmiştir. Bununla birlikte aile içi şiddete tanıklık etme ve şiddet yaşama, erkekler ve kızlar için hem doğrudan hem de dolaylı olarak yıkıcı öfke ifade şekillerinin gösterilmesinde etkili olmaktadır (Akt.: Çetin, 2004).

- Alkol ve uyuşturucu kullanımı ergenlerin şiddete başvurma riskini arttırmaktadır.
- Toplum şiddetinden korunamamak, şiddete maruz kalmanın ya da şiddet uygulamanın sebebi olabilmektedir.
- Ailede ebeveynleri tarafından kötü muamele gören ergenlerin kendileri de şiddet uygulayabilmektedir.

Ergen flörtlerinde şiddete maruz kalan kişiler cinsiyet özellikleri açısından incelendiğinde, yapılan araştırmalar flört ilişkilerinde daha çok kadınların cinsel şiddete, duygusal istismara ve fiziksel şiddete maruz kaldıklarını göstermektedir. Bununla birlikte;

- Uyuşturucu ve alkol kullanımı,
- İlişkide çok fazla çatışmanın yaşanması,
- Geçmişte pek çok kişi ile flört ilişkisi yaşanmış olması,
- İlişkinin ciddi boyuta ulaştığının ve ayrılmanın önemli veya gerekli olduğunun düşünülmesi,
- Çok az sayıda destek sistemine sahip olunması,
- Daha önceki ilişkilerde cinsel şiddete maruz kalınması,
- Cinsel şiddet mağduru olan arkadaşlara sahip olunması gibi faktörler, ergenlerin flört ilişkilerinde cinsel şiddet mağduru olmalarının sebepleri olarak belirtilmektedir (Çetin, 2004).

Halpern ve diğerleri (2001), ergenlerde en yaygın olarak görülen şiddet davranışının küfür etmek olduğunu, sonrasında ise fiziksel şiddet, bir şeyler fırlatma ve itme-kakma

davranışlarının olduğunu ifade etmektedirler. Yapılan çalışmalarda şiddet örnekleri on ergenden birinin hem fiziksel hem de psikolojik şiddete, beş ergenden birinin ise yalnızca psikolojik şiddete maruz kaldıklarını göstermektedir. Her beş ergen kızdan birinin sevgilileri tarafından cinsel istismara uğradığı ya da fiziksel şiddete maruz kaldığı da belirtilmektedir (Silverman vd., 2001). Yapılan çalışmalar şiddete uğrayan kişilerin aslında ne kadar çok olduğu gerçeğini bir kez daha öne çıkarmaktadır.

Ergenlerde flört şiddetinin ne gibi şekillerde görüldüğünün ardından flört şiddetinin belki de en sık karşılaşıldığı ortam olan üniversiteleri ele almak gerekmektedir.

1.4.9. Üniversitelerde Flört Şiddeti

Hem fiziksel hem ruhsal hem de sosyal boyutları olan ve sağlık üzerinde oldukça büyük olumsuz etkileri bulunan flört şiddeti, bireylerde pek çok problemin oluşmasına sebep olmaktadır. Flört şiddetinin en çok 16-24 yaş aralığındaki kişilerde gerçekleştiği belirtilmektedir. Dolayısıyla duygusal ilişkilerin artış gösterdiği üniversite yılları, öğrenciler üzerinde flört şiddeti açısından son derece riskli bir dönemi teşkil etmektedir (Karatay vd., 2018: 63). Ayrıca bu dönemde bireylerin ilişki algıları da son derece önemlidir. Çünkü bazı bireylerin flört ilişkisinde şiddeti fark edemediği veya olması gereken bir şey gibi düşündüğü bilinmektedir.

Üniversite öğrencileri arasında flört şiddetinin, genellikle fazla fark edilmeden başladığı ve çiftlerin partnerlerinin kıskançlığı ve ilgisini aşk ile karıştırdıkları, ilk başlarda partnerin davranışlarını kontrol etme, kiminle görüştüğüne, nereye gittiğine, ne yediğine karışma şeklinde başlayan davranış ve tutumların, ilerleyen süreçte partner üzerinde kontrol ve güç sahibi olmak amaçlı şiddet ve tacize dönüştüğü ifade edilmektedir (Finley, 2011: 130). Bu noktada cinsiyet farklılıkları yine kendini göstermektedir.

Üniversite öğrencilerinde flört şiddetinin genellikle erkekler tarafından gerçekleştirildiğine yönelik bulguları olan çalışmalar mevcuttur. Erkekler tarafından uygulanan flört şiddetinin sebepleri arasında kadınlara karşı hissedilen düşmanlık, saldırgan spor yapma, erkeklerin baskın cins olduğu şeklindeki inançtan söz edilmektedir. Bunların dışında testosteron, erkek kontrolü ve otoritesine ilişkin inançlar, toplumsal cinsiyet bağlamında yüklenen roller de flört şiddetinin sebepleri arasında gösterilmektedir. Ayrıca kadının medyada cinsel bir obje şeklinde gösterilmesi ve

erkeklerin resmediliş biçimi de flört şiddetini tetikleyen unsurlar arasında görülmektedir (Özdere ve Kürtül, 2018: 125). Burada özellikle kitle iletişim araçlarının etkisi bir kez daha kendini göstermektedir.

Her ne kadar şiddetin genellikle erkek davranışı olduğu şeklinde genel bir kabul olsa da, üniversite öğrencileri arasında görülen flört şiddeti bağlamında erkeklerin saldırgan olmakla birlikte mağdur olma ihtimallerinin de yüksek olduğundan bahsedilmektedir. Yapılan çalışmalar genellikle hem kadınlar hem de erkekler için şiddetin nedeni ve şeklinin farklılaştığını, şiddete uğrama ve başvurma açısından cinsiyetin önemli bir faktör olmadığını ancak kadınların daha çok şiddete uğradıklarını göstermektedir. Kadınlar genelde cinsel ve fiziksel şiddete maruz kalırken erkekler ise duygusal ve sözel şiddete, eşyalarına zarar verilme ve tehdit gibi şiddet biçimlerine maruz kalmaktadırlar (Finley, 2011: 132). Görüldüğü üzere her ne kadar erkekler tarafından daha fazla uygulansa da flört şiddetine her birey maruz kalabilmektedir.

Türkiye’de üniversite öğrencilerinin flört şiddetine maruz kalma ya da uygulamaları üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde, flört şiddeti oranlarının fazlasıyla yüksek seviyede olduğu görülmektedir. Örneğin, Kayı ve diğerleri (2000) tarafından yapılan çalışmada 700 üniversite öğrencisi kadının cinsel şiddet mağduru olma durumları araştırılmıştır ve katılımcıların %84’ünün cinsel şiddet mağduru oldukları, şiddet gördükleri kişiler arasında ise birinci sırada sevgililerinin olduğu tespit edilmiştir. Polat ve diğerleri (2006), 164 üniversite öğrencisiyle yapmış oldukları çalışmalarında erkek öğrencilerin %41’inin, kadın öğrencilerin ise yarısının partnerlerinden en az bir defa fiziksel şiddet gördüğünü, katılan tüm öğrencilerin %36’sının ise sözel şiddete maruz kaldığını saptamışlardır.

Genel olarak konuyla ilgili literatürde yer alan araştırmaların ele alınması ve örnek olarak gösterilmesi daha aydınlatıcı olabilmektedir.

1.5. İlgili Araştırmalar

Baykal (2008) tarafından hazırlanan çalışmada, farklı fakültelerde öğrenim görmek olan öğrencilerde kadına yönelik şiddet ile ilgili tutumlar ve kişilerin şiddet geçmişlerinin bir takım değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır. Çalışmanın örneklemini Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Tıp Fakültesi, İletişim

Fakültesi ve Eğitim Fakültesi'nde öğrenimine devam eden 468 öğrenci meydana getirmektedir. Çalışmanın sonucunda, kadına yönelik şiddete karşı çıkma yönünde bütün ölçeklerde Edebiyat Fakültesi öğrencilerinin en yüksek ortalamalara sahip durumda oldukları görülmüştür. Bununla beraber fakülte ve cinsiyet değişkenleri birlikte değerlendirildiğinde; kadınlar arasında Tıp Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerin, erkekler arasında ise Edebiyat Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerin kadına yönelik şiddete karşı çıkma yönünde en güçlü ve sağlam tutumlara sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Yıldırım (2007) tarafından yapılan araştırmada, ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören ve şiddete başvuran öğrencilerin anne-baba eğitim seviyeleriyle şiddete başvurmayanların anne-baba eğitim seviyelerinin farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Araştırmada Akran Baskısı Ölçeği ve UCLA Yalnızlık Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada ulaşılan sonuca göre, anne eğitim seviyesi ile şiddete başvurma arasında bir ilişki bulunmamıştır ancak şiddete başvurma durumu ile baba eğitim seviyesi arasında bir ilişki bulunmuştur. Şiddete başvurmayan öğrencilere oranla şiddete başvuranların baba eğitim seviyelerinin daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Tezcan ve diğerleri tarafından 2008 yılında üniversite bir ve üçüncü sınıflara devam eden öğrenciler üzerinde yapılan araştırmada, son bir yıl içerisinde herhangi bir kız arkadaşı tarafından şiddet görme, birinci sınıfta %9.7 oranında, üçüncü sınıfta ise %10.7 oranında bulunmuştur. Son bir yıl içerisinde herhangi bir erkek arkadaş tarafından şiddet görme birinci sınıf için %8.1, üçüncü sınıf öğrencileri için ise %7.4 olarak bulunmuştur. Birinci sınıfa devam eden öğrenciler arasında her 10 kişiden biri, üçüncü sınıf öğrencileri arasında ise her 11-12 öğrenciden biri şiddet gördüğünü belirtmiştir (Akt.: Kaya Sakarya, 2013)

Yiğitalp ve diğerleri (2007) tarafından hazırlanmış olan, üniversite son sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilen çalışmada öğrencilerin maruz kaldıkları şiddet hakkındaki görüşleri ve maruz kaldıkları şiddetin sıklığı araştırılmıştır. Araştırmada son 15 gün içinde kız öğrencilerin %6.2'sinin, erkek öğrencilerin ise %7.9'unun fiziksel şiddete maruz kaldıkları tespit edilmiştir. Psikolojik şiddete maruz kalan kız öğrencilerin oranı %23.7, erkek öğrencilerin oranı ise %20.5 olarak bulunmuştur. Cinsel

şiddet erkeklerde saptanmazken kız öğrencilerin %4.5'inin sarkıntılıkla ve %1.2'sinin tecavüzle karşılaştığı tespit edilmiştir.

Lise öğrencileri arasında yapmış oldukları zorbalıkla ilgili bir araştırmada Karaman-Kepençive Çingir (2003), öğrencilerin %9'unun cinsel, %18'inin duygusal, %30'unun fiziksel ve %44'ünün sözel zorbalığa maruz kaldıklarını tespit etmiştir. Kız öğrenciler daha çok saç çekme, alay etme, lakap takma gibi sözel ağırlıklı zorbalıklara maruz kalırken erkekler ise fiziksel zorbalığa uğramaktadır.

Polat ve diğerleri (2006) tarafından yapılan bir çalışmada, üniversite öğrencilerinde görülen sevgili şiddeti durumları araştırılmıştır. Çalışmaya örneklem seçilmeden üniversitede gördüğü öğrenim boyunca en az bir defa birliktelik yaşamış olan, bekâr, 100'ü erkek ve 64'ü kız olmak üzere toplamda 164 öğrenciye ulaşılmış olup gözetim altında anket uygulaması yapılmıştır. Çalışmada sonuçlar, üniversite öğrencileri arasında yaşanan ilişkide şiddete maruz kalma ve şiddet uygulama açısından değerlendirilmiştir. Bulgular, kız öğrencilere oranla erkeklerin daha fazla fiziksel şiddet uygulamaya eğilimli olduğunu göstermiştir.

Tuz (2015) tarafından yapılan çalışmada, Ankara Üniversitesi'nde öğrenim gören kadın öğrencilerin cinsel şiddete uğrama oranları ile depresyon arasındaki ilişki incelenmiştir. Tarama modeli kullanılan çalışmada toplam 400 kadın öğrenciye anket uygulaması yapılmıştır. Katılımcıların %2.8'i evli, %97.3'ü ise bekârdır. Çalışmada genel olarak cinsel şiddete maruz kalma oranı %17 olarak bulunmuştur. Katılan öğrencilerin %17'sinin hayatları boyunca en az bir defa cinsel şiddete maruz kalmış oldukları tespit edilmiştir. Son altı ay içerisinde cinsel şiddet mağduru olan öğrencilerin oranı %9'dur. Flört ilişkilerinde cinsel şiddete maruz kalan öğrencilerin, şiddet mağduru olmayanlara oranla depresyon tanısı alma ihtimallerinin çok daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Öngün (2016) tarafından yapılan çalışmada, üniversite öğrencilerinde kişilik özelliklerinin romantik ilişkiler üzerine etkisi araştırılmıştır. Çalışmanın örneklemi Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Hukuk Fakültesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi ve Sinema Televizyon Bölümü'nde öğrenim gören 714 öğrenci oluşturmuştur. Sonuç olarak öğrencilerin kişilik özellikleriyle romantik ilişkilerde yaşanan istismar arasında bir bağlantı olduğu ve bu bağlamda öğrenciler için risk faktörleri, istismarın sonuçları

ve istismar davranışlarıyla ilgili çeşitli eğitim programlarının hazırlanması gerektiğine ulaşılmıştır.

Yumuşak (2013) tarafından yapılan çalışmada üniversite öğrencilerinin flört şiddeti ile ilgili tutumları, narsistik kişilik özellikleri ve toplumsal cinsiyetçilik arasındaki ilişki araştırılmıştır. Çalışmanın örneklemini, orta karadenizde 2012-2013 eğitim öğretim döneminde devlet üniversitesinde öğrenim görmekte olan toplam 1171 öğrenci oluşturmuştur. Çalışmanın sonucunda, öğrencilerin flört şiddetine karşı tutumlarıyla çelişik duygulu cinsiyetçilik seviyeleri arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişkinin bulunduğu, erkeklerle alakalı çelişik duygular ile flört şiddetine karşı tutumlar arasında da yine olumlu yönde anlamlı bir ilişkinin bulunduğu tespit edilmiştir.

İftar (2016) tarafından yapılan çalışmada üniversite öğrencilerinin flört şiddetine karşı davranış ve tutumları incelenmiştir. Çalışmanın örneklemini 2014-2015 eğitim öğretim döneminde öğrenim gören 16160 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada araştırmaya alınan öğrencilerin %60.1'i 20-22 yaş aralığında, %53.6'sı erkektir. Öğrenim gördükleri okullara göre öğrencilerin %15.3'ü iktisadi ve idari bilimler fakültesinde, %17.7'si meslek yüksekokulunda, %18'i ise eğitim fakültesinde eğitim almakta olup, birinci sınıftakilerin oranı %19.9, ikinci sınıfta olanların oranı %36.1'dir. Araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin %51.6'sı devam eden flört ilişkilerinin olduğunu, %52.9'u flört ilişkilerinde şiddete maruz kaldıklarını ve %52'si de ilişkilerinde şiddet uyguladıklarını ifade etmiştir. Öğrenciler hem şimdiki hem de geçmişteki flört ilişkilerinde en çok duygusal şiddete maruz kalmış olduklarını ve duygusal şiddet uyguladıklarını belirtmiştir.

Selçuk ve diğerleri (2018) tarafından yapılan çalışmada üniversite öğrencilerinin flört şiddetine maruziyet durumlarında toplumsal cinsiyet algısının ve flört şiddetine yönelik tutumların şiddete maruziyet ile olan ilişkisi araştırılmıştır. Araştırma grubunu Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim görmekte olan toplam 292 öğrenci oluşturmuştur. Katılan öğrencilerin %45.4'ünün flört ilişkisinin olduğu ve ilişkisi olanların %39.5'inin psikolojik, %8.5'inin fiziksel ve %3.9'unun cinsel şiddete maruz kaldıkları tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda, öğrencilerin yüksek oranda flört şiddetinden mağdur oldukları ve toplumsal cinsiyet açısından şiddetin olumsuz normlarla beslenen bir problem olduğu,

şiddetin kabul görmesinin özellikle fiziksel şiddete maruz kalma açısından bir risk faktörü olduğu belirlenmiştir.

Özdere ve Kürtül (2018) tarafından yapılan çalışmada, üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumlarına flört şiddeti eğitiminin etkisi araştırılmıştır. Araştırma, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu'nda öğrenim gören 450 öğrenciye flört şiddetiyle ilgili eğitimler düzenlenmesiyle gerçekleştirilmiştir. Söz konusu eğitimlerde öğrencilere şiddetin tanımı, tipolojisi, çeşitleri, şiddetin sebepleriyle ilgili kuramlar, flört şiddetinin ortaya çıkış şekilleri, nedenleri, sonuçları ve flört şiddetinden korunma yolları gibi konular hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmanın sonucuna göre bütün şiddet çeşitlerinde ve bütün değişkenlere bağlı olarak katılan öğrencilerin flört şiddetine karşı tutumlarında değişimler yaşandığı ve kabul seviyelerinde düşmeler olduğu tespit edilmiştir.

Kütük ve diğerleri (2018) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, kadın üniversite öğrencilerinde flört şiddetinin belirleyicileri ile psikiyatrik sonuçlar açısından flört harici kişiler tarafından görülen şiddetten farklılıkları incelenmiştir. Çalışmada 848 öğrenciye anket uygulaması yapılmıştır. Katılımcıların %24.8'inin psikolojik şiddet, %3.7'sinin ise fiziksel şiddet gördüğü saptanmıştır. Çalışma sonucunda öğrenci yurtlarında kalan öğrencilerin kalmayanlara oranla flört şiddetine daha fazla maruz kaldıkları ve flört şiddetine maruz kalan öğrenciler ile flört harici kişiler tarafından şiddete maruz kalanlar arasında anksiyete, depresyon ve intihar oranlarının anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur.

Dikmen ve diğerleri (2018) tarafından yapılan çalışmada, üniversitelerdeki kadın öğrencilerin flört şiddeti mağduru olma durumları ile umutsuzluk ve anksiyete seviyeleri arasındaki ilişkinin saptanması amaçlanmıştır. Çalışmanın örneklemini romantik ilişkisi olan toplamda 500 kadın öğrenciden oluşmuştur. Çalışmaya katılan öğrencilerin %7.2'si cinsel, %16.4'ü fiziksel, %21.4'ü ekonomik, %22.2'si sözel, %88'i duygusal şiddete maruz kalmıştır. Öğrencilerin umutsuzluk seviyeleri ile fiziksel, cinsel, ekonomik ve sözel şiddet mağduru olma durumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilirken anksiyete seviyeleri ile duygusal, cinsel, ekonomik ve sözel şiddet mağduru olma durumları arasında da aynı şekilde anlamlı bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Sonuç olarak öğrencilerin şiddet mağduru olmalarının anksiyete

seviyelerini yükselttiği, ancak şiddete rağmen umutsuzluk seviyelerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Molidor ve diğerleri (2000) tarafından yapılan çalışmada flört şiddetinin sonuçları ile birlikte liseli erkek ve kız öğrenciler arasındaki oranı araştırılmıştır. Yaşları 13-18 aralığında olan 600 öğrenci arasında gerçekleştirilen çalışmada öğrencilere şu an devam etmekte olan veya geçmişteki ilişkilerinde gördükleri şiddetin ne sıklıkta olduğu sorulmuştur. Çalışma sonucunda erkeklerin %37.1'inin, kızların ise %36.4'ünün flört dönemlerinde fiziksel şiddete maruz kaldıkları tespit edilmiştir.

BÖLÜM 2: ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

2.1. Araştırma Modeli

Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumlarını inceleyen bu çalışma, betimleyici ve açıklayıcı nicel bir araştırmadır. Çalışma çerçevesinde araştırmanın konu ve amacına uygun bir biçimde oluşturulan araştırma sorusu, çözümlenmesine yönelik belirlenen ölçekler aracılığıyla analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarından elde edilen veriler istatistik tekniklere dayanarak analiz edilmiştir.

2.2. Araştırma Sorusu ve Hipotezler

Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumlarını etkileyen sosyo-demografik faktörlerin ile ortaya konulması amaçlanan bu çalışmada araştırma sorusu “Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine ilişkin tutumları üzerinde cinsiyet, yaş, ebeveyn eğitim düzeyi gibi sosyo-demografik değişkenlerin etkisi var mıdır?” şeklindedir.

Hipotezler;

1. Üniversite öğrencilerinin yaşları flört şiddetine ilişkin tutumlarını büyük bir oranda etkilemektedir
 - a)Üniversite öğrencilerinin yaşları öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir.
 - b)Üniversite öğrencilerinin yaşları öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir.
 - c)Üniversite öğrencilerinin yaşları öğrencilerin kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir.
 - d)Üniversite öğrencilerinin yaşları öğrencilerin kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir.
2. Üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri flört şiddetine karşı tutumlarını farklı etkilemektedir.
 - a)Üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir.

- b)Üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir.
- c)Üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri öğrencilerin kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir.
- d)Üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri öğrencilerin kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir.
3. Üniversite öğrencilerinin maddi durumları arasındaki fark flört şiddetine karşı tutumlarını da büyük oranda farklılıkla etkilemektedir.
- a)Üniversite öğrencilerinin maddi durumları öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir.
- b)Üniversite öğrencilerinin maddi durumları öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir.
- c)Üniversite öğrencilerinin maddi durumları öğrencilerin kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir.
- d)Üniversite öğrencilerinin maddi durumları öğrencilerin kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir.
4. Üniversite öğrencilerinin annelerinin eğitim durumları öğrencilerin flört şiddetine karşı tutumlarını önemli derecede etkilemektedir.
- a)Üniversite öğrencilerinin annelerinin eğitim durumları öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir.
- b)Üniversite öğrencilerinin annelerinin eğitim durumları öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir.
- c)Üniversite öğrencilerinin annelerinin eğitim durumları öğrencilerin kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir.
- d)Üniversite öğrencilerinin annelerinin eğitim durumları öğrencilerin kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir.
5. Üniversite öğrencilerinin babalarının eğitim durumları öğrencilerin flört şiddetine karşı tutumlarını önemli derecede etkilemektedir.
- a)Üniversite öğrencilerinin babalarının eğitim durumları öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir.

- b)Üniversite öğrencilerinin babalarının eğitim durumları öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir.
 - c)Üniversite öğrencilerinin babalarının eğitim durumları öğrencilerin kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir.
 - d)Üniversite öğrencilerinin babalarının eğitim durumları öğrencilerin kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir.
6. Üniversite öğrencilerinin kardeş sayıları arasındaki farklılık öğrencilerin flört şiddetine karşı tutumlarını belirgin bir şekilde etkilemektedir.
- a)Üniversite öğrencilerinin kardeş sayıları öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir.
 - b)Üniversite öğrencilerinin kardeş sayıları öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir.
 - c)Üniversite öğrencilerinin kardeş sayıları öğrencilerin kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir.
 - d)Üniversite öğrencilerinin kardeş sayıları öğrencilerin kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir

2.3.Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın geniş çaplı yaş-grup aralığı ile çalışılması gerekirken araştırmanın sadece Sakarya Üniversitesindeki lisans eğitimi alan öğrencilerle yapılması; basite tesadüfi örneklem tekniğiyle çalışılması hem cinsiyet hem bölümler arası katılımcıların eşit olmayan bir şekilde dağılım göstermesi; araştırmanın sadece Sakarya ilinde olması araştırmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır.

2.4.Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, Sakarya Üniversitesinde 2017-2018 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören tüm fakülte öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise; Sakarya Üniversitesi bünyesinde bulunan Fen Edebiyat Fakültesi, İşletme Fakültesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, İlahiyat Fakültesi, Hukuk Fakültesi, Mühendislik Fakültesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi ve Eğitim Fakültesi öğrencilerinden basit tesadüfi örnekleme

teknikleriyle seçilen 400 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklemin demografisine ilişkin bilgiler bulgular bölümünde yer almaktadır.

2.5. Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri Price, Byers ve DVRT (Dating Violence Research Team) (1999) tarafından geliştirilen ve araştırmacılar tarafından Türkçeye uyarlanan “Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Ölçekleri” uygulanmıştır.

“Flörtte Şiddete Yönelik Tutumlar Ölçekleri” kız ve erkeklerin flörtte fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddet tutumlarını belirlemek üzere Price, Byers ve Flört Şiddeti Araştırma Ekibi (1999) tarafından geliştirilmiştir. Ölçekler 5’li likert tipindedir ve 1) “Kesinlikle katılmıyorum” iken 5) “Kesinlikle katılıyorum” şeklindedir. Ölçekler, “Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği”, “Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Ölçeği”, “Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği” ve “Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği” şeklindedir. Ölçeklerden alınan yüksek puanlar flört şiddetine yönelik *kabul düzeyinin* yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir (Yumuşak, 2013: 78-79).

2.6. Verilerin Analizi

Elde edilen veriler, t-testi ve Anova kullanılarak değerlendirilecektir. Verilerin analizi %95 güven düzeyi ile çalışılmıştır. Maddeler içi ölçeklerden elde edilen basıklık ve çarpıklık değerlerinin +3 ile -3 arasında olması normal dağılım için yeterli görülmektedir. Tutum puanları basıklık ve çarpıklık değerlerinin +3 ile -3 arasında olduğu ve normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Bu nedenle tutum puanlarının demografik değişkenlere göre farklılık gösterme durumu parametrik test tekniklerinden t-testi ve Anova ile analiz edilmiştir (Yumuşak,2013)

BÖLÜM 3: ARAŞTIRMANIN BULGULARI

3.1. Demografik Değişkenler

Flört şiddetine yönelik tutuma yönelik yapılan araştırmaya katılan katılımcıların yaş, cinsiyet, gelir, anne baba eğitim durumları ve kardeş sayısına ilişkin demografik bilgiler Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2
Demografik Değişkenler

		N	%
Yaş	20 yaş altı	123	30,8
	20-24 yaş	209	52,3
	25 yaş ve üstü	68	17,0
Cinsiyet	Kadın	233	58,3
	Erkek	167	41,8
Gelir	3000 TL altı	128	32,0
	3000-4000 TL	145	36,3
	4001-5000 TL	57	14,3
	5000 TL üstü	70	17,5
Anne eğitim	Okuryazar	3	,8
	İlkokul	115	28,8
	Ortaokul	81	20,3
	Lise	144	36,0
	Fakülte veya MYO	53	13,3
	Lisansüstü	4	1,0
Baba eğitim	Okuryazar	2	,5
	İlkokul	86	21,5
	Ortaokul	75	18,8
	Lise	158	39,5
	Fakülte veya MYO	74	18,5
	Lisansüstü	5	1,3
Kardeş sayısı	Yok	6	1,5
	1,00-3,00	304	76,1
	4,00-6,00	81	20,3
	7,00- +	9	2,3

Ankete cevap veren katılımcılardan 20-24 yaş arası olanların oranı %52,3; kadınların oranı %58,3; geliri 3000-4000 TL arası olanların oranı %36,3; annesi lise mezunu olanların oranı %36,0; babası lise mezunu olanların oranı %39,5 ve 2 kardeşi olanların oranı %36,8’dir.

Ankete cevap veren kadın katılımcı, erkeklere nazaran daha çoktur (%58), üniversite öğrencisi olduğundan dolayı genelde 20’li yaşlardaki gençlerle görüşülmüştür. Ana ağırlık olan 20-24 yaş arasının oranı %52,3’tür. Ailelerinin gelir düzeyi çoğunluk itibariyle 4000 TL altındadır (aile geliri 3000-4000 TL arası olanların oranı %36,3; 3000 TL altı olanların oranıysa %32). Anne ve babalarda en yüksek orandaki eğitim düzeyi lise mezuniyetidir. Annesi lise mezunu olanların oranı %36,0; babası lise mezunu olanların oranı %39,5. Babaların eğitim düzeyi anne eğitim düzeyinden Türkiye geneline benzer olarak daha yüksektir.

Benzer bir çalışma olan Yumuşak (2013)’ün çalışmasındaki demografik özelliklere bakıldığında ise araştırmaya toplamda 1171 öğrencinin katıldığı görülmektedir. Katılımcıların %61.1’i, kız ve %38.9’u erkektir. Katılımcıların %51.8’i 18-21 yaş, %42.7’si 21-23 yaş, %5.3’ü 24-26 yaş ve %0.2’si 15-17 yaş aralığındadır. Katılımcıların %4.6’sının annesi okuma yazma bilmemekte, %7.7’sinin annesi üniversite, %12.9’unun annesi lise, %16.7’sinin annesi ortaokul ve %58.2’sinin annesi ilkokul mezunudur. Katılımcıların %31.9’unun babası ilkokul, %18.6’sının babası ortaokul, %25.3’ünün babası lise ve %22.7’sinin babası üniversite mezunu iken %1.5’inin babası okuma yazma bilmemektedir. Katılımcıların %2.6’sının hiç kardeşi yok iken %19.8’inin 1 kardeşi, %26.2’sinin 2 kardeşi, %23.6’sının 3 kardeşi, %13.7’sinin 4 kardeşi ve %14.2’sinin 5 ve üzeri kardeşi mevcuttur.

3.2.Tutum Ölçeklerinin İncelenmesi

Tablo 3
Tutum Puanlarına Ait Betimsel İstatistikler

	N	Min.	Max.	Ort.	S.S.	Çarpıklık	Basıklık
Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum	400	1,00	5,00	31,45	10,68	,360	-,924
Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum	400	12,00	48,00	21,87	9,65	,855	-,431
Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum	400	11,00	52,00	23,98	8,31	,403	-,263
Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum	400	12,00	52,00	25,09	9,29	,317	-,720

Ankete cevap veren katılımcıların Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum puanları ortalaması $31,45 \pm 10,68$; Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum puanları ortalaması $21,87 \pm 9,65$; Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum puanları ortalaması $23,98 \pm 8,31$; Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum puanları ortalaması $25,09 \pm 9,29$ 'dur.

Tutum puanlarının çarpıklık ve basıklık değerleri -3 ile +3 arasında olduğundan normal olduğu belirlenip analizlerimizde parametrik olan test teknikleri kullanılmıştır. Cinsiyet grupları ile erkeğin hem psikolojik ($p < ,05$) ve hem de fiziksel ($p < ,05$) flört şiddetine yönelik tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Erkekler, kadınlara göre erkeklerin uyguladığı hem psikolojik şiddeti hem de fiziksel şiddeti daha çok kabul etmiştir. Cinsiyet grupları ile kadının psikolojik ($p < ,05$) ve fiziksel ($p < ,05$) flört şiddetine yönelik tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Erkekler, kadınlara göre kadınların uyguladığı hem psikolojik şiddeti hem de fiziksel şiddeti daha çok kabul etmiştir.

Erkeğin ve kadının flörtte uyguladığı psikolojik ve fiziksel şiddete yönelik tutumlarının cinsiyete göre farklılık gösterdiği ve bu tutumların erkeklerde daha fazla olduğu görülmüştür.

Cinal (2018) tarafından yapılan benzer bir araştırmada ise katılımcıların Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum puanlarının ortalaması 40.44 (Minimum 17.00, maksimum 75.00), Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum puanlarının ortalaması 29.18 (Minimum 14.00, maksimum 60.00), Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum puanlarının ortalaması 21.62 (Minimum 11.00, maksimum 55.00) ve Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum puanlarının ortalaması 27.16 (Minimum 12.00, maksimum 52.00) şeklindedir.

3.3.Tutum Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

3.3.1.Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumların İncelenmesi

Ankete katılanların erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarına ilişkin bilgiler Tablo 4' te yer almaktadır. 5'li likert ölçeğine göre hazırlanmış her bir

soru için katılımcıların görüşleri yüzde ve frekans hesaplamalarının yanı sıra ortalama puan hesaplaması yapılarak verilmiştir.

Katılımcıların Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeğindeki maddelere verdikleri cevapların puan ortalama puanlarına bakılacak olursa; “Bir erkek kız arkadaşını aşağılamamalıdır.” maddesine verilen cevapların ortalama puanı: 4,49. “Bir erkek kız arkadaşına ne yapması gerektiğini söylememelidir.” maddesine verilen cevapların ortalama puanı 3,82. “Bir kız, arkadaşlarıyla dışarıya çıkmadan önce erkek arkadaşına sormalıdır.” maddesine verilen cevapların ortalama puanı 3,37. “ İlişkiler daima kızlar erkek arkadaşlarını memnun ettiklerinde yolunda gider.” maddesine verilen cevapların ortalama puanı 1,58. “Bir erkeğin kız arkadaşını tehdit etmesi için asla bir sebep olamaz.” maddesine verilen cevapların ortalama puanı 3,97. “ Bazen erkekler ellerinde olmadan kız arkadaşlarına küfrederekler.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 4,08. “Bir kız erkek arkadaşını memnun etmek için daima değişmelidir.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 4,33. “Bir kız daima erkek arkadaşının söylediğini yapmalıdır.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 3,55. “Bir erkek, kız arkadaşının her hareketini bilmek zorunda değildir.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 3,59. “Bir erkeğin kız arkadaşına küfretmesi için asla yeterince iyi bir gerekçe olamaz.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 3,98. “ Bir erkeğin, çok sinirlendiğinde kız arkadaşına bağırması anlaşılabilir.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 3,92. “Bir erkeğin kız arkadaşına kötü konuşması olabilecek bir şeydir.” maddesine verilen cevapların ortalama puanı 3,97. “Bir erkeğin kız arkadaşına bağırıp çağırmasının asla bir gerekçesi olamaz.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 3,61. “Bir kız, eğer erkek arkadaşını rahatsız ediyorsa, arkadaşlarıyla görüşmemelidir.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 3,60. “Bir kız için her zaman erkek arkadaşının istediği şekilde giyinmesi önemlidir.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 1,53 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 4
Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği

	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Ortalama puan
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	
Bir erkek kız arkadaşını aşağılamamalıdır.	34	8,5	5	1,3	7	1,8	36	9,0	318	79,5	4,49
Bir erkek kız arkadaşına ne yapması gerektiğini söylememelidir.	31	7,8	43	10,8	61	15,3	97	24,3	168	42,0	3,82
Bir kız, arkadaşlarıyla dışarıya çıkmadan önce erkek arkadaşına sormalıdır.	35	8,8	93	23,3	67	16,8	98	24,5	107	26,8	3,37
İlişkiler daima kızlar erkek arkadaşlarını memnun ettiklerinde yolunda gider.	27	6,8	41	10,3	54	13,5	78	19,5	00	50,0	1,58
Bir erkeğin kız	50	12,5	41	10,3	22	5,5	45	11,3	242	60,5	

arkadaşını tehdit etmesi için asla bir sebep olamaz.											3,97
Bazen erkekler ellerinde olmadan kız arkadaşlarına küfrederler.	19	4,8	42	10,5	40	10,0	84	21,0	215	53,0	4,08
Bir kız erkek arkadaşını memnun etmek için daima değişmelidir.	20	5,0	18	4,5	31	7,0	71	17,8	260	65,0	4,33
Bir kız daima erkek arkadaşının söylediğini yapmalıdır.	25	56,3	88	22,0	39	9,8	24	6,0	24	6,0	3,55
Bir erkek, kız arkadaşının her hareketini bilmek zorunda değildir.	39	9,8	55	13,8	46	11,5	151	37,8	109	27,3	3,59
Bir erkeğin kız arkadaşına küfretmesi için asla yeterince iyi bir gerekçe olamaz.	45	11,3	36	9,0	25	6,3	70	17,5	224	56,0	3,98
Bir erkeğin, çok sinirlendiğinde kız arkadaşına bağırması anlaşılabilir.	24	6,0	66	16,5	57	14,3	94	23,5	159	39,8	3,92

Bir erkeğin kız arkadaşına kötü konuşması olabilecek bir şeydir.	29	7,3	44	11,8	29	7,3	106	26,5	192	48,0	3,97
Bir erkeğin kız arkadaşına bağırıp çağırmasının asla bir gerekçesi olamaz.	50	12,5	59	14,8	51	12,8	75	18,8	165	41,3	3,61
Bir kız, eğer erkek arkadaşını rahatsız ediyorsa, arkadaşlarıyla görüşmemelidir.	29	7,3	62	15,5	81	20,3	93	23,3	135	33,8	3,60
Bir kız için her zaman erkek arkadaşının istediği şekilde giyinmesi önemlidir.	29	7,3	60	15,0	45	11,3	81	20,3	185	46,3	1,53

Baskı unsurunun ön plana çıktığı durumlara karşı katılımcılar oldukça net ifadeler kullanmışlar ve baskı unsuruna yönelik olumsuz tutumlarını ifade etmişlerdir. Aşağılama, küfür, tehdit vb. psikolojik şiddete karşı katılımcılar yine ortalamanın üzerinde cevaplar vererek bu durumun doğru olmadığına ilişkin fikirlerini belirtmişlerdir. Erkeğin fikrine danışma veya büyük ölçüde tarafların rahatsız olmadığı düşünülen soru gruplarında ise katılımcıların daha çok ortalama cevap verdiği sonucuna varılmıştır.

3.3.1.1. Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumu İle Yaş Arasındaki İlişki

Erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ölçeği aritmetik ortalamasının yaş değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizinden (ANOVA) yararlanılmıştır. ANOVA sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını göstermek için grup dağılımlarının varyanslarının homojen olduğu (10,165; ,00) belirlenmiş ve buna göre tamamlayıcı post-hoc analizi tekniklerinden Tukey testi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 5 ve Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 5
Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Yaşa Göre Analizi (ANOVA)

Yaş grupları	N	$\bar{X}$	Sd	F-satatic	p-value
20 yaş altı	123	3,9485	,49040	21,802	,000***
20-24 yaş	209	3,7557	,64508		
25 yaş ve üstü	68	3,3578	,59203		
Toplam	400	3,7473	,62264		

***%1 seviyesinde istatistiksel anlamlılığı ifade etmektedir.

Yapılan ANOVA analizi sonucunda, Erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumu ile yaş grupları arasında %1 düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu istatistiksel olarak ortaya konulmuştur. Buna göre Erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumu yaşa göre farklılık göstermektedir. Öte yandan Tukey testi sonucunda gruplar arasında tutum puanlarının farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Tablo 6’ya göre yaş artışı ile birlikte erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumun artış göstermektedir. Bu sonuç bize tecrübelerin ve olgunluğun şiddete karşı tutumu etkilediğini göstermiştir. Araştırmanın 1.hipotezinin alt hipotezi a) Üniversite öğrencilerinin yaşları öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir kabul edilmiştir.

Tablo 6
Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Yaş Grupları Arasındaki Farklılığı (Tukey testi)

Yaş(I)	Yaş(J)	Ortalama farkı (I-J)	Standart hata	p-value
20 yaş altı	20-24 yaş	,19285	,06734	,012**
	25 yaş ve üstü	,59067	,08954	,000***
20-24 yaş	20 yaş altı	-,19285	,06734	,012**
	25 yaş ve üstü	,39782	,08272	,000***
25 yaş ve üstü	20 yaş altı	-,59067	,08954	,000***
	20-24 yaş	-,39782	,08272	,000***

***, ** sırasıyla %1 ve %5 istatistiksel anlamlılığı ifade etmektedir.

Örnek bir araştırma olarak Cinal (2018)'in çalışmasının bulguları incelendiğinde, flört şiddeti ile katılımcıların yaşları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesinde flört şiddeti ile yaş arasında pozitif yönde anlamlı ve doğrusal bir ilişkinin tespit edildiği görülmektedir. Buna göre kişilerin yaşları ilerledikçe flört şiddetine maruz kalma oranı artmaktadır. Araştırmaya göre katılımcıların yaşları ile flört şiddetine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesinde, yaş ile flörtte kadın tarafından uygulanan psikolojik şiddete yönelik tutum arasında anlamlı ve negatif doğrusal bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre yaş ilerledikçe flörtte kadın tarafından uygulanan psikolojik şiddete yönelik olumlu tutum artış göstermektedir.

3.3.1.2. Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumu İle Cinsiyet Arasındaki İlişki

Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum ölçeğinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla cinsiyet değişkeninin iki alt gruba ayrılmasından dolayı t testinden yararlanılmıştır.

Tablo 7
Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Cinsiyete Göre Analizi (t-testi)

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Sd	t-satatic	p-value
Kadın	233	3,9064	,56253	6,325	,000***
Erkek	167	3,5253	,63599		

***%1 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı ifade etmektedir.

Tablo 7 sonuçlarına göre, Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum ölçeğinin cinsiyete göre farklılık gösterdiği %1 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Cinsiyet ortalamalarına ($\bar{x}$) bakıldığında kadınların erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumuna daha fazla duyarlı olduğu söylenebilir. Araştırmanın 2.hipotezinin alt hipotezi Üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir kabul edilmiştir.

3.3.1.3.Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumu İle Gelir Arasındaki İlişki

Erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ölçeği aritmetik ortalamasının gelir değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizinden (ANOVA) yararlanılmıştır. ANOVA sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını göstermek için grup dağılımlarının varyanslarının homojen olmadığı (1,178; ,151) belirlenmiş ve buna göre tamamlayıcı post-hoc analizi tekniklerinden Games-Howell testi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 8 ve Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 8
Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Gelire Göre Analizi (ANOVA)

Gelir grupları	N	$\bar{x}$	Sd	F-satatic	p-value
3000 TL altı	128	3,8203	,58775	2,368	,070*
3000-4000 TL	145	3,7637	,63202		
4001-5000 TL	57	3,7497	,57311		
5000 TL üzeri	70	3,5781	,68287		
Toplam	400	3,7473	,62264		

*%10 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı ifade etmektedir.

Analiz sonucundan elde edilen bulgulara göre, Erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumu ile gelir grupları arasında %10 düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu istatistiksel olarak ortaya konulmuştur. Yapılan Games-Howell testine göre 3000 TL altı gelir grubu ile 5000 TL üzeri gelir grubu arasında 3000 TL altı gelir grubu lehine %10 düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Bu durum 3000 TL altı gelire sahip olan öğrencilerin 5000TL üzeri gelire sahip olanlara göre erkeğin flörtte

uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumunda daha hassas olduğunu göstermektedir. Diğer alt gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. 5000 TL üzeri gelire sahip olan öğrencilerin şiddet konusunda az hassasiyet göstermelerinin sebebi olarak belirli bir refah seviyesine ulaşmış olmaları ve bunun sonucunda toplumsal sorunlara karşı duyarsızlaşmaya başlamaları düşünülebilir. Araştırmanın 3. hipotezinin alt hipotezi a) Üniversite öğrencilerinin maddi durumları öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 9
Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Gelire Göre Analizi (Games-Howell)

Gelir(I)	Gelir(J)	Ortalama Farkı (I-J)	Standart hata	p-value
3000 TL altı	3000-4000 TL	,05663	,07385	,869
	4001-5000 TL	,07060	,09198	,869
	5000 TL üzeri	,24222	,09675	,064*
3000-4000 TL	3000 TL altı	-,05663	,07385	,869
	4001-5000 TL	,01397	,09229	,999
	5000 TL üzeri	,18558	,09704	,228
4001-5000 TL	3000 TL altı	-,07060	,09198	,869
	3000-4000 TL	-,01397	,09229	,999
	5000 TL üzeri	,17161	,11146	,417
5000 TL üzeri	3000 TL altı	-,24222	,09675	,064*
	3000-4000 TL	-,18558	,09704	,228
	4001-5000 TL	-,17161	,11146	,417

*%10 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı ifade etmektedir.

3.3.1.4. Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumu İle Anne-Baba Eğitim Düzeyi Arasındaki İlişki

Erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ölçeği aritmetik ortalamasının anne-baba eğitim düzeyi değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır.

Anne eğitim düzeyi okuryazar, ilköğretim, ortaokul, lise, fakülte veya üniversite, lisansüstü olarak altı alt gruptan oluşmaktadır. Ancak ANOVA testi uygulanması için değişkenlerin varyansının homojen yapıya sahip olması gerekmektedir. Anne eğitim düzeyi içerisinde okuryazar ve lisansüstü eğitim düzeyinin frekans değerleri çok düşük

olduğundan serinin dağılımına etki etmektedir. Bu nedenle bu değişkene ilişkin 400 gözlem yerine 393 gözlem baz alınarak ANOVA analizi yapılmıştır. Aynı durum baba eğitim düzeyinde tespit edilmiş ve 393 gözlem ile analiz yapılmıştır. Anne eğitim düzeyi ile tutum ölçeği arasında anlamlı bir farklılık tespitinden sonra alt gruplar arasındaki farklılığı görebilmek için grup dağılımlarının varyanslarının homojen olmasına (2,867;036) bağlı olarak post-hoc analizi tekniklerinden Tukey testi kullanılmış; baba eğitim düzeyi ile tutum ölçeği arasında anlamlı bir farklılık bulunamadığından post-hoc analiz tekniğine başvurulmamıştır. Sonuçlar Tablo 10 ve Tablo 11’de verilmiştir. Araştırmanın 4. Hipotezinin alt hipotezi a)Üniversite öğrencilerinin annelerinin eğitim durumları öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir kabul edilmiştir fakat araştırmanın 5. Hipotezinin alt hipotezi a)Üniversite öğrencilerinin babalarının eğitim durumları öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir reddedilmiştir.

Tablo 10
Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumu İle Anne-Baba Eğitim Düzeyi Arasındaki İlişki (ANOVA)

Anne Eğitim Düzeyi	N	$\bar{x}$	Sd	F-statistic	p-value
İlkokul	115	3,8997	,55394	3,808	,010**
Ortaokul	81	3,7193	,65631		
Lise	144	3,6458	,61806		
Myo/fakülte	53	3,7019	,66508		
Toplam	393	3,7428	,62144		
Baba Eğitim Düzeyi	N	$\bar{x}$	Sd	F-statistic	p-value
İlkokul	86	3,8915	,55458	2,142	,095
Ortaokul	75	3,6871	,66332		
Lise	158	3,7198	,63173		
Myo/fakülte	74	3,6820	,63472		
Toplam	393	3,7440	,62527		

**%5 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı ifade etmektedir.

ANOVA testi sonuçlarına bakıldığında, erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ile anne eğitim seviyesi arasında %5 seviyesinde anlamlı bir farklılık tespit edilirken; baba eğitim düzeyi ile erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Yapılan Tukey testine göre

annelerin ilköğretim grubu ile lise eğitim grubu arasında ilköğretim grubu lehine %5 düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Bu durum anneleri ilköğretim seviyesine sahip olan öğrencilerin anneleri lise eğitim seviyesine sahip olanlara göre erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumunda daha hassas olduğunu göstermektedir. Annesi ilköğretim grubu olan öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete karşı yönelik tutumlarının daha hassas olma sebebinin annelerinin psikolojik şiddete maruz kalmış olduklarını düşünebiliriz. Diğer alt gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 11
Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumu İle Anne Eğitim Düzeyi Arasındaki İlişki (Tukey testi)

Eğitim düzeyi(I)	Eğitim düzeyi (J)	Ortalama farkı (I-J)	Standart hata	P-value
İlköğretim	Ortaokul	,18037	,08919	,182
	Lise	,25388*	,07690	,006**
	Fakülte/M.Y.O	,19782	,10208	,214
Ortaokul	İlköğretim	-,18037	,08919	,182
	Lise	,07351	,08540	,825
	Fakülte/M.Y.O	,01745	,10863	,999
Lise	İlköğretim	-,25388*	,07690	,006**
	Ortaokul	-,07351	,08540	,825
	Fakülte/M.Y.O	-,05605	,09879	,942
Fakülte/M.Y.O	İlköğretim	-,19782	,10208	,214
	Ortaokul	-,01745	,10863	,999
	Lise	,05605	,09879	,942

**%5 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı ifade etmektedir.

3.3.1.5. Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumu İle Kardeş Sayısı Arasındaki ilişki

Erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ölçeği aritmetik ortalamasının kardeş sayısı değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Analiz sonucunda, öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumunun kardeş sayısına göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Araştırmanın alt hipotezi olan a) Üniversite öğrencilerinin kardeş sayıları öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir reddedilmiştir.

Tablo 12
Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Analizi (ANOVA)

kardeş sayısı grupları	N	$\bar{X}$	Sd	F-statistic	p-value
2 ve altı kardeş	166	3,7133	,60891	,657	,552
3 kardeş	144	3,7495	,65686		
4 ve üzeri kardeş	90	3,8067	,59301		
Toplam	400	3,7473	,62264		

İftar (2016) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da kardeşi olmayan katılımcıların şiddet tutum puanlarının daha yüksek olmakla beraber erkeğin flörtte uygulamakta olduğu fiziksel şiddet ve flörtte kadının uyguladığı fiziksel şiddet tutum puanlarıyla arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Ancak kardeşi olmayan katılımcılarla flörtte erkeğin uyguladığı psikolojik şiddet ve flörtte kadının uyguladığı psikolojik şiddete yönelik olan puanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$).

3.3.2. Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumların İncelenmesi

Ankete katılanların erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarına ilişkin bilgiler Tablo 13'te yer almaktadır. 5'li likert ölçeğine göre hazırlanmış her bir soru için katılımcıların görüşleri yüzde ve frekans hesaplamalarının yanı sıra ortalama puan hesaplaması yapılarak verilmiştir.

Katılımcıların Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeklerindeki maddelere verdikleri cevapların ortalama puanlarına bakacak olursak; “Bir kız, bir erkek ona vurduğunda ondan ayrılmalıdır.” maddesine verilen cevapların ortalama puanı 3,87. “ Bazı kızlar erkek arkadaşları tarafından tokatlanmayı hak eder.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 4,2. “Bir erkeğin kız arkadaşına vurması asla doğru değildir.” maddesine verilen cevapların ortalama puanı 4,19. “Bazen erkekler kendilerine hâkim olmadan kız arkadaşlarını yumruklarlar.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 4,29. “Bir erkeğin kız arkadaşını itmesinin asla iyi bir gerekçesi yoktur.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 3,99. “Bazen bir erkek, kız arkadaşı onu sinirlendirdiğinde ona vurmaktan kendini alıkoyamaz.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 4,21. “Bir erkeğin kız arkadaşını tokatlamasının asla iyi bir gerekçesi yoktur.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 4,16. “Bazen

kıskançlık erkeği öyle delirtir ki kız arkadaşını tokatlamak zorunda kalır.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 4,32. “Erkek arkadaşlarını aldatan kızlar tokatlanmalıdır.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 4,0. “Bazen aşk, erkeği öyle delirtir ki kız arkadaşına vurur.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 4,45. “Bir erkek, genellikle kız arkadaşı hak etmedikçe onu tokatlamaz.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 4,07. “Eğer hak ediyorsa, bir erkeğin kız arkadaşına tokat atması normaldir.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 4,35 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 13
Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Ölçeği

	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Ortalama puan
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	
Bir kız, bir erkek ona vurduğunda ondan ayrılmalıdır.	50	12,5	39	9,8	33	8,3	66	16,5	212	53,0	3,87
Bazı kızlar erkek arkadaşları tarafından tokatlanmayı hak eder.	26	6,5	38	9,5	24	6,0	54	13,5	258	64,5	4,20
Bir erkeğin kız arkadaşına vurması asla doğru değildir.	44	11,0	17	4,3	22	5,5	52	13,0	265	66,3	4,19
Bazen erkekler kendilerine hakim olmadan kız arkadaşlarını yumruklarlar.	28	7,0	28	7,0	22	5,5	44	11,0	278	69,5	4,29
Bir erkeğin kız arkadaşını itmesinin asla iyi bir gerekçesi yoktur.	33	8,3	42	10,5	35	8,8	73	18,3	217	54,3	3,99
Bazen bir erkek, kız arkadaşı onu sınırlendirdiğinde ona vurmaktan kendini alıkoyamaz.	25	6,3	35	8,8	32	8,0	44	11,0	264	66,0	4,21

Bir erkeğin kız arkadaşını tokatlamasının asla iyi bir gerekçesi yoktur.	38	9,5	20	5,0	34	8,5	55	13,8	253	63,3	4,16
Bazen kıskançlık erkeği öyle delirtir ki kız arkadaşını tokatlamak zorunda kalır.	17	4,3	28	7,0	33	8,3	54	13,5	268	67,0	4,32
Erkek arkadaşlarını aldatan kızlar tokatlanmalıdır.	28	7,0	30	7,5	58	4,5	82	20,5	202	50,5	4,00
Bazen aşk, erkeği öyle delirtir ki kız arkadaşına vurur.	14	3,5	19	4,8	24	6,0	57	14,3	286	71,5	4,45
Bir erkek, genellikle kız arkadaşı hak etmedikçe onu tokatlamaz.	27	6,8	43	10,8	40	10,0	52	13,0	238	59,5	4,07
Eğer hak ediyorsa, bir erkeğin kız arkadaşına tokat atması normaldir.	20	5,0	26	6,5	21	5,3	58	14,5	275	68,8	4,35

Şiddetin fiziksel halinin bulunduğu durumlara katılımcılar kesin bir şekilde fiziksel şiddeti reddettiklerini ifade etmişlerdir. Şiddet hiçbir şekilde kabul görmemiştir. Hiçbir gerekçe fiziksel şiddetin uygulanmasını, kabulünü hafifletememiştir. Katılımcıların fiziksel şiddetin her türlü durumuna verdikleri ortalamanın üzerinde cevaplar ile fiziksel şiddete net olarak karşı olduklarını belirtmişlerdir.

3.3.2.1. Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu İle Yaş Arasındaki İlişki

Erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum ölçeği aritmetik ortalamasının yaş değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizinden (ANOVA) yararlanılmıştır. ANOVA sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını göstermek için grup dağılımlarının varyanslarının homojen olduğu (30,204; ,00) belirlenmiş ve buna göre tamamlayıcı post-hoc analizi tekniklerinden Tukey testi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 14 ve Tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 14
Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Yaşa Göre Analizi (ANOVA)

yaş grupları	N	$\bar{x}$	sd	F-satatic	p-value
20 yaş altı	123	4,5386	,50591	30,913	,000***
20-24 yaş	209	4,1364	,84945		
25 yaş ve üstü	68	3,6581	,78519		
Toplam	400	4,1788	,80382		

***%1 seviyesinde istatistiksel anlamlılığı ifade etmektedir.

Yapılan ANOVA analizi sonucunda, Erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumu ile yaş grupları arasında %1 düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu istatistiksel olarak ortaya konulmuştur. Araştırmanın 1. Hipotezinin alt hipotezi b)Üniversite öğrencilerinin yaşları öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir kabul edilmiştir. Buna göre Erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumu yaşa göre farklılık göstermektedir. Öte yandan Tukey testi sonucunda gruplar arasında tutum puanlarının farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Tablo 15'e göre yaş artışı ile birlikte erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumun artış göstermektedir.

Tablo 15
Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Yaş Grupları Arasındaki Farklılığı (Tukey testi)

Yaş(I)	Yaş(J)	Ortalama farkı (I-J)	Standart hata	p-value
20 yaş altı	20-24 yaş	,40225	,08518	,000**
	25 yaş ve üstü	,88053	,11327	,000***
20-24 yaş	20 yaş altı	-,40225	,08518	,000**
	25 yaş ve üstü	,47828	,10465	,000***
25 yaş ve üstü	20 yaş altı	-,88053	,11327	,000***
	20-24 yaş	-,47828	,10465	,000***

***,** sırasıyla %1 ve %5 istatistiksel anlamlılığı ifade etmektedir.

3.3.2.2. Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu İle Cinsiyet Arasındaki İlişki

Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum ölçeğinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla cinsiyet değişkeninin iki alt gruba ayrılmasından dolayı t testinden yararlanılmıştır.

Tablo 16
Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Cinsiyete Göre Analizi (t-testi)

Cinsiyet	N	$\bar{x}$	sd	t-satatic	p-value
Kadın	233	4,3773	,71598	6,095	,000***
Erkek	167	3,9017	,83905		

***%1 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı ifade etmektedir.

Tablo 16 sonuçlarına göre, Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum ölçeğinin cinsiyete göre farklılık gösterdiği %1 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Cinsiyet ortalamalarına ($\bar{x}$) bakıldığında kadınların erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumuna daha fazla duyarlı olduğu söylenebilir. Bu durum hem kadın katılımcıların sayı olarak daha fazla oldukları hem de kadınların fiziksel şiddet konularında daha hassas oldukları için böyle bir istatistiksel farklılığın olduğunu düşündürmektedir. Araştırmanın 2. Hipotezinin alt hipotezi b) Üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir kabul edilmiştir.

3.3.2.3. Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu İle Gelir Arasındaki İlişki

Erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum ölçeği aritmetik ortalamasının gelir değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizinden (ANOVA) yararlanılmıştır. Analiz sonucunda öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlarının gelire göre değişiklik göstermediği tespit edilmiştir. Araştırmanın 3. Hipotezinin alt hipotezi b) Üniversite öğrencilerinin maddi durumları öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir reddedilmiştir.

Tablo 17
Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Gelire Göre Analizi (ANOVA)

Gelir grupları	N	$\bar{x}$	sd	F-satatic	p-value
3000 TL altı	128	4,2617	,72616	1,069	,362
3000-4000 TL	145	4,1805	,80232		
4001-5000 TL	57	4,1433	,84688		
5000 TL üzeri	70	4,0524	,90012		
Toplam	400	4,1787	,80382		

3.3.2.4. Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu İle Anne-Baba Eğitim Düzeyi Arasındaki İlişki

Erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum ölçeği aritmetik ortalamasının anne-baba eğitim düzeyi değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır.

Anne eğitim düzeyi okuryazar, ilkökul, ortaokul, lise, fakülte veya yüksekokul, lisansüstü olarak altı alt gruptan oluşmaktadır. Ancak ANOVA testi uygulanması için değişkenlerin varyansının homojen yapıya sahip olması gerekmektedir. Anne eğitim düzeyi içerisinde okuryazar ve lisansüstü eğitim düzeyinin frekans değerleri çok düşük olduğundan serinin dağılımına etki etmektedir. Bu nedenle bu değişkene ilişkin 400 gözlem yerine 393 gözlem baz alınarak ANOVA analizi yapılmıştır. Aynı durum baba eğitim düzeyinde tespit edilmiş ve 393 gözlem ile analiz yapılmıştır. Anne eğitim düzeyi ile tutum ölçeği arasında anlamlı bir farklılık tespitinden sonra alt gruplar arasındaki farklılığı görebilmek için grup dağılımlarının varyanslarının homojen olmasına (10,029;000) bağlı olarak post-hoc analizi tekniklerinden Tukey testi kullanılmıştır Aynı şekilde baba eğitim düzeyi ile tutum ölçeği arasında anlamlı bir farklılık tespitinden sonra alt gruplar arasındaki farklılığı görebilmek için grup dağılımlarının varyanslarının homojen olmasına (4,617;003) bağlı olarak post-hoc analiz tekniklerinden Tukey testi kullanılmış, sonuçlar Tablo 18 , Tablo 19 ve Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 18
Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu İle Anne-Baba Eğitim Düzeyi Arasındaki İlişki (ANOVA)

Anne Eğitim Düzeyi	N	$\bar{x}$	Sd	F-statistic	p-value
İlkokul	115	4,4319	,64536	4,759	,000***
Ortaokul	81	4,2160	,73560		
Lise	144	3,9896	,90017		
Myo/fakülte	53	4,0676	,79697		
Toplam	393	4,1762	,80331		
Baba Eğitim Düzeyi	N	$\bar{x}$	sd	F-statistic	p-value
İlkokul	86	4,4254	,68944	3,887	,009**
Ortaokul	75	4,1589	,75675		
Lise	158	4,0833	,85848		
Myo/fakülte	74	4,0800	,81480		
Toplam	393	4,1720	,80552		

***, ** %1 ve %5 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı ifade etmektedir.

ANOVA testi sonuçlarına bakıldığında, erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum ile anne eğitim seviyesi arasında %1 seviyesinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Yapılan Tukey testine göre annelerin ilkökul eğitim grubu ile fakülte eğitim grubu arasında ilkökul eğitim grubu lehine %1 düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Bu durum anneleri ilkökul eğitim seviyesine sahip olan öğrencilerin anneleri fakülte eğitim seviyesine sahip olanlara göre erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumunda daha hassas olduğunu göstermektedir. Diğer alt gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Araştırmanın 4. Hipotezinin alt hipotezi b) Üniversite öğrencilerinin annelerinin eğitim durumları öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir kabul edilmiştir.

Tablo 19
Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu İle Anne Eğitim Düzeyi Arasındaki İlişki (Tukey testi)

Eğitim düzeyi(I)	Eğitim düzeyi (J)	Ortalama farkı (I-J)	Standart hata	P-value
İlkokul	Ortaokul	,21583	,11386	,232
	Lise	,44230	,09816	,000***
	Fakülte/M.Y.O	,36427	,13032	,028
Ortaokul	İlkokul	-,21583	,11386	,232
	Lise	,22647	,10902	,162
	Fakülte/M.Y.O	,14844	,13868	,708
Lise	İlkokul	-,44230	,09816	,000***
	Ortaokul	-,22647	,10902	,162
	Fakülte/M.Y.O	-,07803	,12611	,926
Fakülte/M.Y.O	İlkokul	-,36427	,13032	,028**
	Ortaokul	-,14844	,13868	,708
	Lise	,07803	,12611	,926

***, ** %1 ve %10 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı ifade etmektedir.

Ağlamaz (2006) tarafından yapılan bir çalışmada ise anne eğitim seviyesi ortaokul mezunu olan öğrencilerde şiddete yönelik davranışlar uygulama eğiliminin diğer öğrencilere oranla daha yüksek seviyede olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ANOVA testi sonuçlarına bakıldığında, erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum ile baba eğitim seviyesi arasında %10 seviyesinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Yapılan Tukey testine göre babaların ilkokul eğitim grubu ile fakülte eğitim grubu arasında ilkokul eğitim grubu lehine %10 düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Bu durum babaları ilkokul eğitim seviyesine sahip olan öğrencilerin babaları fakülte eğitim seviyesine sahip olanlara göre erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumunda daha hassas olduğunu göstermektedir. Babaları ilkokul eğitim seviyesine sahip olanların hassasiyetinin bu şiddete aile içinde maruz kalma oranlarının daha fazla olduğuna ihtimal etmektedir. Diğer alt gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Araştırmanın 5. Hipotezinin alt hipotezi b) Üniversite öğrencilerinin babalarının eğitim durumları öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir kabul edilmiştir.

Tablo 20
Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu İle Baba Eğitim Düzeyi Arasındaki İlişki (Tukey testi)

Eğitim düzeyi(I)	Eğitim düzeyi (J)	Ortalama farkı (I-J)	Standart hata	P-value
İlkokul	Ortaokul	,26650	,12588	,149
	Lise	,34205	,10677	,008**
	Fakülte/M.Y.O	,34543	,12634	,033**
Ortaokul	İlkokul	-,26650	,12588	,149
	Lise	,07556	,11173	,906
	Fakülte/M.Y.O	,07893	,13055	,931
Lise	İlkokul	-,34205	,10677	,008**
	Ortaokul	-,07556	,11173	,906
	Fakülte/M.Y.O	-,00338	,11224	1,000
Fakülte/M.Y.O	İlkokul	-,34543	,12634	,033**
	Ortaokul	-,07893	,13055	,931
	Lise	,00338	,11224	1,000

** %10 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı ifade etmektedir.

Kaya Sakarya (2013)'ün araştırmasında flört etmekte olan katılımcıların birbirlerine karşı şiddet davranışlarını kabul etme durumlarının baba eğitim seviyesine göre anlamlı oranda farklılaştığı ($p=0.01<0.05$) tespit edilmiştir.

3.3.2.5. Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu İle Kardeş Sayısı Arasındaki İlişki

Erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum ölçeği aritmetik ortalamasının kardeş sayısı değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Analiz sonucunda, öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumunun kardeş sayısına göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Araştırmanın alt hipotezi b) Üniversite öğrencilerinin kardeş sayıları öğrencilerin erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir reddedilmiştir.

Tablo 21
Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Analizi (ANOVA)

Kardeş sayısı grupları	N	$\bar{X}$	Sd	F-satatic	p-value
2 ve altı kardeş	166	4,1797	,82215	,220	,803
3 kardeş	144	4,1505	,81812		
4 ve üzeri kardeş	90	4,2222	,75161		
Toplam	400	4,1787	,80382		

3.3.3.Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumların İncelenmesi

Ankete katılanların erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarına ilişkin bilgiler Tablo 22’de yer almaktadır. 5’li likert ölçeğine göre hazırlanmış her bir soru için katılımcıların görüşleri yüzde ve frekans hesaplamalarının yanı sıra ortalama puan hesaplaması yapılarak verilmiştir.

Katılımcıların Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeğindeki maddelere verdikleri cevapların ortalama puanlarına bakacak olursak; “Bir kızın erkek arkadaşına küfretmesinin asla iyi bir gerekçesi yoktur.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 3,94. “Kızların erkek arkadaşlarına nasıl giyineceklerini söyleme hakları vardır.” maddesine verdikleri cevapların ortalama puanı 3,47. “ Bir erkek daima kız arkadaşı ona ne yapmasını söylerse onu yapmalıdır.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 4,01. “Eğer bir kız, erkek arkadaşına bağırıp çağırırsa bu o erkeği gerçekten ciddi bir şekilde yaralamaz.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 3,84. “ Kızların erkek arkadaşlarına ne yapmaları gerektiğini söyleme hakları vardır.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 3,35. “Bir erkek için, her zaman kız arkadaşının istediği şekilde giyinmesi önemlidir.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 3,86. “Bazen kızlar ellerinde olmadan erkek arkadaşlarına küfrederek.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 4,21. “Bir erkek, arkadaşlarıyla dışarıya çıkmadan önce daima kız arkadaşına sormalıdır.” Maddesine verilen cevapların

ortalama puanı 3,49. “Bir kızın erkek arkadaşına kötü konuşması olabilecek bir şeydir.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 4,16. “ Bir kızın çok sinirlendiğinde erkek arkadaşına bağırması anlaşılabilir.” maddesine verilen cevapların ortalama puanı 3,47. “Bazen kızlar, erkek arkadaşlarının onları dinlemeleri için onları tehdit etmek zorundadırlar.” maddesine verilen cevapların ortalama puanı 4,19 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 22
Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği

	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Ortalama puan
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	
Bir kızın erkek arkadaşına küfredmesinin asla iyi bir gerekçesi yoktur.	55	13,8	22	5,5	25	6,3	88	22,0	210	52,5	3,94
Kızların erkek arkadaşlarına nasıl giyineceklerini söyleme hakları vardır.	29	7,3	88	22,0	64	16,0	104	26,0	115	28,8	3,47
Bir erkek daima kız arkadaşı ona ne yapmasını söylerse onu yapmalıdır.	22	5,5	39	9,8	34	8,5	120	30,0	185	46,3	4,01
Eğer bir kız, erkek arkadaşına bağırıp çağırırsa bu o erkeği gerçekten ciddi bir şekilde yaralamaz.	26	6,5	56	14,0	43	10,8	106	26,5	169	42,3	3,84
Kızların erkek arkadaşlarına ne yapmaları gerektiğini söyleme hakları vardır.	41	10,3	87	21,8	71	17,8	91	22,8	110	27,5	3,35
Bir erkek için, her zaman kız arkadaşının istediği şekilde giyinmesi önemlidir.	23	5,8	53	13,3	53	13,3	99	24,8	172	43,0	3,86
Bazen kızlar ellerinde olmadan erkek arkadaşlarına küfrederek.	20	5,0	22	5,5	30	7,5	108	27,0	220	55,0	4,21
Bir erkek, arkadaşlarıyla dışarıya çıkmadan önce daima kız arkadaşına sormalıdır.	46	11,5	64	16,0	55	13,8	117	29,3	118	29,5	3,49
Bir kızın erkek arkadaşına kötü konuşması olabilecek bir şeydir.	18	4,5	27	6,8	38	9,5	106	26,5	211	52,8	4,16
Bir kızın çok sinirlendiğinde erkek arkadaşına bağırması anlaşılabilir.	26	6,5	96	24,0	68	17,0	84	21,0	126	31,5	3,47
Bazen kızlar, erkek arkadaşlarının onları dinlemeleri için onları tehdit etmek zorundadırlar.	13	3,3	28	7,0	38	9,5	109	27,3	212	53,0	4,19

Katılımcıların Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeğinde verdiği cevaplar ile bir kadının ilişkide karşı tarafa küfür ve tehdidin kabul görmediği katılımcıların birçok maddede verdikleri cevapların ortalamanın üzerinde ve kesin ifadeler olması sebebiyle net olarak görülmektedir. Kadının ilişkide erkeğin üzerinde psikolojik baskı ve söz hakkının olduğunu ifade eden sorularda ise katılımcılar ortalama cevaplar vermişlerdir. Kadının fikrine danışma, akıl alma gibi konuları içeren maddelere katılımcılar ortalama cevaplar vermişlerdir.

3.3.3.1.Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumu İle Yaş Arasındaki İlişki

Kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ölçeği aritmetik ortalamasının yaş değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizinden (ANOVA) yararlanılmıştır. ANOVA sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını göstermek için grup dağılımlarının varyanslarının homojen olduğu (2,739; ,066) belirlenmiş ve buna göre tamamlayıcı post-hoc analizi tekniklerinden Tukey testi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 23 ve Tablo 24’te verilmiştir.

Tablo 23
Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Yaşa Göre Analizi (ANOVA)

yaş grupları	N	$\bar{x}$	Sd	F-satatic	p-value
20 yaş altı	123	3,9010	,75317	10,856	,000***
20-24 yaş	209	3,8960	,76989		
25 yaş ve üstü	68	3,4398	,59904		
Toplam	400	3,8200	,76656		

***%1 seviyesinde istatistiksel anlamlılığı ifade etmektedir.

Yapılan ANOVA analizi sonucunda, Kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumu ile yaş grupları arasında %1 düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu istatistiksel olarak ortaya konulmuştur. Buna göre Kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumu yaşa göre farklılık göstermektedir. Öte yandan Tukey testi sonucunda gruplar arasında tutum puanlarının farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Tablo 24’e göre yaş artışı ile birlikte kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumun artış göstermektedir. Araştırmanın 1. Hipotezinin alt hipotezi

c)Üniversite öğrencilerinin yaşları öğrencilerin kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir kabul edilmiştir.

Tablo 24
Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Yaş Grupları Arasındaki Farklılığı (TUKEY testi)

Yaş(I)	Yaş(J)	Ortalama farkı (I-J)	Standart hata	p-value
20 yaş altı	20-24 yaş	,00492	,08393	,998
	25 yaş ve üstü	,46112	,11160	,000***
20-24 yaş	20 yaş altı	-,00492	,08393	,998
	25 yaş ve üstü	,45620	,10311	,000***
25 yaş ve üstü	20 yaş altı	-,46112	,11160	,000***
	20-24 yaş	-,45620	,10311	,000***

*** %1 istatistiksel anlamlılığı ifade etmektedir.

3.3.3.2.Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumu İle Cinsiyet Arasındaki İlişki

Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum ölçeğinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla cinsiyet değişkeninin iki alt gruba ayrılmasından dolayı t testinden yararlanılmıştır.

Tablo 25
Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Cinsiyete Göre Analizi (t-testi)

Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Sd	t-satatictic	p-value
Kadın	233	3,8900	,78464	2,195	,029***
Erkek	167	3,7224	,70631		

***%10 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı ifade etmektedir.

Tablo 25 sonuçlarına göre, Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum ölçeğinin cinsiyete göre farklılık gösterdiği %10 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Cinsiyet ortalamalarına ($\bar{x}$) bakıldığında kadınların erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumuna daha fazla duyarlı olduğu söylenebilir. Araştırmanın 2. Hipotezinin alt hipotezi c)Üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri öğrencilerin kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir kabul edilmiştir.

Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumlarına toplumsal cinsiyet tutumlarının ve benlik saygısının etkisinin incelendiği Yıldırım (2016) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın bulgularının cinsiyetle ilgili sonuçları incelendiğinde, Flört Şiddeti Tutum Ölçeği ve Flört Şiddeti Tutum Ölçeği'nin alt boyutları olan fiziksel şiddet, genel şiddet, duygusal şiddet, cinsel şiddet ve ekonomik şiddet kapsamında kadın katılımcıların puan ortalamasının erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu ve istatistiksel olarak aralarındaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($p<0.05$).

3.3.3.3.Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumu İle Gelir Arasındaki İlişki

Erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ölçeği aritmetik ortalamasının gelir değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizinden (ANOVA) yararlanılmıştır. Analiz sonucunda öğrencilerin kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete karşı tutumunun gelire göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Araştırmanın 3. Hipotezinin alt hipotezi c)Üniversite öğrencilerinin maddi durumları öğrencilerin kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir reddedilmiştir.

Tablo 26
Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Gelire Göre Analizi (ANOVA)

Gelir grupları	N	$\bar{X}$	Sd	F-satatic	p-value
3000 TL altı	128	3,8189	,75652	,871	,456
3000-4000 TL	145	3,8809	,73610		
4001-5000 TL	57	3,6922	,75412		
5000 TL üzeri	70	3,8000	,80148		
Toplam	400	3,8200	,75656		

3.3.3.4.Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumu İle Anne-Baba Eğitim Düzeyi Arasındaki İlişki

Kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ölçeği aritmetik ortalamasının anne-baba eğitim düzeyi değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Analiz sonucunda, öğrencilerin kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik

tutumunun anne-baba eğitim düzeyine göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Araştırmanın 4.hipotezinin alt hipotezi c)Üniversite öğrencilerinin annelerinin eğitim durumları öğrencilerin kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir ve araştırmanın 5.hipotezinin alt hipotezi c)Üniversite öğrencilerinin babalarının eğitim durumları öğrencilerin kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir reddedilmiştir.

Tablo 27
Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumu İle Anne-Baba Eğitim Düzeyi Arasındaki İlişki (ANOVA)

Anne Eğitim Düzeyi	N	$\bar{X}$	sd	F-statistic	p-value
İlkokul	115	3,9257	,79714	1,403	,376
Ortaokul	81	3,7699	,69161		
Lise	144	3,7405	,76363		
Myo/fakülte	53	3,8473	,76264		
Toplam	393	3,8152	,76058		
Baba Eğitim Düzeyi	N	$\bar{X}$	Sd	F-statistic	p-value
İlkokul	86	3,8915	,82304	,623	,600
Ortaokul	75	3,7673	,68329		
Lise	158	3,8331	,75000		
Myo/fakülte	74	3,7236	,78035		
Toplam	393	3,8136	,75978		

3.3.3.5.Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumu İle Kardeş Sayısı Arasındaki İlişki

Kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ölçeği aritmetik ortalamasının kardeş sayısı değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Analiz sonucunda, öğrencilerin kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumunun kardeş sayısına göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Araştırmanın 6.hipotezinin alt hipotezi c)Üniversite öğrencilerinin kardeş sayıları öğrencilerin kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir reddedilmiştir.

Tablo 28
Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Analizi (ANOVA)

kardeş sayısı grupları	N	$\bar{x}$	sd	F-statistic	p-value
2 ve altı kardeş	166	3,7859	,76185	,835	,435
3 kardeş	144	3,8851	,73839		
4 ve üzeri kardeş	90	3,7788	,77667		
Toplam	400	3,8200	,75656		

3.3.4.Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumların İncelenmesi

Ankete katılanların erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarına ilişkin bilgiler Tablo 29’ da yer almaktadır. 5’li likert ölçeğine göre hazırlanmış her bir soru için katılımcıların görüşleri yüzde ve frekans hesaplamalarının yanı sıra ortalama puan hesaplaması yapılarak verilmiştir.

Katılımcıların Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeklerindeki maddelere verdikleri cevapların ortalama puanlarına bakacak olursak; “Eğer, hak ediyorsa, bir kızın erkek arkadaşına tokat atması normaldir.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 4,17. “Bir kızın erkek arkadaşını itip kakması çok da büyütülecek bir şey değildir.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 4,13. “Bazen kızlar kendilerine hâkim olamadan erkek arkadaşlarını yumruklarlar.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 4,16. “Bazı erkekler kız arkadaşları tarafından tokatlanmayı hak eder.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 4,0. “Bazen bir kız, ona saygı göstereceğini diye erkek arkadaşına vurmak zorundadır.” Maddesine verdikleri cevapların ortalama puanı 4,42. “Bir kız genellikle erkek arkadaşı hak etmedikçe onu tokatlamaz.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 3,63. “Bir kız, erkek arkadaşı ne yaparsa yapsın ona vurmamalıdır.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 3,77. “Bir erkeğin kız arkadaşı tarafından tokatlanmasının asla bir gerekçesi yoktur.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 3,63. “Saç çekme bir kızın erkek arkadaşından intikam alması için iyi bir yoldur.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 3,91. “Bir kızın erkek arkadaşına tokat atması asla normal değildir.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 3,77. “ Bazı kızlar, kendilerini dinletmek için erkek arkadaşlarını yumruklamak zorundadırlar.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 4,23. “Bir erkek, kız ona tokat attığı zaman o kızdan ayrılmalıdır.” Maddesine verilen cevapların ortalama puanı 3,06 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 29
Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği

	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Ortalama puan
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	
Eğer, hak ediyorsa, bir kızın erkek arkadaşına tokat atması normaldir.	15	3,8	44	11,0	26	6,5	86	21,5	229	57,3	4,17
Bir kızın erkek arkadaşını itip kakması çok da büyütülecek bir şey değildir.	12	3,0	38	9,5	39	9,8	108	27,0	203	50,8	4,13
Bazen kızlar kendilerine hakim olamadan erkek arkadaşlarını yumruklarlar.	16	4,0	34	8,5	25	6,3	118	29,5	207	51,8	4,16
Bazı erkekler kız arkadaşları tarafından tokatlanmayı hak eder.	22	5,5	45	11,3	46	11,5	83	20,8	204	51,0	4,0
Bazen bir kız, ona saygı göstereceğini söyleyen erkek arkadaşına vurmak zorundadır.	8	2,0	22	5,5	23	5,8	88	22,0	259	64,8	4,42
Bir kız genellikle erkek arkadaşı hak etmedikçe onu tokatlamaz.	45	11,3	71	17,8	45	11,3	65	16,3	174	43,5	3,63
Bir kız, erkek arkadaşı ne yaparsa yapsın ona vurmamalıdır.	50	12,5	38	9,5	47	11,8	81	20,3	184	46,0	3,77
Bir erkeğin kız arkadaşı tarafından tokatlanmasının asla bir gerekçesi yoktur.	56	14,0	52	13,0	43	10,8	82	20,5	167	41,8	3,63
Saç çekme bir kızın erkek arkadaşından intikam alması için iyi bir yoldur.	28	7,0	41	10,3	52	13,0	97	24,3	182	45,5	3,91
Bir kızın erkek arkadaşına tokat atması asla normal değildir.	39	9,8	58	14,5	39	9,8	83	20,8	181	45,3	3,77
Bazı kızlar, kendilerini dinletmek için erkek arkadaşlarını yumruklamak zorundadırlar.	21	5,3	17	4,3	34	8,5	104	26,0	224	56,0	4,23
Bir erkek, kız ona tokat attığı zaman o kızdan ayrılmalıdır.	72	18,0	82	20,5	92	23,0	55	13,8	99	24,8	3,06

Kadının flörtte uyguladığı her türlü fiziksel şiddet katılımcıların verdiği cevaplara göre net bir şekilde kabul görmediği sonucu görülmektedir. Şiddetin hiçbir psikolojide ve durumda kabul edilmediği fiziksel şiddetin nedenlerini hafifletmediği katılımcıların verdikleri cevaplardan kesin bir şekilde görülmüştür.

3.3.4.1.Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu İle Yaş Arasındaki İlişki

Kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum ölçeği aritmetik ortalamasının yaş değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizinden (ANOVA) yararlanılmıştır. ANOVA sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını göstermek için grup dağılımlarının varyanslarının homojen olduğu (10,430; ,00) belirlenmiş ve buna göre tamamlayıcı post-hoc analizi tekniklerinden Tukey testi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 30 ve Tablo 31’de verilmiştir.

Tablo 30
Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Yaşa Göre Analizi (ANOVA)

yaş grupları	N	$\bar{x}$	sd	F-satistic	p-value
20 yaş altı	123	4,0664	,80044	10,430	,000***
20-24 yaş	209	3,9342	,76862		
25 yaş ve üstü	68	3,5502	,62330		
Toplam	400	3,9096	,77396		

***%1 seviyesinde istatistiksel anlamlılığı ifade etmektedir.

Yapılan ANOVA analizi sonucunda, kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumu ile yaş grupları arasında %1 düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu istatistiksel olarak ortaya konulmuştur. Buna göre kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumu yaşa göre farklılık göstermektedir. Öte yandan Tukey testi sonucunda gruplar arasında tutum puanlarının farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Araştırmanın 1.hipotezinin alt hipotezi d)Üniversite öğrencilerinin yaşları öğrencilerin kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir doğrulanmıştır. Tablo 31’e göre yaş artışı ile birlikte erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumu artış göstermektedir.

Tablo 31
Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Yaş Grupları Arasındaki Farklılığı (Tukey testi)

Yaş(I)	Yaş(J)	Ortalama farkı (I-J)	Standart hata	p-value
20 yaş altı	20-24 yaş	,13219	,08595	,274
	25 yaş ve üstü	,51615	,11429	,000***
20-24 yaş	20 yaş altı	-,13219	,08595	,274
	25 yaş ve üstü	,38397	,10559	,001***
25 yaş ve üstü	20 yaş altı	-,51615	,11429	,000***
	20-24 yaş	-,38397	,10559	,001***

***%1 seviyesinde istatistiksel anlamlılığı ifade etmektedir.

3.3.4.2.Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu İle Cinsiyet Arasındaki İlişki

Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum ölçeğinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla cinsiyet değişkeninin iki alt gruba ayrılmasından dolayı t testinden yararlanılmıştır.

Tablo 32
Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Cinsiyete Göre Analizi (t-testi)

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	sd	t-satatic	p-value
Kadın	233	3,9064	,56253	6,325	,000***
Erkek	167	3,5253	,63599		

***%1 düzeyinde istatistiksel anlamlılığı ifade etmektedir.

Tablo 32 sonuçlarına göre, Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum ölçeğinin cinsiyete göre farklılık gösterdiği %1 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Cinsiyet ortalamalarına ($\bar{X}$) bakıldığında kadınların kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumuna daha fazla duyarlı olduğu söylenebilir. Araştırmanın 2.hipotezinin alt hipotezi d)Üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri öğrencilerin kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir doğrulanmıştır.

3.3.4.3.Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu İle Gelir Arasındaki İlişki

Kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum ölçeği aritmetik ortalamasının gelir değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizinden (ANOVA) yararlanılmıştır. Analiz sonucunda öğrencilerin kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumunun gelire göre değişiklik göstermediği tespit edilmiştir. Araştırmanın 3.hipotezinin alt hipotezi d)Üniversite öğrencilerinin maddi durumları öğrencilerin kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir reddedilmiştir.

Tablo 33
Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Gelire Göre Analizi (ANOVA)

Gelir grupları	N	$\bar{x}$	sd	F-satatic	p-value
3000 TL altı	128	3,9701	,77603	,463	,708
3000-4000 TL	145	3,9006	,75986		
4001-5000 TL	57	3,8421	,78596		
5000 TL üzeri	70	3,8726	,79814		
Toplam	400	3,9096	,77396		

Kaya Sakarya (2013) tarafından gerçekleştirilen örnek bir çalışmanın bulgularına göre flört etmekte olan katılımcıların şiddet davranışlarını kabul etme durumunun aile gelir seviyesine göre anlamlı oranda farklılaştığı ($p=0.02<0.05$) tespit edilmiştir. Uygulanan testlere göre aile gelir seviyesi 500 TL'nin altında olan katılımcıların flört şiddetini kabul etme ortalamalarının sırasıyla; ailesinin gelir seviyesi 500 ile 1500 TL arasında ve ailesinin gelir seviyesi 1500 TL'nin üzerinde olan öğrencilerin ortalamalarından anlamlı oranda yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka deyişle ailesinin gelir seviyesi 500 TL'nin altında olan öğrencilerin, flört şiddetini kabul etme durumunun ailesinin gelir seviyesi yüksek olan öğrencilere göre anlamlı oranda daha fazla olduğu söylenebilmektedir.

3.3.4.4.Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu İle Anne-Baba Eğitim Düzeyi Arasındaki İlişki

Kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutum ölçeği aritmetik ortalamasının anne-baba eğitim düzeyi değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Analiz sonucunda öğrencilerin kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumunun anne-baba eğitim durumuna göre değişiklik göstermediği tespit edilmiştir. Araştırmanın 4.hipotezinin alt hipotezi d)Üniversite öğrencilerinin annelerinin eğitim durumları öğrencilerin kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir ve araştırmanın 5.hipotezinin alt hipotezi d)Üniversite öğrencilerinin babalarının eğitim durumları öğrencilerin kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir reddedilmiştir.

Tablo 34
Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu İle Anne-Baba Eğitim Düzeyi Arasındaki İlişki

Anne Eğitim Düzeyi	N	$\bar{x}$	sd	F-statistic	p-value
İlkokul	115	4,0500	,77703	2,047	,107
Ortaokul	81	3,8529	,79093		
Lise	144	3,8634	,77435		
Myo/fakülte	53	3,7814	,75359		
Toplam	393	3,9048	,77894		
Baba Eğitim Düzeyi	N	$\bar{x}$	sd	F-statistic	p-value
İlkokul	86	4,0184	,80910	1,690	,906
Ortaokul	75	3,7933	,77041		
Lise	158	3,9473	,75311		
Myo/fakülte	74	3,8074	,77304		
Toplam	393	3,9071	,77470		

3.3.4.5.Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutumu İle Kardeş Sayısı Arasındaki İlişki

Kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ölçeği aritmetik ortalamasının kardeş sayısı değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Analiz sonucunda, öğrencilerin kadının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumunun

kardeş sayısına göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Araştırmanın 6.hipotezinin alt hipotezi d)Üniversite öğrencilerinin kardeş sayıları öğrencilerin kadınının flörtte uyguladığı fiziksel şiddete yönelik tutumlarını etkilemektedir reddedilmiştir.

Tablo 35
Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Kardeş Sayısına Göre Analizi (ANOVA)

kardeş sayısı grupları	N	$\bar{X}$	<i>sd</i>	F-statistic	p-value
2 ve altı kardeş	166	3,9493	,78210	,466	,628
3 kardeş	144	3,8987	,76517		
4 ve üzeri kardeş	90	3,8537	,77746		
Toplam	400	3,9096	,77396		

SONUÇ VE ÖNERİLER

Geçmişte ve günümüzde en büyük toplumsal problemlerden biri olan şiddet, hem bireylerin kendilerine ve yakın çevrelerine hem de genel olarak topluma çok ciddi zararlar vermektedir. Konuyla ilgili literatür incelendiğinde şiddetle ilgili pek çok çalışmanın mevcut olduğu görülmektedir. Söz konusu çalışmaların büyük bir bölümünün ise genel şiddet üzerine olduğu dikkat çekmektedir. Ancak şiddet tek bir boyut ve türden ibaret bir olgu olmayıp kendi içinde kollara ayrılmakta ve neredeyse hayatın her alanında insanların karşısına çıkabilmektedir.

Çalışmanın iki ana bölüm şeklinde ele alınan kavramsal çerçevesi, şiddetin çok yönlü ve boyutlu ve aynı zamanda birçok çeşidi olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda kavramsal çerçevenin ilk bölümü genel anlamda şiddet kavramına ayrılmıştır.

Karmaşık bir yapısı olan şiddetin hem bu yapısı hem de çok boyutlu olması sebebiyle hakkında pek çok tanımın yapıldığı görülmektedir. Çalışmada şiddet kavramına odaklandıktan sonra şiddeti ortaya çıkaran faktörler incelenmiştir. Şiddetin bireysel sebepleri olabileceği gibi çevresel ve bu kapsamda toplumsal ve ailesel sebepleri olabildiği görülmüştür. Tüm bunların hepsi birlikte de olabilmektedir. Çalışmada daha sonra ise şiddet türleri ele alınmış ve ana hatlarıyla şiddet olgusu ortaya konulmuştur.

Çalışmanın kavramsal çerçevesini meydana getiren 3. Bölümde ise duygusal ilişkiler ve bir şiddet türü olarak ele alınabilen flört şiddetine odaklanılmıştır. Çalışmada üniversite öğrencilerinin flört şiddetine maruz kalma ve uygulama durumları ile flört şiddetine yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu sebeple kavramsal çerçevenin söz konusu bölümü oldukça önemlidir.

Flört şiddetiyle ilgili her ne kadar çeşitli kaynaklara ulaşmak mümkün olsa da yine de literatürdeki araştırma sayısının az olduğu dikkat çekmektedir. Özellikle Türkiye’de yapılan çalışmalara bakıldığında flört şiddetinin nispeten yeni bir araştırma konusu olduğu görülmektedir. Duygusal ilişkilerde görülen şiddet üzerine yapılan çalışmalar daha çok evli çiftler arasındaki şiddete odaklanmaktadır. Ancak flört şiddeti, ergenlik ve üniversite dönemlerinde yani bireylerin kişiliklerinin tam anlamıyla oluşup gelişmeye başladığı dönemde görüldüğünden en az evlilik içi şiddet kadar ve hatta belki de daha fazla önemlidir. Çünkü söz konusu dönemde bireylerin şiddete maruz kalmaları veya

tanık olmaları, hayatlarının ilerleyen dönemlerinde şiddet uygulamalarına veya şiddet görmelerine ve bu durumu normal bir şeymiş gibi algılamalarına sebep olabilmektedir.

Flört şiddetinin ne kadar önemli ve üzerinde itinayla durulması gereken bir kavram olduğu açıkça görülmektedir. Çalışmanın ilgili bölümünde öncelikle duygusal ilişkiler ve bu ilişkilerin özellikleri üzerinde durulmuştur. Daha sonra yetişkinliğe geçiş ve bu dönemde duygusal ilişkilere yaklaşım ve duygusal ilişkilerin etkileri ele alınmıştır. Daha sonra flört etme kavramı açıklanmış ve bazı gelişim kuramlarında flörtün nasıl ele alındığı incelenmiştir. Sonrasında flört şiddetinin tanımı, görülme sıklığı ve risk faktörleri üzerinde durulmuştur. Flört şiddetinin önlenmesi için ne gibi şeyler yapılabileceği ve flört şiddetinin ne gibi sonuçlar doğurduğu da incelendikten sonra ergenlerde ve üniversite öğrencilerinde flört şiddetinin nasıl ortaya çıktığı üzerinde durulmuş ve ardından konuyla ilgili araştırmalar incelenerek çalışmanın kavramsal çerçevesi oluşturulmuştur.

Çalışmanın uygulama kısmında 2017-2018 eğitim-öğretim döneminde Sakarya Üniversitesi'nin fakültelerinde öğrenim gören 400 öğrenci üzerine anket uygulaması yapılmıştır. Katılımcıların 233'ü kadın, 167'si erkek olup yaş aralığı 20 yaş altı ve 25 yaş üstü şeklindedir.

Elde edilen verilerin analiz sonuçlarına göre Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum ile Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum arasında ve Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum ile Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum arasında güçlü ve pozitif bir ilişkinin bulunduğu tespit edilmiştir.

Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum ve Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum ile Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum ve Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum arasında ise orta ve pozitif ilişki bulunmuştur.

Erkeğin ve kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik ve Fiziksel Şiddete Yönelik tutumların yaşa göre farklılık gösterdiği ve yaş ilerledikçe bu tutumların arttığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu farkındalığın küçük yaşlarda da kazanılması amaçlanmalıdır şiddet

olgusunun küçük yaşlarda işlenmesi zararları, etkileri ve türleri okullarda ders ve rehberlik olarak işlenmelidir.

Erkeğin ve kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik ve Fiziksel Şiddete Yönelik tutumlarının cinsiyete göre farklılık gösterdiği ve bu tutumların erkeklerde daha fazla olduğu görülmüştür.

Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik ve Fiziksel Şiddete Yönelik tutumlarının annenin eğitim durumuna göre farklılık gösterdiği ve annesi lise mezunu olanlarda bu iki tutumun en fazla iken annesi ilkokul mezunu olanlarda en az olduğu tespit edilmiştir.

Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik tutum, babanın eğitim durumuna göre farklılık göstermekte ve babası lise mezunu olanlarda bu iki tutum da en yüksek seviyededir. Babası ilkokul mezunu olanlarda ise en azdır.

Erkeğin flörtte uyguladığı fiziksel ve kadının flörtte uyguladığı psikolojik ve fiziksel şiddete yönelik tutumları kardeş sayısı ve gelire göre bir farklılık göstermemektedir.

Sonuç olarak anne baba eğitim seviyesi, yaş, gelir ve cinsiyet gibi çeşitli değişkenlere göre flört şiddetine yönelik tutum farklılık göstermektedir. Bu doğrultuda öneri olarak ise öncelikle ailelere şiddet, aile içi iletişim, değerler, flört iletişimi ve evlilik öncesi eğitimle ilgili zorunlu uygulamalı eğitimler verilmeli. Bozuk bir alt yapı büyük enkazlara sebep olur. Bu yüzden sorunlar küçükken onarılmalı ilerlemenden sonlandırılmalıdır. Sosyal hayat ilk ailede başladığı için aileyi konu alan politikaların iyileştirilmesi amaçlanmalıdır. Bireylerin sosyal alanlarda aktif olmaları için birçok sosyal etkinlik ve aktivite düzenlenmeli bireylerin enerjilerini daha yararlı işlere harcamaları sağlanmalıdır. Okullarda iletişim ve değerler dersleri müfredata eklenmeli ve bu dersler uygulamalı-zorunlu hale getirilmelidir. Öğrencilerin bu derslere katılımlarının aktif bir şekilde olması sağlanmalıdır. Öğrencilerin empati yeteneklerinin gelişmesi için bu derslerin büyük bir bölümünde psikodrama yönteminden yararlanılmalıdır. Medyanın kişiler üzerindeki etkisi yadsınamaz bir gerçektir. Bu yüzden medyadaki şiddeti özendiren, değerlere zarar veren, aile yaşamını hiçe sayan ve bunun gibi birçok olumsuz içeriği barındıran yayınların tespit edilip yayından kaldırılması sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Altıntaş, E. ve Gültekin, M. (2003). *Psikolojik Danışma Kuramları*, Alfa Yayınları, İstanbul
- Atak, H. ve Taştan, N. (2012). Romantik ilişkiler ve aşk. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar - Current Approaches in Psychiatry*, 4 (4)
- Berkowitz, L., Anderson, C., Donnerstein, E., Huessman, L., Johnson, J., Linz, D., . . . Wartella, E. (2003). The influence of media violence on youth. *Psychological Science In The Public Interest*, 4 (3)
- Burger, J.M. (2006). *Kişilik*, (Çev.: Sarioğlu, İ.D.), Kaknüs Yayınları, İstanbul
- Eryorulmaz, A. (2012). *Evlilik ve Boşanma Sürecinde Bağlanma*, Sistem Yayıncılık, İstanbul
- Finley, L.L. (2011). Dating Violence, *Encyclopedia of School Crime and Violence*, ABC-CLIO, Santa Barbara
- Fromm, E. (1994). *Sevginin ve Şiddetin Kaynağı*, (Çev.: Salman, Y.), Payel Yayınları, İstanbul
- Furman, W. ve Buhrmester, D. (1992). Age and Sex Differences in Perceptions of Networks of Personal Relationships. *Child Development*, 63
- Futris, T.G. ve Mc Dowell, U. (2001). Teen Dating Violence: Are You Aware? <http://www.ohioline.osu.edu/flm01/fs07.html>, (Erişim Tarihi: 17.09.2018)
- Gander, M.J. ve Gardiner, H.W. (1998). *Çocuk ve Ergen Gelişimi*, İmge Kitabevi, Ankara
- Güler, Ç. ve Akın, L. (2012). Şiddet Nedenleri ve Sonuçları. *Halk Sağlığı Temel Bilgiler*, Cilt:3, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara
- Gümüş, A. (2006). Şiddet Türleri, *Toplumsal Bir Sorun Olarak Şiddet Sempozyumu*, Eğitimsen Yayınları, Ankara
- Güneri, E. (2016). *Akıl Hastalıkları ve Şiddet: Şiddetim İnsanlığımdan, Deliliğimden Değil!*, İstanbul Gelişim Üniversitesi Yayınları, İstanbul
- Hortaçsu, N. (2003). *Çocuklukta İlişkiler*, İmge Yayınları, Ankara
- Hortaçsu, N. (2003b). *İnsan İlişkileri*, İmge Yayınları, Ankara
- <http://www.kucukcekmece.bel.tr/Content/dosya/1949/aileicisiddetlemucadelekitabi-62616-4141879.pdf>, (Erişim Tarihi: 09.09.2018)

- Koç, B. (2011). *Okullarda Şiddet*, E-yazı Yayınları, İstanbul
- Mihçioğur, S. ve Akın, A. (2015). Flört Şiddeti – “Şiddet”li Sevgi, *Sağlık ve Toplum*, 25 (2)
- Ögel, K., Tarı, I. ve Eke, C.Y. (2006). *Okullarda Suç ve Şiddeti Önleme*, Yeniden Yayınları, İstanbul
- Peker, H. (1994). *99 Soruda Çocuk ve Suç*, Çocuk Vakfı, İstanbul
- Prager, K.J. (1995). *The Psychology of Intimacy*, The Guildford Pres, New York
- Riger, S. ve Krieglstein, M. (2000). The impact of welfare reform on men's violence against Women, *Am J Community Psychol*, 28 (5)
- Saygılı, S. (2011). *Ergenlik Sorunları*, Elit Kültür, İstanbul
- Sugarman, D. ve Hotaling, G. (1989). Dating Violence: Prevalence, Context, and Risk Markers. *Violence in Dating Relationships*, 3
- T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2013). *Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı*,
- Tekin, Ü. (2011). *Şiddet*, Orient Yayınları, Ankara
- Tınaz, P. (2008). *İşyerinde Psikolojik Taciz*, Beta Basım A.Ş., İstanbul
- World Health Organization (2002). *World Report on Violence and Health*. Ed.: Krug, E.G., Dahlberg, L.L. ve Mercy, J.A., Geneva
- World Health Organization (2013). Global and Regional Estimates of Violence against Women: Prevalence and Health Effects of intimate partner Violence and non partner Sexual Violence. <http://apps.who.int/iris/bitstream/eng.pdf>, (Erişim tarihi:16.09.2018)
- Yavuzer, H. (1998). *Çocuk ve Suç*, Remzi Kitabevi, İstanbul

Süreli Yayınlar

- Ackard, D. M., Eisenberg, M. E. ve Neumark-Sztainer, D. (2007). Long-Term Impact of Adolescent Dating Violence on the Behavioral and Psychological Health of Male and Female Youth. *The Journal of Pediatrics*, 151 (5)
- Akın, A., Süler, M., Eker, H. ve Anlı, G. (2015). Romantik ilişkilerde algılanan değişim ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Uluslararası Hakemli Psikiyatri ve Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, 3 (2)
- Aküzüm, C. ve Oral, B. (2015). Yönetici ve Öğretmen Görüşleri Açısından Okullarda Görülen En Yaygın Şiddet Olayları, Nedenleri ve Çözüm Önerileri. *EKEV Akademi Dergisi*, 19 (61)
- Ames, T., Glenn, L. ve Simons, L. (2014). Dating Violence: Promoting Awareness and Mitigating Risk Through Nursing Innovations. *Journal of the American Association of Nurse Practitioners*, 26
- Antle, B. F., Sullivan, D. J., Dryden, A., Karam, E. A. ve Barbee, A. P. (2011). Healthy Relationship Education for Dating Violence Prevention Among High-Risk Youth. *Children and Youth Services Review*, 33 (1)
- Avcı, Ö.H. ve Yıldırım, İ. (2009). Ergenlerde Şiddet Eğilimi, Yalnızlık ve Sosyal Destek, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29 (1)
- Ayan, S. (2007). Aile İçinde Şiddete Uğrayan Çocukların Saldırganlık Eğilimleri, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 9 (2)
- Baldan, G.A. ve Akış, N. (2017). Flört Şiddeti, *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 43 (1)
- Balkıs, M., Duru, E. ve Buluş, M. (2005). Şiddete Yönelik Tutumların, Özyeterlik, Medya, Şiddete Yönelik İnanç, Arkadaş Grubu ve Okula Bağlılık Duygusu ile İlişkisi. *Ege Eğitim Dergisi*, 6 (2)
- Bonomi, A. E., Anderson, M. L., Nemeth, J., Rivara, F. P. ve Buettner, C. (2013). History of Dating Violence and the Association with Late Adolescent Health. *BMC Public Health*, 13 (1)
- Callahan, M. R., Tolman, R. M. ve Saunders, D. G. (2003). Adolescent Dating Violence Victimization and Psychological Well-Being. *Journal of Adolescent Research*, 18 (6)
- Can, Y. (2013). Kadına Yönelik Şiddetin Toplumsal Cinsiyet Temelleri: Niğde Örneği, *Journal of World of Turks*, 5 (1)
- Collins, W.A. (2003). More than myth: the developmental significance of romantic relationships during adolescence. *Journal of Research on Adolescence*, 13 (1)

- Çamaş, G.G. ve Meşe, G. (2016). Sosyal Hiyerarşi: Cinsel Şiddet Mitlerini Anlamak, *Türk Psikoloji Dergisi*, 31 (78)
- Demir, G., Biçer, S., Şahin, F., Bulucu, G. D., Aymelek Çakıl, N. ve Cerit, B. (2014). Bir Üniversitenin Birinci ve Dördüncü Sınıflarında Okuyan Öğrencilerin Flört Şiddetine Maruz Kalma Durumları ve Flört Şiddeti Konusunda Verilen Eğitimin Bilgi Düzeylerine Etkisi. *17. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi Kitapçığı*
- Dikmen, H.A., Özaydın, T. ve Yılmaz, S.D. (2018). Üniversitedeki Kadın Öğrencilerde Yaşanan Flört Şiddeti ile Anksiyete ve Umutsuzluk Düzeyleri Arasındaki İlişki, *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9 (2)
- Doğan, T. (2012). Sağlıklı Duygusal İlişkiler Geliştirmede Psikodramanın Rolü: Bir Olgu Sunumu, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (37)
- Exner-Cortens, D., Eckenrode, J. ve Rothman, E. (2013). Longitudinal Associations Between Teen Dating Violence Victimization and Adverse Health Outcomes. *Pediatrics*, 131 (1)
- Fawole, O.I. (2008). Economic violence to women and girls. Is it receiving the necessary attention?, *Travma, Violence & Abuse*, 9 (3)
- Fidan, F. ve Yeşil, Y. (2018). Nedenleri ve Sonuçları İtibariyle Flört Şiddeti, *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (1)
- Foshee, V. A., Linder, G. F., Bauman, K. E., Langwick, S. A., Arriaga, X. B. ve Heath, J. L. (1996). The Safe Dates Project: Theoretical Basis, Evaluation Design, and Selected Baseline Findings. *American Journal of Preventative Medicine*, 12
- Genç, Y.(2016). Gençlerin Sözel Şiddeti Öğrenme Yolları ve Şiddet Eğilimleri, *The Journal of Academic Social Science*, 144-155.
- Genç,Y., Taylan H.H.,Adıgüzel Y., Kutlu İ.,(2017). Aile İçi Şiddetin Ergenlerin Şiddet Eğilimlerine Etkisi: Antalya Liseleri Örneği - Sakarya University Journal of Education - Vol. 7(2) - pp.409-422.
- Gökler, R. (2009). Okullarda Akran Zorbalığı, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6 (2)
- Gürkan, Ö.C. ve Coşar, F. (2009). Ekonomik Şiddetin Kadın Yaşamındaki Etkileri, *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 2 (3)
- Halpern, C. T., Olsak, G., Young, M. L., Martin, S. L. ve Kupper, L. L. (2001). Partner Violence Among Adolescents in Opposite-Sex Romantic Relationships: Findings From National Longitudinal Study of Adolescent Health. *American Journal of Public Health*, 91 (10)
- Haskan Avcı, Ö. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Evlilik Öncesi İlişkilerde Problem Yaşadıkları ve Eğitim Almak İstedikleri Konular. *Ege Eğitim Dergisi*. 15 (1)

- İnandı, Y. ve Yıldız, S. (2014). Lise Okul Yöneticilerinin Okullarda Şiddeti Önleme Yeterlikleri: Mersin İli Örneği. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (2)
- İncecik, Y, Kurdak, H, Özcan, S, Akpınar, E, Saatçi, E. ve Bozdemir, N. (2009). Eş Şiddeti ve Aile Hekimliği. *Turkish Journal of Medicine and Primary Care*, 3(1)
- Kabasakal, Z. ve Girli, A. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Kadına Yönelik Şiddet Hakkındaki Görüşlerinin, Deneyimlerinin Bazı Değişkenler ve Yaşam Doyumu ile İlişkisi (DEÜ Buca Eğitim Fakültesi Örneği). *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (2)
- Karaman-Kepençi, Y. ve Çinkır, Ş. (2003). Öğrenciler Arasında Zorbalık, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 34
- Karatay, M., Karatay, G., Baş, N.G. ve Baş, K. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine İlişkin Tutum ve Davranışları, *STED/Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 27 (1)
- Kayı, Z., Yavuz, M.F. ve Arıcan, N. (2000). Kadın Üniversite Gençliği ve Mezunlarına Yönelik Cinsel Saldırı Mağdur Araştırması, *Adli Tıp Bülteni*, 5
- Kılınçer, A.S. ve Tuzgöl Dost, M. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerinde Algıladıkları İstismar. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5 (42)
- Kızmaz, Z. (2006). Okullardaki Şiddet Davranışının Kaynakları Üzerine Kuramsal Bir Yaklaşım. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30 (1)
- Kocacık, F. (2001). Şiddet Olgusu Üzerine, *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2 (2)
- Kocadaş, B. (2005). Kültür ve Medya, *Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (1)
- Krug, E. G., Mercy, J. A., Dahlberg, I. I. ve Zwi, A. B. (2002). The World Report on Violence and Health. *The Lancet Public Health*, 360
- Kütük, E.K., Gümüştas, F. ve Almış, B.H. (2018). Üniversite Öğrencisi Kızlarda Flört Şiddetinin Belirleyicileri ve Psikiyatrik Sonuçlar Açısından Flört Dışı Şiddetten Farklılıkları, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 19 (2)
- Lavoie, F., Robitaille, L. ve Hebert, M. (2000). Teen Dating Relationships and Aggression An Exploratory Study. *Violence Against Women*, 6 (1)
- Martins, C., Gouveia A., Chaves,M., Lourenço R., Marques, S. ve Sankos T. (2014). Dating Violence and Nursing Student Well-Being. *Atencion Primaria*, 46 (1)

- Mason, M.J., Campbell, L., Zaharakis, N., Foster, R. ve Richards, S. (2014). Levels of Teen Dating Violence and Substance Use in an Urban Emergency Department. *Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics*, 35 (9)
- Molidor, C., Tolman, R.M. ve Kober, J. (2000). Gender and Contextual Factors in Adolescent Dating Violence, *Prevention Research*, 7 (1)
- Moore, A., Sargent, K.M., Ferranti, D. ve Gonzalez-Guarda, R. (2015). Adolescent Dating Violence: Support and Barriers in Accessing Services. *Journal of Community Health Nursing*, 32
- Murphy, C. ve Hoover, S. (1999). Measuring Emotional Abuse in Dating Relationships As A Multifactorial Construct. *Violence and Victims*, 14(1)
- Offenhauer, P. ve Buchalter, A. (2011). *Teen Dating Violence: A Literature Review and Annotated Bibliography*. United States: National Institute of Justice
- Ohnishi, M., Nakao, R., Shibayama, S., Matsuyama, Y., Oishi, K., Miyahara, H. (2011). Knowledge, Experience and Potential Risks of Dating Violence Among Japanese University Students: A Cross-Sectional Study. *BioMed Central Public Health*, 11
- Okan İbiloğlu, A., (2012). Aile İçi Şiddet. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry*, 4(2)
- Özcebe, H., Aslan, D., Karabiber, A. H., Küçüköztaş, F., Oransay, K., Ölmez, İ. (2002). Bir Grup Üniversite Öğrencisinin “Flört Şiddeti” Konusundaki Görüşleri. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 13 (1)
- Özdere, M. ve Kürtül, N. (2018). Flört Şiddeti Eğitiminin, Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine İlişkin Tutumlarına Etkisi, *Social Science Development Journal*, 3 (9)
- Özdere, M. ve Kürtül, N. (2018). Flört Şiddeti Eğitiminin, Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine İlişkin Tutumlarına Etkisi, *Social Science Development Journal*, 3 (9)
- Özerkmen, N. (2012). Toplumsal Bir Olgu Olarak Şiddet, *Akademik Bakış Dergisi*, 28
- Özgentürk, İ., Karğın, V. ve Baltacı, H. (2012). Aile İçi Şiddetin Nesilden Nesile İletilmesi, *Polis Bilimleri Dergisi*, 14 (4)
- Polat, O. (2016). Şiddet, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22 (1)
- Ramisetty-Mikler, S., Goebert, D., Nishimura, S. ve Caetano, R. (2006). Dating Violence Victimization: Associated Drinking and Sexual Risk Behaviors Od Asian, Native Hawaiian and Caucasian High School Students in Hawaii. *Journal of School Health*, 76 (8)

- Saraç, A., Hamamcı, Z. ve Gürçay, S. (2015). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumunu yordaması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5 (43)
- Selçuk, K.T., Avcı, D. ve Mercan, Y. (2018). Üniversite Öğrencilerinde Flört Şiddetine Maruziyet: Flört Şiddetine Yönelik Tutumların ve Toplumsal Cinsiyet Algısının Şiddete Maruziyet ile İlişkisi, *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9 (3)
- Sezer, Ö. (2008). Çiftler Arası Şiddeti Kabul Ölçeği' nin Türkçe' ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (16)
- Silverman, J. G., Raj, A., Mucci, L. A. ve Hathaway, J. E. (2001). Dating Violence Against Adolescent Girls and Associated Substance Use, Unhealthy Weight Control, Sexual Risk Behavior, Pregnancy, and Suicidality. *Journal of American Medical Association (JAMA)*, 286 (5)
- Smith, D.M. ve Donnelly, J. (2001). Adolescent Dating Violence: A Multi-Systemic Approach of Enhancing Awareness in Educators, Parents, and Society. *Journal of Prevention & Intervention in the Community*, 21 (1)
- Temple, J.R., Shorey, R., Fite, P., Stuart G. ve Le, V. D. (2013). Substance Use as a Longitudinal Predictor of the Perpetration of Teen Dating Violence. *Journal of Youth and Adolescence*, 42 (4)
- Tınaz, P., (2006). İş Yerinde Psikolojik Taciz(Mobbing) . *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 16 (11)
- Totan, T. ve Yöndem, Z.D. (2007). Ergenlerde Zorbalığın Anne, Baba ve Akran İlişkileri Açısından İncelenmesi, *Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi Ege Eğitim Dergisi*, 8
- Uluocak, Ş., Gökulu, G., & Bilir, O. (2014). Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde stratejik bir başlangıç noktası: Partner şiddeti. *International Journal of Human Sciences*, 11(2), 362-387.
- Vahip, I. (2002). Evdeki Şiddet ve Gelişimsel Boyutu: Farklı Bir Açından Bakış, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 13 (4)
- World Health Organization (2014). Global Status Report on Violence Prevention, http://who.int/Violence_Injury_Prevention/Violence/Status_Report/2014/En/, (Erişim Tarihi: 16.09.2018)

İnternet Kaynakları

url-1, Türk Dil Kurumu Sözlüğü <http://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 16.09.18)

Diğer Yayınlar

- Aba, Y.A. (2008). *Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeğinin “ The Revised Conflict Tactics Scales (cts2)” Üniversite Öğrencilerinde Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları*. Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Antalya
- Ağlamaz, T. (2006). *Lise Öğrencilerinin Saldırganlık Puanlarının Kendini Açma Davranışı,Okul Türü, Cinsiyet, Sınıf Düzeyi, Anne-Baba Öğrenim Düzeyi ve Ailenin Aylık Gelir Düzeyi Açısından İncelenmesi*, On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Samsun
- Altun, M. (2006). *Denizli İli Kırsalında Bir Sağlık Ocağı Bölgesinde 15-49 Yaş Evli Kadınların, Fiziksel Şiddet Görme Durumları ve Kadınların Şiddete İlişkin Tutumları*, Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Denizli
- Aslan, D., Vefikuluçay, D., Zeyneloğlu, S., Erdost, T. ve Temel, F. (2008). Ankara'da İki Hemşirelik Yüksekokulunun Birinci ve Dördüncü Sınıflarından Okuyan Öğrencilerinin Flört Şiddetine Maruz Kalma, Flört İlişkilerinde Şiddet Uygulama Durumlarının ve Bu Konudaki Görüşlerinin Saptanması Araştırması. *Kadın Sorunları Araştırma Merkezi, Hacettepe Üniversitesi*
- Baykal, T. (2008). *Ailede Kadına Yönelik Fiziksel Şiddet, Bu Şiddete İlişkin Tutumlar ve Kişinin Şiddet Yaşantısı*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İzmir
- Bulut, Y. (2010). *Okul Yöneticilerinin Öğretmen Algılarına Göre Şiddet Eğilimleri*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya
- Can, Y. (2007). *İlköğretim Okullarında Şiddet (Öğrenci, Öğretmen ve Yöneticilerin Yaklaşımları)*, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Cinal, B. (2018). *Flört Şiddeti ve Flört Şiddetine Yönelik Tutumun Anksiyete ve Depresyon Düzeyleriyle İlişkisinin İncelenmesi*, Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Çetin, H. (2004). *Öğrenci Ergenlerin Şiddete Yönelik Tutumları: Yaş ve Cinsiyete Göre Bir İnceleme*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Çetiner, Ş.G. (2006). *Aile İçi Şiddet Yaşayan Kadınlarda Cinsel Sorunlar ve İntihar Olasılığı*, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- Çok, F. (1997). *Ergenlik İmgesi: Kuramlar ve Kültürler Arası Bir Araştırma*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Yayınlanmamış Araştırma Raporu, Ankara

- Dağlı, S. (2009). Düzce Üniversitesi Düzce Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinde Şiddet Sıklığının ve Kısa Semptom Envanteri'nin Değerlendirilmesi, Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıpta Uzmanlık Tezi, Düzce
- Demirkan, S.D. (2014). *Kitle İletişim Araçlarının Çocukların Suç Niteliğindeki Davranışlara Yönelmesinde Etkili Bir Risk Faktörü Olması Hususunda Ebeveynlerin Farkındalık Durumlarının Değerlendirilmesi*, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Dinçer, B. (2008). *Alt ve Üst Sosyo-Ekonomik Düzeyde Lise İkinci Sınıfa Devam Eden Ergenlerin Anne Baba Tutumlarını Algılamaları ile Arkadaşlık İlişkilerinin İncelenmesi*, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- Diyarbakirli, H. (2007). *Ergen ve Yetişkin Kadınların Ergenlik Dönemlerindeki Flört İlişkilerinin Karşılaştırılması*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- Eyüboğlu, J. (2014). *Ortaokul ve Lise Yöneticilerinin Şiddeti Değerlendirme ve Önlemedeki Görüşleri (Ordu İli Örneği)*. Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Göktaş, E. (2010). *Özel ve Devlet Liselerinde Şiddete Eğilim Nedenleri ve Şiddet Etkenlerinin Karşılaştırılması: Üsküdar Örneği*, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Haskan, Ö. (2009). *Ergenlerde Şiddet Eğilimi, Yalnızlık ve Sosyal Destek*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans tezi, Ankara
- İftar, M. (2016). *Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutum ve Davranışları*, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Muğla
- Kapıcıoğlu, İ. (2008). *Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Algısı*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya
- Karaarslan, İ. (2017). *Şiddet Eğiliminin Kişilik Tipolojileri ve Çocukluk Çağı Travması ile İlişkisi*, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Karasu, M.A. (2008). *Endüstri Meslek Lisesi Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin Çok Yönlü Olarak Değerlendirilmesi (İstanbul Avrupa Yakası Örneği)*, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Kaya Sakarya, A. (2013). *Üniversitede Öğrenim Gören Gençlerde Flörtte Şiddet*. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya

- Kaya, N. (2018). *Cinsel Şiddet Mağdurunu İnsandışılaştırmada Mağdurun Akademik Başarısının Etkisi*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bolu
- Merdan, H. (2014). *Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Şiddet Davranışlarında Ailenin, Öğretmenlerin ve Akran Gruplarının Rolü*, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (2008). *Öğretmenlerin Şiddet Konusundaki Bilgileri, Gözlemleri, Değerlendirmeleri ve Çözüm Önerileri*, Ankara
- Öngün, E. (2016). *Üniversite Öğrencilerinin Kişilik Özelliklerinin Romantik İlişkileri Üzerine Etkisi*, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Özaydınlık, Ş. (2014). *Evli Çiftlerin Evlilik Uyumu ile Kişilik Özellikleri ve Romantik İlişkilerinde Sosyal İlginin İncelenmesi*, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Özkan, Y. (2008). *Aile İçinde çocuğa Yönelik Şiddet: Muğla/Milas Uğurlu Özbilim Dershanesi OKS Öğrencileri Örneği*, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sivas
- Polat, G., Köse, O.Ö., Demir, F., Save, D., Özen, G., Yanık, İ. ve Güneş, H. (2006). *Üniversite Öğrencilerinde Sevgili Şiddeti, Van 10. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi*, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van
- Sakarya, A.K. (2013). *Üniversitede Öğrenim Gören Gençlerde Flörtte Şiddet*, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya
- Sargın, A. (2010-2012) Türkiye'nin Az Gelişmiş Bölgelerindeki (Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu ve Doğu Karadeniz Bölgeleri) Kadın ve Kadın STK'larının Güçlendirilmesi Projesi
- Subaşı, A. ve Akın, A. (2005). *Kadına Yönelik Şiddet Nedenleri ve Sonuçları*. Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi. <http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/HuksamYayinlari.php> (Erişim Tarihi: 17.09.2018)
- Taylan, H.H. (2011) *Televizyon Programlarındaki Şiddetin Yetiştirme Etkisi: Konya Lise Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi
- Tuz, C. (2015). *Bir Üniversitedeki Kız Öğrencilerin Cinsel Şiddet Öyküsü ve Şimdiki Depresyonla İlişkisi*, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıpta Uzmanlık Tezi, Ankara

- Uçar, H.T. (2016). *Ortaöğretim Öğrencilerinde Şiddet Eğilimi: Samsun Örneği*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Samsun
- Yakut, S. (2012). *Lise Öğrencilerinde Dindarlık ve Şiddet Eğilimi İlişkisi*. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek lisans tezi, Isparta
- Yavuz, M.F. (2001). Cinsel Saldırı Olgusuna Profesyonel Yaklaşımda Mezuniyet Sonrası Eğitimin Etkisi, *Adli Tıp Bülteni*, 6 (3)
- Yavuz, N. (2009). *İlköğretim 7 ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi [Kocaeli İli Gebze İlçesi Örneği]*, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Yıldırım, M. (2007). *Şiddete Başvuran ve Başvurmayan Ergenlerin Yalnızlık Düzeyleri ve Akran Baskısı Düzeyleri Açısından İncelenmesi*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Adana
- Yıldırım, S. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Toplumsal Cinsiyet Tutumlarının Flört Şiddetine Yönelik Tutumlarına Etkisi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- Yiğitalp, G., Ertem, M. ve Özkaynak, V. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Konusunda Deneyimleri ve Bu Konudaki Görüşleri, *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 6 (2)
- Yumuşak, A. (2013). *Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumları, Toplumsal Cinsiyetçilik ve Narsisistik Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki*, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Tokat

EKLER

Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçekleri

Not: Sonunda * olan ifadeler ters puanlanır.

Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Bir erkek kız arkadaşını aşağılamamalıdır. *	1	2	3	4	5
2. Bir erkek kız arkadaşına ne yapması gerektiğini söylememelidir. *	1	2	3	4	5
3. Bir kız, arkadaşlarıyla dışarıya çıkmadan önce erkek arkadaşına sormalıdır.	1	2	3	4	5
4. İlişkiler daima kızlar erkek arkadaşlarını memnun ettiklerinde yolunda gider.	1	2	3	4	5
5. Bir erkeğin kız arkadaşını tehdit etmesi için asla bir sebep olamaz. *	1	2	3	4	5
6. Bazen erkekler ellerinde olmadan kız arkadaşlarına küfrederek.	1	2	3	4	5
7. Bir kız erkek arkadaşını memnun etmek için daima değişmelidir.	1	2	3	4	5
8. Bir kız daima erkek arkadaşının söylediğini yapmalıdır.	1	2	3	4	5
9. Bir erkek, kız arkadaşının her hareketini bilmek zorunda değildir. *	1	2	3	4	5
10. Bir erkeğin kız arkadaşına küfretmesi için asla yeterince iyi bir gerekçe olamaz. *	1	2	3	4	5
11. Bir erkeğin, çok sinirlendiğinde kız arkadaşına bağırması anlaşılabilir.	1	2	3	4	5
12. Bir erkeğin kız arkadaşına kötü konuşması olabilecek bir şeydir.	1	2	3	4	5
13. Bir erkeğin kız arkadaşına bağırıp çağırmasının asla bir gerekçesi olamaz. *	1	2	3	4	5
14. Bir kız, eğer erkek arkadaşını rahatsız ediyorsa, arkadaşlarıyla görüşmemelidir.	1	2	3	4	5
15. Bir kız için her zaman erkek arkadaşının istediği şekilde giyinmesi önemlidir.	1	2	3	4	5
Erkeğin Flörtte Uyguladığı Fiziksel Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Ölçeği	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Bir kız, bir erkek ona vurduğunda ondan	1	2	3	4	5

ayrılmalıdır.*					
2. Bazı kızlar erkek arkadaşları tarafından tokatlanmayı hak eder.	1	2	3	4	5
3. Bir erkeğin kız arkadaşına vurması asla doğru değildir.*	1	2	3	4	5
4. Bazen erkekler kendilerine hakim olmadan kız arkadaşlarını yumruklarlar.	1	2	3	4	5
5. Bir erkeğin kız arkadaşını itmesinin asla iyi bir gerekçesi yoktur. *	1	2	3	4	5
6. Bazen bir erkek, kız arkadaşı onu sınırlendirdiğinde ona vurmaktan kendini alıkoyamaz.	1	2	3	4	5
7. Bir erkeğin kız arkadaşını tokatlamasının asla iyi bir gerekçesi yoktur. *	1	2	3	4	5
8. Bazen kıskançlık erkeği öyle delirtir ki kız arkadaşını tokatlamak zorunda kalır.	1	2	3	4	5
9. Erkek arkadaşlarını aldatan kızlar tokatlanmalıdır.	1	2	3	4	5
10. Bazen aşk, erkeği öyle delirtir ki kız arkadaşına vurur.	1	2	3	4	5
11. Bir erkek, genellikle kız arkadaşı haketmedikçe onu tokatlamaz.	1	2	3	4	5
12. Eğer hak ediyorsa, bir erkeğin kız arkadaşına tokat atması normaldir.	1	2	3	4	5
Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Bir kızın erkek arkadaşına küfretmesinin asla iyi bir gerekçesi yoktur. *	1	2	3	4	5
2. Kızların erkek arkadaşlarına nasıl giyineceklerini söyleme hakları vardır.	1	2	3	4	5
3. Bir erkek daima kız arkadaşı ona ne yapmasını söylerse onu yapmalıdır.	1	2	3	4	5
4. Eğer bir kız, erkek arkadaşına bağırıp çağırırsa bu o erkeği gerçekten ciddi bir şekilde yaralamaz.	1	2	3	4	5
5. Kızların erkek arkadaşlarına ne yapmaları gerektiğini söyleme hakları vardır.	1	2	3	4	5
6. Bir erkek için, her zaman kız arkadaşının istediği şekilde giyinmesi önemlidir.	1	2	3	4	5
7. Bazen kızlar ellerinde olmadan erkek arkadaşlarına küfrederek.	1	2	3	4	5
8. Bir erkek, arkadaşlarıyla dışarıya çıkmadan önce daima kız arkadaşına sormalıdır.	1	2	3	4	5

9. Bir kızın erkek arkadaşına kötü konuşması olabilecek bir şeydir.	1	2	3	4	5
10. Bir kızın çok sinirlendiğinde erkek arkadaşına bağırması anlaşılabilir.	1	2	3	4	5
11. Bazen kızlar, erkek arkadaşlarının onları dinlemeleri için onları tehdit etmek zorundadırlar.	1	2	3	4	5
Kadının Flörtte Uyguladığı Fiziksel Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Eğer, hak ediyorsa, bir kızın erkek arkadaşına tokat atması normaldir.	1	2	3	4	5
2. Bir kızın erkek arkadaşını itip kakması çok da büyütülecek bir şey değildir.	1	2	3	4	5
3. Bazen kızlar kendilerine hakim olamadan erkek arkadaşlarını yumruklarlar.	1	2	3	4	5
4. Bazı erkekler kız arkadaşları tarafından tokatlanmayı hak eder.	1	2	3	4	5
5. Bazen bir kız, ona saygı göstereceğini diye erkek arkadaşına vurmak zorundadır.	1	2	3	4	5
6. Bir kız genellikle erkek arkadaşı hak etmedikçe onu tokatlamaz.	1	2	3	4	5
7. Bir kız, erkek arkadaşı ne yaparsa yapsın ona vurmamalıdır. *	1	2	3	4	5
8. Bir erkeğin kız arkadaşı tarafından tokatlanmasının asla bir gerekçesi yoktur. *	1	2	3	4	5
9. Saç çekme bir kızın erkek arkadaşından intikam alması için iyi bir yoldur.	1	2	3	4	5
10. Bir kızın erkek arkadaşına tokat atması asla normal değildir. *	1	2	3	4	5
11. Bazı kızlar, kendilerini dinletmek için erkek arkadaşlarını yumruklamak zorundadırlar.	1	2	3	4	5
12. Bir erkek, kız ona tokat attığı zaman o kızdan ayrılmalıdır. *	1	2	3	4	5

Yaşınız:

Ailenizin Maddi Geliri:

Cinsiyetiniz:

Anne&Babanızın Eğitim Durumu:

Okuduğunuz Bölüm:

Kaç Kardeşsiniz:

ÖZGEÇMİŞ

İlk ve orta öğretimini Yozgat'ta tamamlayan Asilay Burcu AYYILDIZ, Sakarya Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü mezunudur. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı'nı başarıyla tamamlamıştır. Yabancı dili İngilizcedir. Aile Danışmanlığı, tıbbi sosyal hizmet, psikoloji, kritik ve analitik düşünme gibi konular ilgi alanlarını oluşturmaktadır.

